STORTINGET

# Stortingstidende
# Referat fra møter i Stortinget

**Nr. 64 · 15. april**
**Sesjonen 2025–2026**

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

**Møte onsdag den 15. april 2026 kl. 10**

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 64):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

**Presidenten [10:00:02]:** Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Troms: Nina Dons-Hansen

For Sør-Trøndelag: Hilde Marie Gaebpie Danielsen

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

– fra representantene Tone Wilhelmsen Trøen, Lise Selnes, Per Vidar Kjølmoen og Jone Blikra om permisjon i tiden fra og med 20. til og med 24. april – alle for å delta i Europarådets parlamentariske forsamlings andre delsesjon i Strasbourg, Frankrike
– fra representantene Nikolai Astrup og Trine Lise Sundnes om permisjon i tiden fra og med 19. til og med 25. april – begge for å delta på reise til Vietnam med den felles parlamentarikerdelegasjonen til EFTA og EØS
– fra representanten Mathilde Tybring-Gjedde om foreldrepermisjon i tiden fra og med 20. april til og med 19. juni

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:

For Akershus: Håkon Snortheim 21.–23. april

For Hedmark: Bente Irene Aaland 21.–23. april

For Møre og Romsdal: Berit Tønnesen 21.–23. april

For Oslo: Ola Svenneby 21. april–19. juni, Malin Bye Sørensen 21.–24. april og Heidi Nordby Lunde 21.–23. april

For Telemark: Bengt Halvard Odden 21.–23. april

**Presidenten [10:01:34]:** Representanten Jon Engen-Helgheim vil framsette et representantforslag.

**Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:01:48]:** På vegne av Fremskrittsparti-representantene Anette Carnarius Elseth, Stian Storbukås, Finn Krokeide og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om hastetiltak for å sette politiet bedre i stand til å trygge samfunnet i en usikker tid.

**Presidenten [10:02:04]:** Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten vil opplyse om at det vil bli votering over sak nr. 1 fra gårsdagens kart samt sak 3, Referat, på dagens kart nå innledningsvis, og presidenten ber derfor representantene om å bli sittende til voteringen er gjennomført.

Votering

**Presidenten [10:02:26]:** Vi går da til votering over sak nr. 1 fra gårsdagens møte samt sak nr. 3, Referat, på dagens kart.

*Votering i sak nr. 1, debattert 14. april 2026*

Innstilling fra Stortingets presidentskap om mandat, navn og sammensetning av granskingskommisjon for å undersøke forhold som har blitt aktualisert gjennom offentliggjøringen av Epstein-dokumentene (Innst. 200 S (2025–2026))

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Det oppnevnes en kommisjon for å undersøke forhold som har blitt aktualisert gjennom offentliggjøringen av Epstein-dokumentene med mandat som følger:

**1. Innledning**

Stortinget besluttet 17. mars 2026 at det skal oppnevnes en granskingskommisjon for å undersøke forhold som har blitt aktualisert gjennom offentliggjøringen av Epstein-dokumentene, jf. Stortingets forretningsorden § 19 og Innst. 160 S (2025–2026) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Stortinget ba samtidig Stortingets presidentskap om å fremme forslag til Stortinget om en egen lov om granskingskommisjonen, som blant annet vil regulere habilitet, tilgang til og håndtering av informasjon, offentlighet og arkivering, sikkerhetsmessige forhold samt prosessuelle rettigheter for personer som berøres av granskingen. Dette vil bli fulgt opp i en egen innstilling til Stortinget fra Stortingets presidentskap, jf. Stortingets forretningsorden § 19 tredje og fjerde ledd.

**2. Bakgrunn for oppnevning av granskingskommisjon**

Det amerikanske justisdepartementet offentliggjorde i slutten av januar 2026 dokumenter og informasjon vedrørende den avdøde Jeffrey Epstein. I det offentliggjorte materialet har det fremkommet opplysninger om personer med nåværende eller tidligere tilknytning til regjeringen og forvaltningen samt opplysninger om andre aktørers intensjoner og mål overfor norske institusjoner og myndigheter.

Opplysningene som har fremkommet, reiser spørsmål om blant annet mulig misbruk av høytstående offentlige stillinger og verv, norske myndighetspersoners mulige utveksling av informasjon, tjenester og kontakter i lukkede nettverk med antidemokratiske eller kriminelle elementer, myndighetspersoners eksponering for påvirkningsfare og mulige skadevirkninger for norske interesser, mulig kritikkverdig forvaltning av offentlige midler samt hvorvidt dette har blitt muliggjort gjennom manglende kontroll og ukultur i forvaltningen, og særlig i utenrikstjenesten.

**3. Formål og gjenstand for undersøkelsene**

Granskingskommisjonens hovedoppgave er å undersøke forhold og problemstillinger som har blitt aktualisert gjennom offentliggjøringen av Epstein-dokumentene. Formålet skal være å sikre et avklart faktisk grunnlag for forståelse og læring, for å bedre norske myndigheters integritet og åpenhet, og gjøre utenrikstjenesten bedre, mer effektiv og mer målrettet.

Granskingskommisjonens undersøkelser skal i hvert fall inkludere følgende forhold:

- Relasjoner mellom Jeffrey Epstein og hans nettverk og nåværende eller tidligere norske politikere, embetsmenn, statsansatte og andre med tilknytning til norske myndigheter, for eksempel mottakere av offentlige tilskudd.
- Konsekvenser for norske interesser og sikkerhet, herunder om bindinger, nettverk eller informasjonsutveksling kan ha påvirket Norges utenrikspolitiske prioriteringer eller skapt sårbarheter for press eller påvirkning.
- Norges kampanjer for topposisjoner i internasjonale organisasjoner.
- Forholdet mellom norske myndigheter og eksterne organisasjoner, stiftelser og nettverk hvor Norge har vært engasjert.
- Tildeling og bruk av bistandsmidler og andre offentlige tilskudd til internasjonale organisasjoner.
- Kultur, praksis, styringssystemer og kontrollmekanismer i utenrikstjenesten, herunder håndtering av habilitetsregler, arkivrutiner og personellsikkerhet.

Kommisjonen vurderer selv tidsavgrensningen for undersøkelsene ut fra hva den mener er relevant og hensiktsmessig, men den skal omfatte prosessen som ledet frem til Oslo-avtalen i 1993 og derav følgende forhold.

Kommisjonen kan, innenfor formålet med undersøkelsene, forfølge relevante spor og problemstillinger som kommer frem underveis i granskingsarbeidet.

Granskingskommisjonen skal på grunnlag av sine funn gi anbefalinger og foreslå tiltak. Kommisjonens anbefalinger og forslag til tiltak skal særlig ta sikte på å forebygge mot identifisert risiko samt styrke åpenhet, kontroll, integritet og tillit i utenrikstjenesten og forvaltningen for øvrig.

**4. Avgrensning mot ansvarsforhold**

Granskingskommisjonen skal klarlegge eller vurdere tidligere faktiske begivenhetsforløp. Kommisjonen kan også vurdere om det har skjedd lovbrudd, herunder også menneskehandel, eller andre former for brudd på regler eller retningslinjer, eller andre kritikkverdige forhold. Kommisjonen skal likevel ikke ta stilling til rettslig ansvar for enkeltpersoner.

Gjennom dialog med politiet og påtalemyndigheten skal granskingskommisjonen påse at informasjonsinnhentingen og kommisjonens arbeid ellers ikke skader eller vanskeliggjør etterforskningsarbeidet der.

**5. Kommisjonens arbeid**

Granskingskommisjonen skal utføre sitt verv selvstendig og uavhengig av Stortinget. Innenfor rammene av mandatet og bestemmelsene i egen lov for granskingskommisjonen som vil bli vedtatt av Stortinget, avgjør granskingskommisjonen selv hvordan granskingen skal gjennomføres. Kommisjonen skal sikre at kontradiksjon, rettssikkerhet og etterprøvbarhet ivaretas i arbeidet.

De nødvendige midler til kommisjonens arbeid bevilges over statsbudsjettet, og tildeles kommisjonen av Stortinget. Kommisjonen utpeker selv sitt sekretariat, som skal være særskilt og kun ledes av og rapportere til kommisjonen, og avgjør hvilket annet behov den har for bistand.

**6. Tilgang til taushetsbelagt informasjon m.m.**

Som det fremgår i punkt 1, vil det bli fremmet forslag til Stortinget om en egen lov om granskingskommisjonen. Offentleglova og arkivloven skal gjelde med de særlige tilpasninger som er nødvendige for kommisjonens arbeid. For kommisjonsmedlemmene og alle som utfører arbeid eller tjeneste for kommisjonen, skal det gjelde et skjerpet habilitetskrav basert på domstolloven §§ 106 og 108.

Med utgangspunkt i premissene som er lagt i Innst. 160 S (2025–2026) skal kommisjonen innenfor sitt undersøkelsesmandat få tilgang på alle relevante opplysninger, uten hinder av lov-, instruks- eller avtalebestemt taushetsplikt. Det inkluderer sikkerhetsgradert og beskyttet informasjon, og kommisjonen skal være underlagt relevante bestemmelser i sikkerhetsloven for sin behandling av slik informasjon.

Offentlige myndigheter forutsettes å stille til rådighet for kommisjonen alle opplysninger som kommisjonen anser kan være av interesse for saken. Stortinget ber videre regjeringen bruke den kompetanse den har etter

gjeldende lovgivning og vil få etter særloven til å frita nåværende og tidligere statsansatte for taushetsplikt overfor kommisjonen.

Med hjemmel i særloven skal kommisjonen kunne pålegge enkeltpersoner forklaringsplikt.

**7. Endringer i mandatet**

Dersom det fremkommer nye opplysninger eller problemstillinger som tilsier det, kan Stortinget beslutte utvidelser eller tilføyelser til mandatet. Granskingskommisjonen kan også ta initiativ til endringer, presiseringer eller avklaring av avgrensninger i mandatet.

Det kan vise seg å være behov for det for eksempel hvis det amerikanske justisdepartementet offentliggjør ytterligere informasjon i saken, eller det fremkommer ny og vesentlig informasjon gjennom kontroll- og konstitusjonskomiteens pågående undersøkelser vedrørende kritikkverdige forhold i utenrikstjenesten, politietterforskninger eller undersøkelser og etterforskninger i andre land.

Det vil ved slike endringer vurderes om det er behov for å gi fristutsettelser for kommisjonens arbeid.

**8. Frist, delrapporter og offentlighet**

Kommisjonen starter sin gransking så snart som mulig, og skal avgi endelig rapport til Stortinget innen 31. januar 2028. Kommisjonen kan avgi delrapporter til Stortinget hvis den finner det hensiktsmessig.

Kommisjonens rapporter skal være offentlige, med mindre særlige hensyn tilsier at de helt eller delvis bør være taushetsbelagte, jf. Stortingets forretningsorden § 19 siste ledd.

II

Kommisjonen gis følgende sammensetning:

Amund Djuve, leder
Kjersti Buun Nygaard, nestleder
Hugo-A. B. Munthe Kaas
Pia Therese Jansen
Sunniva Engh
Axel Wernhoff
Toril Johansson

Presidentskapet gis fullmakt til å løse medlemmer fra kommisjonen og oppnevne nye medlemmer til kommisjonen.

III

Presidentskapet gis fullmakt til å fastsette lønn eller godtgjørelse for kommisjonens medlemmer.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sak nr. 3 [10:02:54]

*Referat*

1. (448) Statsministerens kontor melder at
   1. lov om endringer i sikkerhetsloven (opplysningsplikt ved autorisasjon) (Lovvedtak 32 (2025–2026))
   2. lov om endringer i straffeloven (Lovvedtak 33 (2025–2026))
   3. lov om endringer i skipsarbeidsloven og NIS-loven (tydelige og mer forutsigbare arbeidsvilkår) (Lovvedtak 31 (2025–2026))

   – er sanksjonert under 10. april 2026
   Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (449) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erling Sande, Kjersti Toppe og Ole Herman Sveian om å be regjeringa greie ut alternativet «Ny framtid for Nationaltheateret» grundigare (Dokument 8:276 S (2025–2026))
   Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
3. (450) Rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap for 2025 (Dokument 9 (2025–2026))
4. (451) Meddelelse fra stortingsrepresentant Jørgen H. Kristiansen i Stortingets møte 9. april 2026 om at han trekker tilbake forslag fra Jonas Andersen Sayed, Hans Edvard Askjer og seg selv, jf. Dokument 8:189 S (2025–2026)
5. (452) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Lars Haltbrekken, Anne Lise Gjerstad Fredlund, Marthe Hammer og Mirell Høyer-Berntsen om kontroll av drivstoffkjedene og deres prissetting (Dokument 8:274 S (2025–2026))
   Enst.: Nr. 3–5 sendes finanskomiteen.
6. (453) Midlertidig endring av alkoholloven (unntak fra maksimaltiden for skjenking under fotball-VM for herrer 2026) (Prop. 88 L (2025–2026))
   Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
7. (454) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Rune Midtun, Helge André Njåstad og Bjørn Larsen om en tydelig og forpliktende integreringskontrakt (Dokument 8:275 S (2025–2026))
   Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
8. (455) Riksrevisjonens undersøkelse av tjenester til barn og unge med psykiske plager og lidelser (Dokument 3:8 (2025–2026))
   Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
9. (456) Finansiering av vegprosjektet fv. 17 Ørnes–Glomfjord i Meløy kommune i Nordland fylke (Prop. 85 S (2025–2026))
   Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

10. (457) Samtykke til ratifikasjon av konvensjon om oppretting av ein internasjonal kravskommisjon for Ukraina og inngåing av avtale om deltaking i styringskomiteen for spesialtribunalet for Ukraina (Prop. 89 S (2025–2026))
11. (458) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Andersen Sayed, Jørgen H. Kristiansen og Hans Edvard Askjer om obligatorisk beredskapskurs for alle i vernepliktig alder som ikke gjennomfører førstegangstjenesten (Dokument 8:277 S (2025–2026))

    Enst.: Nr. 10 og 11 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Sak nr. 1 [10:03:32]

*Muntlig spørretime*

**Presidenten [10:03:36]:** Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jonas Gahr Støre vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Hans Andreas Limi.

**Hans Andreas Limi (FrP) [10:04:07]:** Saksbehandlingstiden i Nav er lang og uforutsigbar, og LO har derfor krevd at arbeidsgivere skal garantere for utbetaling av sykepenger på vegne av Nav, noe de fikk gjennomslag for i lønnsoppgjøret sist uke. Bedriftene blir altså pålagt å forskuttere sykepenger, som er det offentliges ansvar. Dette tapper bedriftene for likviditet, samtidig som det øker byråkratiet og de administrative byrdene for små og mellomstore bedrifter.

I brev fra arbeidsministeren til partene i lønnsoppgjøret sendt 12. april 2026 står det:

> «Regjeringen er innstilt på å iverksette nødvendige tiltak for å sikre at saksbehandlingstiden for refusjonskrav til arbeidsgiverne på sykepengeutbetalinger reduseres.»

Hvilke konkrete tiltak vil regjeringen iverksette for å redusere saksbehandlingstiden for refusjonskrav i Nav, og når kan arbeidsgiverne forvente resultater?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:05:17]:** La meg først bruke anledningen til å si at den norske modellen virker og er i god gjenge. Frontfagsmodellen virker. Her var det altså Fellesforbundet og Norsk Industri som forhandlet. Det er konkurranseutsatt industri som setter seg ned for å finne en riktig og rettferdig fordeling av det som er den økonomiske situasjonen ute i eksportbedriftene. De kan også ta opp andre typer saker som er viktige for arbeidsdagen til arbeidsfolk, og som passer inn i en ramme som man blir enige om gjennom forhandlinger. Det er ikke uvanlig at saker i slike oppgjør handler om noe annet enn fordeling av kroner. Andre typer saker har vært knyttet til kompetanseutvikling og andre typer tiltak. Det er heller ikke uvanlig at det i noen tilfeller er tiltak fra regjeringen som kan lette på ting, trekke i riktig retning og bidra til å finne løsninger. I år var det en slik sak.

Denne saken med Nav-penger har vært en utfordring for mange. De har altså ventet på å få Nav-utbetaling. Saksbehandlingen i Nav kan ta tid, slik at det kan ha gått flere måneder før den som har rett til penger fra Nav, får det. Dette har vært et av kravene, forstår jeg, fra Fellesforbundet. De har forhandlet og kommet til en løsning.

Det vi har gjort, er å vurdere hvordan vi som myndigheter fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet kan jobbe med Nav – som innfører ny teknologi i saksbehandlingen, og som kan prioritere ressurser på denne type saker – for å medvirke til at den saksbehandlingstiden går ned. Ingen ønsker at det skal være et etterslep her, men når det er det, er det altså enighet her om at bedriftene forskutterer midler. Vi håper at Navs arbeidsrutiner og teknologi til å behandle slike søknader kan virke på en slik måte at det blir minst mulig behov for å forskuttere slike penger, og at folk får betalt dem ut. Men her har vi medvirket, i tråd med det som er en god tradisjon, i dialog med Riksmekleren og partene.

**Hans Andreas Limi (FrP) [10:07:09]:** Jeg takker statsministeren for en god beskrivelse av prosessen, men jeg tror arbeidsgiverne der ute – spesielt gjelder det de små og mellomstore bedriftene – er bekymret for denne økte belastningen. Det gjelder ikke bare likviditet. Det at de må forskuttere, betyr at de også må administrere denne ordningen, og det betyr altså ekstra belastning på dem som i utgangspunktet kanskje ikke har de helt store administrative ressursene. Da tror jeg de forventer noe mer enn håp. Når regjeringen har bidratt, som statsministeren sier, til å få dette oppgjøret i havn gjennom å signalisere at det skal iverksettes tiltak, tror jeg at de bedriftene som får denne regningen og belastningen, forventer at de får konkrete tiltak fra regjeringen, og at de også får en tidshorisont for når de kan forvente at de slipper den ekstra byrden. Så igjen: Hva er de konkrete tiltakene, og når kan arbeidsgiverne forvente at de ser effekten av disse?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:08:09]:** Jeg minner om at det ikke er regjeringen som har inngått avtale her. Det er partene som har gjort det. Det er Norsk Industri som har funnet at de kunne gå med på dette. Det var diskusjoner i forkant av oppgjøret, hvor denne saken kom opp. Det ble gjenstand for forhandlinger. Riksmekleren har vært inne på helt vanlig måte. Spørsmålet

om belastningen for bedriftene går jeg ut fra at organisasjonen til bedriftene har vurdert når de har forhandlet og kommet til den løsningen.

I den nære dialogen vi har med Nav – en stor organisasjon som gjør mye viktig og godt arbeid, men som også er i utvikling på saksbehandling og teknologi – håper jeg at vi kan bidra til at dette raskt går ned i tid, men jeg kan ikke sette noen dato for det. Intensjonen her er å gi et bidrag til den avtalen som, jeg gjentar, partene har inngått.

**Hans Andreas Limi (FrP) [10:08:56]:** Norges Bank varslet på rentemøtet i mars at de vil sette opp renten én eller to ganger dette året, og de pekte bl.a. på at «lønnsveksten i år blir høyere enn vi anslo i desember». Enigheten i frontfaget på 4,4 pst. kan gi en lønnsvekst i år på rundt 5 pst., noe som kan øke sannsynligheten for ytterligere renteøkning. Det er fullt forståelig at folk ber om lønnsøkning for å kompensere for prisveksten, som delvis skyldes at regjeringen ikke har evne eller vilje til å gjennomføre prisdempende tiltak som skatte- og avgiftskutt.

LO-lederen, som også er sentralstyremedlem i Arbeiderpartiet, mener at Norges Bank motarbeider lønnsoppgjøret hvis de øker renten ytterligere. Er statsministeren enig med sitt sentralstyremedlem?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:09:44]:** For det første er det litt oppsiktsvekkende at Fremskrittspartiet plutselig er veldig opptatt av renten og hva som ikke skal kludre til den prosessen. Jeg minner om at de gikk til valg på å kutte 150 mrd. kr uten inndekning, som hadde ført til en ukontrollert oljepengebruk, som hadde gjort renteutfordringen betydelig. Det tror jeg velgerne fikk med seg.

Det jeg er for, er i grunnen det sentralbanksjefen sa veldig godt på Politisk kvarter i dag: Det skal være, og det er bra at det er, debatt om renten. Den debatten bør ledende samfunnsaktører kunne delta i. LO-lederen er leder for 1 million medlemmer. At hun kan ha meninger om renten, mener jeg er helt riktig. Hun har ikke bedt om å instruere Norges Bank på noen måte, og denne regjeringen er tydelig på at mandatet nå er til diskusjon. Det er bra, og det kommer inn ulike synspunkter på det. Det det ikke er noen tvil om, er at Norges Bank er uavhengig, og at de setter renten. Det er en del av vår modell, og vi kommer ikke til å instruere Norges Bank. Men jeg er fullt innforstått med at LO, NHO og andre aktører i samfunnet kan være med i debatten om hva som er riktig politikk for å sette renten.

**Hans Andreas Limi (FrP) [10:10:45]:** Fremskrittspartiet annonserte i hvert fall ikke på trikken i valgkampen.

Det er vel slik at vi kan åpne for en debatt om mandatet til Norges Bank, og det er Stortinget som regelmessig skal gjennomgå det mandatet. Men per i dag har Norges Bank et mandat som er gitt av Stortinget. Kan statsministeren se at det er uheldig at et så sentralt medlem av sentralstyret i regjeringspartiet uttaler seg på en måte som kan virke som at man ønsker å styre rentesettingen til Norges Bank?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:11:24]:** Det var veldig hvor pertentlig Fremskrittspartiet har blitt med å gå inn i samfunnsdebatten. Her er man altså opptatt av om noen kan mene noe om rentepolitikken. Hva de mener, er en annen sak. At man går ut og kritiserer en aktør for å gi sitt synspunkt i denne situasjonen, synes jeg er merkelig.

I Arbeiderpartiets sentralstyre sitter det medlemmer med ulike synspunkter. Stortingspresidenten sitter der, men han er jo ikke stortingspresident når han sitter i Arbeiderpartiets sentralstyre og diskuterer. LO-lederen har synspunkter på vegne av LOs medlemmer. Det er nyttig og historisk viktig for oss å lytte til de synspunktene.

Jeg mener det er helt innenfor at vi har debatt. Jeg kan ikke på noen måte beklage det. Jeg merket meg at NHOs sjefsøkonom hadde andre syn enn LOs sjefsøkonom på disse spørsmålene. Det er bra. Det er samfunnsdebatt, og det skal vi ha – om mandatet. Så får vi se om innspillene som er ute på høring nå – det kommer innspill fra mange hold – legger grunnlag for å gjøre endringer. Jeg kan ikke forskuttere noe av det. Sentralbanken er uavhengig, og setter renten. Det er deres ansvar.

**Hans Andreas Limi (FrP) [10:12:24]:** Høy prisvekst og derav høy rente bidrar til økonomiske utfordringer for folk og bedrifter, og spesielt rammes byggenæringen hardt. Nybyggingen har nå falt med om lag 40 pst. siden 2021, og næringen har vært rammet av svært mange konkurser.

Regjeringen har gitt et løfte om 130 000 nye boliger – eller mer presist, som det står på regjeringens nettside: «sette i gang bygging av 130.000 nye boliger innen 2030». I 2025 ble det ifølge Boligprodusentenes Forening igangsatt 15 542 boenheter, som er 44 pst. under det som er beregnet behov. Så det er langt frem til målet.

Hvilke konkrete tiltak vil regjeringen iverksette for å nå målet om 130 000 nye boliger, og når kan byggenæringen og boligmarkedet forvente at disse blir iverksatt?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:13:14]:** Jeg holder med målet om 130 000 igangsatte boliger innen 2030. Nå har jeg akkurat flyttet inn i et bygg det tok 15 år å bygge. Det tar tid å bygge bygg. Jeg tror boliger kan bygges atskillig raskere enn regjeringskvartal, så vi opprettholder det målet. Det har vært krevende tider i byggenæringen og lav byggeaktivitet over tid. Vi ser at

det nå er noen positive tegn med økning i antallet igangsatte boliger i 2025 sammenlignet med 2024, og vi tar en rekke grep for det.

La meg bare nevne forenkling og modernisering av byggteknisk forskrift – som er viktig for dem som bygger – forenkling og digitalisering av plan- og byggeprosesser, arbeid som skal bidra til innovasjon og produktivitetsvekst i næringen, studentboligbygging, som er et viktig tiltak, og ikke minst forsvarssatsingen, som har et stort element av bygg og anlegg rundt forbi. Og så har vi økt lånerammen i Husbanken. Den er rekordhøy, 34 mrd. kr i både 2025 og 2026. Her er et annet eksempel på at det er viktig å bidra til at renten ikke går videre opp, og at vi har en ansvarlig politikk gjennom både vedtak i Stortinget og finanspolitikk fra myndighetene.

**Hans Andreas Limi (FrP) [10:14:19]:** Nå er vel ikke regjeringens politikk akkurat et svar på det statsministeren nå sier og det budskapet statsministeren har, for situasjonen er jo at vi har veldig høy rente i Norge allerede. Vi har et av de høyeste rentenivåene i hele Vest-Europa, og det er fare for at renten kommer til å gå ytterligere opp på grunn av det som skjer i Midtøsten, men også på grunn av den politikken som regjeringen fører.

Det er altså slik at bolignæringen, som sliter, nå har hørt ganske lenge fra regjeringens side at det jobbes med tiltak – mange av de tiltakene nevnte statsministeren selv i sitt svar – men de ser ikke noe konkret. Så hva kommer av konkrete tiltak som kan bidra til at vi får opp boligproduksjonen? Selv om den økte litt i 2025 sammenlignet med året før, er vi altså langt under det som er behovet i markedet, og det er veldig mange førstegangsetablerere som sliter med å komme inn på markedet fordi det bygges for få boliger.

Hva er de konkrete tiltakene til regjeringen?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:15:26]:** Nå har jeg listet opp veldig mange av dem, så dem behøver jeg ikke gjenta. Jeg tror vi nå ser tegn til at dette begynner å bedre seg, og så må vi bidra til at forholdene ligger til rette for at kommunene gjør sin jobb med planprosesser, stiller tomter til rådighet osv. En av grunnene til at vi har et høyere rentenivå enn naboland, er at det går veldig godt i Norge. Det er høy aktivitet, lav ledighet, høye investeringer og stort trykk. Mange steder er det mangel på arbeidskraft til utsatte jobber. Det legger den type press på økonomien.

Så har Norges Bank sitt ansvar, og vi skal følge med på det. Det er en oppgavedeling i norsk økonomi mellom det regjeringen gjør gjennom sin politikk, finanspolitikk, og det er faktisk også noe som ligger til denne salen. Det er klart at å gå ut fra én dag til en annen og fatte vedtak på flere milliarder kroner i bevilgning uten inndekning, ikke er noe godt bidrag i seg selv. Derfor skal vi komme til et revidert nasjonalbudsjett som tar ansvar for ansvarlig styring. Oppskriften på det Fremskrittspartiet driver med, med de enorme skatteletteløftene sine uten inndekning, er ikke veien å gå for å få stabilitet, heller ikke for byggenæringen.

**Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:16:42]:** Det er mye uro blant folk med tanke på økonomien og arbeidsplassen deres. Statsministeren kjenner Frankrike og fransk politikk veldig godt, og i 2018 ble det opprør i Frankrike. Hundretusener av folk tok på seg gule vester og gikk ut i gatene. Det som var forløperen til det store opprøret, var forslaget fra myndighetene om å øke drivstoffavgiftene. Høye drivstoffpriser rammer hardt enten det er franskmenn eller det er nordmenn. Det rammer hardest dem som i utgangspunktet sitter med lite, og som hver måned er bekymret for om de har nok til å betale regningene sine. Før påske vedtok Stortinget å senke kostnadene for folk og næringsliv. Mener statsministeren nå at det kan være et bidrag for å hjelpe folk?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:17:40]:** Det er riktig at jeg kan litt om Frankrike, og også om de gule vestene. Det som var interessant med det, var at ja, det som utløste protestene, var en økning i drivstoffavgiftene, men det ble beskrevet som dråpen som fikk begeret til å renne over. Hva var i begeret? Det var en politikk som hadde økt forskjellene mellom folk, mellom de som levde i de store byene, og de som levde ute på landet – en sosialpolitikk som kuttet i ordninger som ga folk trygghet i hverdagen, og nedleggelse av en lang rekke offentlige funksjoner som traff franskmenn. Dette vitner om at helheten i politikken er viktig, og vi har gjennomført politikk for å stabilisere strømprisene til folk – først en strømstøtteordning som vi sammen var med på å utvikle, og så en norgespris, som gir stabilitet. Jeg kan varsle om at den kommer til å bli dyrere enn planlagt i år, men det gir stabilitet for folk, og vi stiller opp og tar ansvar – billigere barnehager, gratis SFO, en lang rekke tiltak. Så ja, her har vi bidratt til å gi folk trygghet i hverdagen, og det skal vi fortsette å gjøre gjennom ansvarlige budsjetter i Stortinget.

**Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:18:42]:** Jeg skjønner at statsministeren ikke ønsker å karakterisere avgiftsvedtaket som ble gjort før påske. Det kommer til å hjelpe folk. Norge er et langstrakt land, vi bor spredt – heldigvis, takket være en god politikk og at vi bruker politikken – og det skapes verdier rundt omkring i hele landet. Så er det spesielt noen næringer som er mer avhengige av drivstoff enn andre – typisk landbruket, hvor de skal så, fiskeren som skal ut på fiske, lastebilnæ-

ringen som skal transportere varer, og anleggsbransjen som skal vedlikeholde veier og holde Norge åpent. Det vi har sett de siste ukene, er at det har blitt mange flere varslinger om oppbud og krevende tider, spesielt i anleggsbransjen. Nå er det fem avgiftsvedtak som står igjen å gjennomføre fra det som ble vedtatt før påske. Sist uke kunne ikke regjeringen fra Stortingets talerstol si at alle de fem avgiftsvedtakene blir gjennomført. Kan statsministeren garantere at de siste avgiftsvedtakene blir gjennomført? De er spesielt viktige for næringslivet.

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:19:44]:** Ja, regjeringen følger Stortingets vedtak, og vedtaket er fra 1. mai. La meg bare si det slik: Det er vår fulle intensjon å gjennomføre det fra 1. mai. Det gjelder på månedsbasis, og da kommer det vedtaket – det skal vi gjøre alt vi kan for.

Så er det riktig at en god del næringer rammes. Min kontakt med landbruksnæringen, som har vært ganske omfattende de siste dagene, er jo at et veldig viktig sted for å håndtere slike spørsmål er i landbruksoppgjøret, hvor man kan vurdere slike uforutsette prisøkninger når man diskuterer der. Spørsmålet er om vedtakene i denne sal er treffsikre, og det er da man kan stille spørsmål om avgiftslettelser. Ja, det har hatt betydning for mange, vi ser det på pumpeprisene – de går fortsatt litt opp og ned etter det vedtaket. Men det finnes jo folk som ikke kjører bil. Det finnes folk som ikke bruker drivstoff i det daglige, men som også har økonomiske utfordringer. Så hva som er mest treffsikkert for å hjelpe folk i en utsatt situasjon, mener jeg vi må ta en helhetlig diskusjon på. Det var Arbeiderpartiets forslag, og det skal vi følge opp også videre.

Men selvfølgelig skal vi følge opp vedtak som er fattet med flertallet i Stortinget.

**Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:20:48]:** Akkurat når det gjelder transportkostnader, er det veldig treffsikkert å prøve å få ned kostnadene. For både fiskeri-, anleggs- og transportnæringen er nettopp det å redusere kostnadene et veldig målrettet tiltak. Det er bra å oppleve at statsministeren også her er helt tydelig på at alle vedtakene skal bli gjennomført – at den tvilen er ryddet bort – for det er krevende for mange næringer nå.

Vi har de siste årene sett at forbruket av drivstoff går ned med 7–8 pst. hvert år på grunn av en villet politikk – at man skal få en ny bilpark og andre ting som bruker mindre drivstoff. Så politikken med gulrot funker. I den uroen vi har nå, mener statsministeren det fortsatt er klokt å trappe avgiftene videre opp, eller er det klokt nå å sette det på pause fordi det er så mye uro rundt oss? Vi ser jo nå at omstillingen går veldig, veldig fort, selv uten at det kommer nye avgiftsøkninger.

Mitt konkrete spørsmål til statsministeren er: Vil det komme forslag om nye avgiftsøkninger i statsbudsjettet til høsten, eller er det en ny linje fra Arbeiderpartiet?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:21:52]:** Dette er et litt kjedelig svar, men det er det egentlig helheten som avgjør. Avgifter tjener stort sett to formål. Det ene er å påvirke adferd – at man skal bli mer oppmuntret gjennom en gulrot, at man kanskje skal bli mindre oppmuntret til å kjøpe ting gjennom avgift. Det andre er inntekter til velferdsstaten som vi kan fordele til viktige formål, til aktiviteter i hele landet. Det er balansen vi må treffe. Jeg vil advare litt mot å tro at enhver politikk som reduserer avgifter, er bra for folk, for det kan ende opp med å ramme mange av de tilbudene som er viktige for folk. Norgespris koster penger og må finansieres, gratis SFO må finansieres og koster penger, billigere barnehage koster penger, og det er ulike typer inntekter til det, men vi er også bevisst på at avgifter kan ha sosiale effekter og kan treffe skjevt. Vi er veldig opptatt av at vi tenker grundig gjennom helheten før vi vedtar det.

Jeg har ikke noen signaler om at det kommer økte avgifter i statsbudsjettet. Statsbudsjettet kommer i oktober, og da vil det være en trygg og ansvarlig helhet.

**Geir Pollestad (Sp) [10:23:04]:** I dag tidleg har norske bønder vore på plass framfor Stortinget for å markera viktigheita av norsk matproduksjon. I ei farlegare verd treng Noreg auka matberedskap, men høge drivstoffkostnader og høge avgifter påverkar matproduksjonen. Det gjev høgare matprisar, og det bidreg til å svekkja sjølvforsyninga av mat i Noreg. Mitt spørsmål er om regjeringa framover vil føra ein avgiftspolitikk som bidreg til å halda matprisane nede, og som byggjer opp under målet om å auka sjølvforsyninga av mat i Noreg.

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:23:47]:** Jeg tror jeg skal vise til svaret jeg ga til representanten Vedum – at dette må ses i en helhet. Det er flere tiltak som skal bidra til å nå målet om matforsyning og trygg matproduksjon i hele landet. Som sagt tror jeg det er veldig viktig at vi viser respekt for det forhandlingsinstituttet jordbruksoppgjøret er. Det har representanten erfaring med. Det har jordbruksorganisasjonene forventninger til. Vi hadde møte i kontaktutvalget i forrige uke hvor vi så at det nå reiser seg noen spørsmål som følge av den internasjonale krisen som det blir naturlig å ta inn i de forhandlingene. Vi er opptatt av å følge de målene vi har, både for bondens inntekt, for vår egen forsyning og for vår egen beredskap. Da er det en lang rekke tiltak vi må vurdere for å nå de målene, og avgifter er selvfølgelig et av dem.

**Geir Pollestad (Sp) [10:24:36]:** Måndag hadde eg møte med ei rekkje entreprenørar i Rogaland. Dei var opptekne av drivstoffprisane. Ein av desse entreprenørane hadde oppdrag for norske bønder. Han hadde sett seg nøydd til å ta kontakt med bøndene og be om å få kompensert noko av dei auka drivstoffprisane. Bøndene hadde sagt ja til det. Etter krigsutbrotet i 2022 sende Arbeidarparti–Senterparti-regjeringa ut eit brev som oppfordra offentlege aktørar til å justera kontraktane som følgje av auka drivstoffavgifter. Det har ikkje skjedd no, og det set veldig mange entreprenørar i ein krevjande situasjon. Kva er bakgrunnen for at regjeringa ikkje har valt å oppfordra offentlege aktørar til å kompensera sine leverandørar for auka prisar?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:25:27]:** Jeg mener ikke at det er et naturlig grep. Nå er jo ikke det som skjer rundt krigen i Midtøsten, naturlig, det er en veldig dramatisk begivenhet, men med de virkningene vi har sett her hjemme, mener jeg vi skal være varsomme med å gripe inn for å utslette de ulike aktørenes reaksjon på det. Energi blir dyrere. Det er grunn til å være urolig for at det kan bli enda dyrere når det ikke kommer drivstoff ut av Persiagolfen, det er blokade og det ene med det andre, men vi har ikke sett det som en riktig inngripen fra regjeringen at offentlige etater skal kompensere de drivstoffavgiftene. Det ville hatt konsekvenser for den virksomheten de offentlige etatene har, enten det er sykehus, universiteter eller kommuner, og det må være et ansvar vi har som regjering og som storting.

**Marie Sneve Martinussen (R) [10:26:30]:** Å tegne seg til oppfølgingsspørsmål i muntlig spørretime er litt som å tegne seg til å hoppe på et tog i fart, fordi temaet utvikler seg en del, så jeg får gå for den beste brua jeg kommer på fra forrige spørsmål, og det handler om priser. Det er ikke bare ved bensinpumpa at prisene har økt. Både mat, strøm – som vi har vært inne på – bolig og andre levekostnader har økt, i tre år, og hver eneste gang er det de som har lavest inntekt, som rammes hardest, rett og slett fordi de bruker en større del av inntekten sin på disse livsnødvendige godene: mat, strøm, drivstoff, bolig. Men selv om det har vært sånn i tre år, har Arbeiderpartiet vært uvillig til å øke de laveste ytelsene i velferden, altså for minstepensjonister, uføre og folk på AAP, og de var heller ikke villige til det da vi forhandlet budsjett før jul.

Så spørsmålet er nå: Med nye prisvekster, som både har kommet, og som vi også kan forvente ruller gjennom verdensøkonomien og treffer oss gang på gang det neste halve året – selv om Hormuzstredet åpnes i morgen – er Arbeiderpartiet nå villig til å øke de laveste ytelsene?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:27:34]:** Jeg synes vi har gjort en god del for en viktig sosial profil i måten vi stiller opp som velferdsstat – det vi har gjort overfor studenter, pensjonister – bostøtte og andre tiltak som har vært viktige nettopp for å nå dem som strever mest. Det forslaget Arbeiderpartiet la fram her før påske, var at vi sammen skulle gå inn og se på tiltak som er treffsikre for å nå dem som trenger at vi stiller opp i en vanskelig tid. Så valgte stortingsflertallet en annen vei. Det må vi håndtere. Vi skal diskutere revidert budsjett når vi legger det fram, men vi er åpne for å vurdere framover hva som er rette tiltak.

Så må vi passe på én ting: Vi må ikke gjøre vedtak hvor vi gir penger ut med den ene hånden – noen hundrelapper, kanskje tusen kroner – til dem som trenger det, og så bidrar vi, hvis vi gjør det på en gal måte, til at renten går opp, og det kommer en annen hånd og tar inn kanskje flere tusen. Da går ikke dette opp i riktig retning. Så det med å ha en trygg økonomisk styring og ansvarlig økonomisk politikk høres kjedelig ut, men det er veldig viktig nettopp for dem som trenger det mest.

**Marie Sneve Martinussen (R) [10:28:38]:** «Høres kjedelig ut» – det er for så vidt ikke kjedelig.

Sentralbanksjefen er også veldig tydelig på at det er en klar rolledeling her: Sentralbanken setter renten og pengepolitikken, og vi har ansvaret for finanspolitikken. Jeg mener at sentralbanksjefen i mange omganger de siste årene har vært tydelig på at sentralbanken bare har ett våpen, en rente, som gjelder likt for alle i hele Norge, mens vi politikere har ansvaret for fordelingsprofilen, for å rette opp i de eventuelle kostnadene ved en høy rente.

Nå kan det godt være at renten blir for høy – jeg er helt enig med statsråden i at vi har lov til å diskutere rentesettingen. Det kan være at arbeidsledigheten blir for høy, det kan være at det påvirker leieprisene, og at de blir for høye. Vi kan ikke instruere sentralbanken, det skal vi ikke gjøre, men vår rollefordeling innebærer å gjøre noe med de uheldige effektene gjennom finanspolitikken. Økte forskjeller er en sånn uheldig effekt. LO har gang på gang de siste årene prioritert lavlønnstillegg, for man vet at de lavest lønte blir hardere rammet, men et sånt lavlønnstillegg har vi ennå ikke fått noe gehør for når det gjelder ytelsessystemet. Der er det likt for alle. Ser Arbeiderpartiet det?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:29:44]:** For det første mener jeg det er mange tiltak som ikke er «likt for alle». Vi har fattet vedtak hvor vi bruker velferdsstaten til å treffe dem som trenger det mest. Så er det noen viktige prinsipper i denne diskusjonen, som jeg også tror vi er enige om: Det er noen universelle sider ved velferdsstaten, og legitimiteten til velferdsstaten går ut på at det er ytelser som gjelder til alle. Enten det er en med høy

inntekt eller en med lav inntekt, skal en ha et helsetilbud som er der, som er tilgjengelig, og som ikke forskjellsbehandler.

Dette tror jeg er én grunn til at vi fortsatt har god grunn til sammen å støtte et flertall som ønsker en annen politikk enn Fremskrittspartiets politikk, som vil øke forskjellene mellom folk, som vil bruke velferdsstaten, som vil ta vekk tiltak som treffer dem som er i en vanskelig situasjon. Det kommer vi fortsatt til å ha, men det må gjøres på en ansvarlig måte, så vi ikke gjør vondt verre. Vi kan komme med velmente tiltak for grupper i Norge som gjør noe med statens utgifter, som igjen kan resultere i at renten går opp. Det er det vi må gjøre avveininger av, og det er regjeringens ansvar.

**Marie Sneve Martinussen (R) [10:30:43]:** Jeg kan understreke og bekrefte – selv om Klassekampens forside kan få det til å virke annerledes – at jeg er veldig glad for at det ikke er FrP som styrer Norge. Vi har sett i praksis hva som prioriteres hvis FrP har makt. Det er skattelette til de aller rikeste.

Jeg er fortsatt opptatt av disse minsteytelsene. Det er sant at det er mange ting som skal være universelle, men er man minstepensjonist som ikke lenger er i arbeid og har hatt en lav arbeidsinntekt, fungerer trygdeoppgjøret på den måten at så lenge prisveksten er høyere enn det man får i trygdeoppgjøret, vil man som minstepensjonist miste kjøpekraft. I dag gjelder dette oftest kvinner, ofte kvinner som på 1970- og 1980-tallet var mye hjemme med barn. Det er heldigvis ikke så vanlig lenger, men det gjør at mange av dem som går ut som pensjonister nå, er minstepensjonister. Det har skjedd gang på gang de siste tre årene. Jeg er redd for at vi nå har en ny prisvekst foran oss – vi står egentlig midt i en ny prisvekst. Da er det veldig viktig at vi klarer å gjøre litt det samme som LO gjør: å se at det trengs et løft på bunnen, nettopp for dem som går på de laveste ytelsene.

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:31:46]:** Det blir god anledning til å diskutere det og å gjøre det på riktig måte. Igjen: Pensjonistene gikk i minus år etter år etter år. Det kan skje ett år, men da det skjedde år etter år, endret vi modellen for det i vår regjeringstid. Jeg mener at trygdeoppgjørene samlet sett de siste årene har vært gode. Så har vi vært villige til å innføre tiltak som skal treffe særlig utsatte grupper. Der er diskusjonen mellom Rødt og regjeringen og de andre budsjettpartnerne god. Det er en viktig diskusjon vi skal ha når statsbudsjettet kommer.

**Marie Sneve Martinussen (R) [10:32:18]:** Det er sant at det har vært en forbedring i trygdeoppgjørene, men det er fortsatt sånn at man baserer seg på gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. Det betyr at så lenge prisveksten er høyere, vil man miste kjøpekraft. Det er også et enkelt poeng at 4,4 pst. vekst i en inntekt på 200 000 kr er mange færre kroner, og når man skal handle i butikken, er det kroner og ikke prosenter man bruker. Jeg ser fram til å fortsette denne diskusjonen med Arbeiderpartiet i forhandlinger.

Et annet tiltak som Rødt kommer til å legge på bordet, handler om skatt. Nå har det vært mye snakk om avgifter. Det er viktig, og det er bra, men for vanlige folk som er i arbeid, er det å få beholde mer av pengene sine kanskje den enkleste og mest helhetlige måten å gjøre det på. Der er egentlig alle de fem partiene enige: Det å kutte i skatten for lave og vanlige inntekter er god politikk. Spørsmålet blir: Er det noe som Arbeiderpartiet er villig til å diskutere i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett eller neste år?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:33:18]:** Neppe i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Jeg er veldig glad for at det som sto på førstesiden i Klassekampen, som jeg leste til kaffen i dag tidlig, nå er moderert av representanten. Jeg synes det var et litt underlig selskap – men det er nå så.

16 mrd. kr er kuttet i skatt til de med midlere og lavere inntekter på denne regjeringens vakt. Noe av det har vi vært sammen om, og det er bra. Det er absolutt et tema jeg mener vi skal ha til diskusjon. Vi støtter opp om arbeidslinjen – det skal lønne seg å arbeide – og vi vet at hvis vi gjør noe med skatten på arbeid for dem med lavest inntekter, blir det flere gulrøtter med hensyn til å arbeide. Nå er det en skattekommisjon som jobber, og det blir interessant å se hva de kommer med, men vår linje har hele tiden vært å prioritere det. Det gjelder ikke den partneren som representanten tydeligvis ikke er opptatt av å være sammen med, som går for å gi de store skattekuttene – milliardkutt – til dem på toppen, noe som øker forskjellene. Det er vi enige om.

**Marie Sneve Martinussen (R) [10:34:07]:** Det er godt å høre. La meg avslutte med noe som er nesten like viktig som å kutte avgifter eller sørge for det vi kan gjøre i finanspolitikken for å få ned prisene: å ha en viss kontroll over prisene. For et år siden utfordret jeg statsministeren om matvareprisene. Da sa han at han ikke kunne være helt sikker på at prisen på maten i butikken var rett. Det var etter en diskusjon om hvorvidt det er mye kjedeintegrasjon og markedsmakt. Dette gjelder kanskje også i drivstoffmarkedet, for bensinstasjonene. Spørsmålet er om statsministeren nå er sikrere på at prisene i matbutikken er rett. Hvis ikke – har regjeringen noen nye tiltak for å få kontroll på matprisene, sånn at den prisspiralen som går gjennom verdensøkonomien akkurat nå, ikke gir seg uttrykk i enda flere sånne små kroner på toppen som folk møter i butikken?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:35:02]:** Jeg tror at økte priser treffer folk aller sterkest gjennom mat. Ser vi på statistikker over matprisenes andel av folks månedsutgifter, har ikke de gått opp. I noen tilfeller kan de til og med være lavere. Men det er virkelig noe som svir, og matprisene har økt de siste årene.

Tolvmånedersveksten i matvareprisene var i mars for første gang siden 2022 lavere enn prisveksten ellers. Det er det verdt å merke seg. Det kan bety at en god del av tiltakene regjeringen har satt inn – styrking av Konkurransetilsynet, bedre handelsskikk, følge nøye opp, kalle dem inn og holde dem ansvarlig – virker. Men som jeg har sagt til representanten Martinussen og andre her i salen tidligere: Dette følger vi veldig nøye, og de skal også føle at vi følger det. De skal vite at hvis vi finner at denne konkurransen ikke virker fordi noen ikke opptrer i tråd med god handelsskikk, skal det også vente en reaksjon.

**Arild Hermstad (MDG) [10:36:09]:** Veldig mye av premisset for «dieselkameratenes» vedtak om å sette ned avgiftene før påske, er at bensin og diesel er veldig mye dyrere i dag enn det har vært tidligere. Det er feil. En pumpepris på 25 kr i dag tilsvarer omtrent pumpeprisen i 1994. Før 1994 var prisen høyere. Kollektivpriser har derimot økt kraftig. I 1980 kostet en bussbillett i Oslo 4 kr, nå koster den 46 kr. Det er en mer enn dobbelt så sterk økning som det konsumprisindeksen har vist. I budsjettforhandlingene har MDG jobbet for et nasjonalt reisekort til 499 kr.

Mitt spørsmål er: Er statsministeren enig i at lavere kollektivpriser er minst like viktig for å styrke privatøkonomien til dem som trenger det mest, som å senke bensin- og dieselprisen?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:37:06]:** Det er jeg egentlig enig i. For veldig mange av dem som bor slik at kollektivtilbudet er det som avgjør om man kommer seg på jobb, er dette selvfølgelig viktig. Det er en daglig utgift som skal finansiere både tilbudet, fornyelsen av kjøretøyparken og alt det som følger etter. Det illustrerer at hvis man mener at å redusere prisen på pumpa er et universelt tiltak som hjelper nordmenn flatt igjennom, er det feil, for det er veldig mange som ikke kjører bil, og som ikke får noe utfall av det. Det er neppe ett enkelttiltak som er av en slik kategori at det treffer alle. Det er derfor vi har ment at vi må ha en helhetlig gjennomgang for å se hvordan vi nå kan hjelpe og bidra for folk.

Det med kollektivprisene har vi diskutert. Her tror jeg vi har et grunnlag for å finne gode løsninger, og det ser jeg fram til å diskutere videre, også i forbindelse med kommende budsjetter.

**Arild Hermstad (MDG) [10:38:03]:** Jeg takker for svaret. Jeg tror vi er enige om at oljekrisen, som er utløst av Iran-krigen, og for så vidt krisen knyttet til andre råvarer som er viktige for samfunnet, treffer folks lommebok, men det ville truffet enda hardere om ikke 30 pst. av befolkningen allerede kjører elbil i Norge. Jo mindre avhengig samfunnet er av olje og gass, jo mindre påvirker stengingen av Hormuzstredet og krigen i Ukraina folks lommebok. Samtidig svir økte bensin- og dieselpriser for en del. Flere av dem som kjører bensin- og dieselbil, har ikke økonomi til å bytte til elbil. Man er altså avhengig av den dieselbilen man har. Man kjører egentlig ganske mye, men man har ikke råd til den engangsinvesteringen som skal til.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvilke tiltak tenker regjeringen å gjennomføre for å hjelpe folk til å bli mindre avhengig av bensin og diesel i hverdagen?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:38:59]:** Det er et stort spørsmål, men jeg tror at det som skjer i Midtøsten nå, kommer til å føre til at avhengighet av fossile brensler generelt kommer til å gå ned. Man vil ønske å gjøre seg mer uavhengig, for man er også geopolitisk veldig truet, for å si det sånn – den enkelte forbruker, bevisst eller ubevisst. Jeg tror at avhengigheten av energiformer som lener seg på olje og gass som kan være avhengig av Persiabukta, vil gå ned. Fortsatt er det attraktivt å investere i en elbil. Folk fortsetter å gjøre det. Nybilsalget av disse ligger nå langt oppe på 90 pst. – i den retningen. At vi generelt får en elektrifisering i samfunnet, tror jeg kommer til å påvirke det.

Så har vi jo norgespris, som er den prisen man betaler for strøm. Det handler om stabilitet i prisen når man lader bilen tilknyttet sin egen husholdning. Det er flere slike tiltak som bør gjøre det til et mer stabilt og attraktivt tilbud for folk.

**Arild Hermstad (MDG) [10:39:58]:** Jeg noterer at det ikke var så mye nytt å melde på dette spørsmålet, men det gleder meg at statsministeren tok opp geopolitikken, og at vi må håpe og tro at det kan føre til en global omstilling vekk fra fossil energi.

Håp og tro er bra, men handling er bedre, og vi vet at en verden med desentralisert fornybar energi er mye tryggere og mer økonomisk stabil enn en verden som er avhengig av olje og gass. Det nytter ikke å stanse solen ved å blokkere Hormuzstredet, og Russland klarer ikke å stoppe vinden ved å stenge en gassrørledning. Mange fagmiljøer sier at dette kan akselerere overgangen til fornybar energi, fordi man ser den sårbarheten. Spørsmålet er likevel: På hvilken måte tenker statsministeren at Norge kan bidra til at andre land, spesielt i Europa, kan akselerere overgangen fra fossilt til fornybart?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:40:55]:** Jeg tror vi har en rolle i å levere sikker, stabil energi til Europa. Det gjør vi i hovedsak gjennom gass. Jeg mener – og dette er jo et litt lengre resonnement – at det at vi er en stabil leverandør av gass, bidrar til at Europa har trygghet til å utvikle sitt energiskifte. Det er et viktig bidrag. Mangelen på gass førte til at vi fikk åpnet kullkraftverk igjen, at vi fikk usikkerhet rundt energiforsyningen, og at mye industri ble stengt ned.

Norge er en fornybarnasjon. Vi leverer aluminium med det laveste $CO_2$-utslippet. Da jeg besøkte Hydro Husnes for en uke siden, så jeg hvordan den utviklingen går. Vi er i gang med havvind, som også kommer til å åpne for flytende havvind, en ny teknologi som kommer til å være viktig. Vi er verdensledende på fangst og lagring av $CO_2$, som nå virkelig tar tak også i Europa. Der diskuteres det bygging av infrastruktur for fangst og lagring av $CO_2$ basert på norske erfaringer. Listen er lang, og den har utgangspunkt i de erfaringene Norge har som energinasjon.

**Arild Hermstad (MDG) [10:41:58]:** Hvis jeg har forstått det riktig, er ikke statsministeren tilhenger av at Norge, hvis vi bidrar med mer gass til det europeiske markedet, skal selge den gassen billigere til Europa. Vi ønsker jo markedspris for den gassen. Det betyr også at hvis vi bruker veldig mye av våre krefter – institusjonelt og med kapital og alle de politiske virkemidlene vi har – for å forlenge gassleveransene, vil vi påføre Europa en større sårbarhet og en større risiko. Hvis vi hadde flyttet de ressursene vi bruker på dette, over til det fornybare og til energioverføring og alt det andre som gjør at man kan bli mindre avhengig av energi, ville det også vært bra for europeisk økonomi. Europeisk økonomi er i dagens situasjon utsatt, og vi vet at europeisk økonomi er veldig tett knyttet til den norske økonomien. Går det dårlig for Europa, går det dårlig for Norge også.

Spørsmålet mitt er: Er ikke egentlig det å satse på å være en trygg leverandør av gass en oppskrift på et veldig mye mer usikkert og svakere stilt Europa, noe som også rammer Norge?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:43:03]:** Jeg er enig i at når det går dårlig i Europa, går det dårlig for Norge, så selv om vi isolert sett får mer igjen for det vi selger av noen energiråvarer, er ikke det bra. Vi er tjent med stabile priser over tid som bidrar til et energiskifte og et teknologiskifte som får ned klimautslippene, og hvor tysk industri og europeisk industri går bra. Bildelprodusentene på Raufoss er avhengig av at bilene i Tyskland blir bygget, og hvis tysk økonomi går ned, går det også ut over oss.

Jeg er ikke enig i at norsk, stabil leveranse av gass til Europa, både til energiforsyning og til industri – vi kommer til å trenge gass til industriformål framover – øker sårbarheten i Europa. Jeg tror ikke man finner én ansvarlig politiker i Europa i dag som sier at norsk leveranse av gass øker sårbarheten i Europa. De sier takk og lov for at det er ett demokratisk land som står ved leveransene, og som kan gjøre det på en stabil og forutsigbar måte. Det er det svaret jeg får, i alle fall når jeg snakker med mine kollegaer.

**Presidenten [10:44:02]:** Vi går videre til neste hovedspørsmål.

**Ine Eriksen Søreide (H) [10:44:19]:** Da Høyre tok styringen i en lang rekke kommuner etter valget i 2023, var arven fra Arbeiderpartiet regnskap med røde tall, og mange måtte starte sin periode som folkevalgt med å få orden på økonomien. En kommuneøkonomi som er ute av kontroll, svekker tjenestetilbudet. Det betyr dårligere eldreomsorg, dårligere skoler, dårligere tjenester til innbyggerne. Det er nettopp derfor regjeringa selv har anbefalt at kommuner skal styre med overskudd. Teknisk beregningsutvalg anbefaler et overskudd på 1,75 pst. Hvis vi utsetter omstilling nå, blir det selvfølgelig mer krevende i morgen.

I Bodø er underskudd snudd til overskudd. Det har det også blitt i Oslo, Trondheim, Hammerfest, Bergen, Tønsberg og Nordre Follo, for å nevne noen. De Høyrestyrte kommunene jeg nevner nå, har lagt seg opp en buffer slik at de tåler uforutsette utgifter, og de kan gjøre investeringer for framtida. De har omprioritert fra administrasjon og byråkrati til det som betyr mest for folk: skole og barnehage, eldreomsorg og velferd. Det krever selvfølgelig politisk mot. Det krever vilje til å modernisere og forberede Norge på en ny tid.

I denne situasjonen velger Arbeiderpartiet å angripe Høyres lokalpolitikere, som sørger for å få orden på økonomien. Tonje Brenna kritiserer kommuner som går med overskudd, og Støre selv sier at politikere kutter fordi de vil, ikke fordi de må. Dette skaper usikkerhet om regjeringa nå mener at politikerne lokalt faktisk skal styre mot et underskudd. Er regjeringas mål at norske kommuner skal styres med underskudd?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:46:04]:** Svaret er enkelt – det er vanskelig å bruke to minutter på det: Nei, det er så klart ikke målet. Målet er trygg styring, med overskudd innenfor de rammene som er satt, som gjør det mulig å ha stabil utvikling av tjenestetilbud. Det har vært utrolig tøft for kommunene de siste årene. Det er et eksempel på at når inflasjonen kommer og rentene øker, er det krevende for alle: personer, bedrifter, organisasjoner og kommuner, altså også offentlig sektor.

Det vi har lagt vekt på, er at politikk handler om valg, og vi må kunne diskutere hvilke valg man gjør. Vi

synes det er bra å legge opp buffere, planlegge for framtiden og ha styring med det. Eksempelet vi har trukket fram, er Oslo, som fikk en betydelig forbedring av sin økonomi, bl.a. gjennom en overføring som kom i kommuneøkonomiopplegget. Samtidig gjennomførte de, med ganske store overskudd, ganske tydelige kutt på en lang rekke områder som var viktige for folks hverdag. Utsatte grupper fikk dårligere tilbud, og kommunen tok seg råd til å kutte i eiendomsskatten. Det er en ærlig uenighet. Vi mener at det er feil prioritering.

Så kan vi gå fra kommune til kommune. Det er litt ulike omstendigheter rundt det. Nå ser vi forbedring. Det var en veldig, veldig sterk satsing på kommunene i fjor – 17 mrd. kr kom til kommunene til slutt, det skyldes oppgjørene man vedtok her i denne sal – og vi ser at kommunene nå får bedre skatteinngang og bedre stabilitet i økonomien. Listen over kommuner som nå klarer seg bedre, er lengre.

Det er fortsatt utfordrende. Jeg har lyst til å si til alle som sitter og jobber i kommunene med å gjøre opp budsjetter og planlegge: Vi forstår at det er utfordrende, for oppgavene er mange, befolkningen blir eldre, og man skal gjøre store omstillinger. Men det kommer til å være uenigheter om prioriteringer mellom oss og høyresiden, bl.a. når de prioriterer å kutte i utgifter som folk er avhengig av.

**Ine Eriksen Søreide (H) [10:48:05]:** Hvis målet er trygg økonomisk styring, som statsministeren sier, vil jeg gjerne henlede oppmerksomheten på Tromsø kommune, som er en av de 15 største kommunene i Norge og den eneste av dem som går med underskudd. De har blitt styrt av Arbeiderpartiet i mange år. Tromsø har allerede kuttet over 50 mill. kr innenfor utdanning og oppvekst og over 300 mill. kr innenfor helse og omsorg, som har ført til nedbygging av 26 sykehjemsplasser, redusert tjenestetilbud i hjemmetjenesten og redusert timetall til brukerne av BPA. Samtidig har Arbeiderpartiet økt eiendomsskatten betydelig de siste ti årene – den største økningen kom i 2026 – men det var altså ikke nok.

Mener statsministeren at Tromsø kutter i velferden fordi de vil?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:49:00]:** Tromsø gjør omstillinger fordi de må. De kan ikke ha et merforbruk på denne måten, og de har også satt det i gang. Situasjonen i Tromsø skyldes høye investeringer over tid, fra før det flertallet som nå styrer, kom i kontorene, og også gjennom perioden. Tromsø er en by med veldig høy aktivitet. Det skjer ting også på demografi. Det er mange store, viktige investeringer. De må gjennom de tiltakene, og det er for å få en økonomi i balanse. Det har vært gjort kraftfulle tiltak gjennom fjoråret og også i år. Jeg har tro på at de kommer til å komme i mål med det.

Vi har jo eksempler på annet, hvis vi går tilbake til 2023, da daværende Høyre-leder lovet at det ikke skulle komme økninger i avgifter på vann og avløp, kommunale avgifter. Det var liksom malen som ble lagt. Det har vært økninger på det i så å si alle Høyre-styrte kommuner. Her må man komme tilbake og se på hverdagen og praksisen. Det er en politikk også Høyre har ført.

**Ine Eriksen Søreide (H) [10:50:04]:** Det er interessant å registrere at Arbeiderparti-styrte kommuner kutter fordi de må, Høyre-styrte kommuner kutter fordi de vil. Det er helt åpenbart at kommunene kutter fordi de ønsker å gjøre bedre økonomisk styring til en mal i kommunene. Vi kan igjen bruke Tromsø, Arbeiderpartiets utstillingsvindu, som eksempel. Det kan nå bli den største kommunen på dagens ROBEK-liste. Statsministeren sa her om dagen at «[d]et inntreffer ikke noe i dagliglivet til folk den dagen du kommer inn på ROBEK», men det gjør det jo. Tromsø kommune har allerede foretatt massive kutt i velferd. Allikevel har de en veldig høy eiendomsskatt, og det har åpenbart ikke hjulpet.

Det er mange Høyre-kommuner som har stoppet gebyrhopp, f.eks. Bodø kommune, som har stoppet gebyrhopp på vann og avløp. Det er en villet politikk, fordi man vil at innbyggerne skal sitte igjen med mer. Hvis man ikke får nok midler, er det da sånn at kommunene nå skal ha skattehopp?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:51:12]:** Kommunene tar jo sine beslutninger om bl.a. eiendomsskatt. Når vi snakker om at Høyre kutter fordi de vil: Jeg bare registrerer at Høyre i Oslo har hatt en situasjon på grunn av en halv milliard ekstra kroner som kommer inn. Så kutter de på en lang rekke områder til sårbare grupper, og så kutter de eiendomsskatten til dem som har store boliger. Det er et politisk valg jeg er uenig i. Vi må kunne diskutere det som prioritering. Det er en ulik prioritering man gjør.

Det jeg sa om Tromsø, er at om det skulle ende med at Tromsø kom på ROBEK, har det jo ikke konsekvenser i dagliglivet til folk fra én dag til en annen. Tromsø må gjøre tilpasninger. De er i gang med tilpasninger. De har gjort store tilpasninger gjennom fjoråret, og de kommer til å gjøre det framover. Jeg var i Tromsø i helgen og snakket med kommunepolitikere der. De er klar over den oppgaven de må gjøre for å komme i den balansen. Når deres regnskap er vedtatt, vil Statsforvalteren i Troms og Finnmark vurdere om de skal på den ROBEK-listen, men omstillingen må fortsette, og det er til det beste for innbyggerne over tid.

**Ine Eriksen Søreide (H) [10:52:14]:** I Tromsø betaler innbyggerne i dag høyere eiendomsskatt enn for fire år siden, og det kuttes samtidig i velferden. I Oslo, som statsministeren er opptatt av, hadde kommunen etter åtte år med Arbeiderparti-styre et milliardunderskudd og dro inn rekordhøye 2 mrd. kr i eiendomsskatt. Etter valget i Oslo er underskudd snudd til overskudd, det er investert 400 mill. kr i kampen mot ungdomskriminalitet, vi har kuttet prisen på månedskortet og fjernet eiendomsskatten for 27 000 boliger. Det betyr at økt skatt ikke betyr økt velferd, eller at skattekutt betyr mindre velferd.

Oslo er også i den interessante situasjonen at selv om statsministeren ønsker å snakke om hva Oslo kommune fikk i budsjettforliket, starter jo Oslo i minus, fordi regjeringa allerede har tatt 600 mill. kr av Oslos egne skatteinntekter ut av kommunens økonomi. Man har fjernet 100 mill. kr fra Osloskolen, som skal gå til grendeskoletillegg i andre deler av landet. Man underfinansierer barnevernet med 500 mill. kr. Hvorfor skal folk akseptere en økt skatteregning i Arbeiderparti-styrte kommuner når velferden ikke blir bedre?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:53:25]:** Den endringen vi gjorde i kommuneøkonomien, fordelte disse ressursene på en mer rettferdig måte. Det er en ganske teknisk gjennomgang. Det førte til at også kommuner jeg tror representanten er opptatt av, hvor Høyre styrer – om det er Drammen, Lillestrøm eller Tønsberg – har fått bedre økonomi. Da er Oslo i en situasjon, som storby og hovedstad, med en annen type økonomi, så det var en rettferdig justering av det.

I tillegg ble Oslo gjennom de endringene vi gjorde i kommuneøkonomien i fjor, tilført en halv milliard ekstra kroner, og de har hatt en økonomisk mulighet til å foreta sine valg. Da bare registrerer jeg og politikerne her i Oslo at mens det kuttes i tilbud til sårbare grupper i byen, senkes eiendomsskatten for dem som har de dyreste boligene. Det mener jeg er en sosial profil som er gjenkjennelig for Høyre. Jeg er uenig i den og mener det ikke er det man skal forfølge. Hvis man går gjennom kommunene, er det en lang rekke Høyre-kommuner som har brutt det løftet de ga i 2023 – de har økt avgiftene ganske betydelig.

**Ine Eriksen Søreide (H) [10:54:26]:** Det er interessant å registrere at da Arbeiderpartiet styrte Oslo, lovte de at ingen OBOS-boliger skulle få eiendomsskatt. Det fikk OBOS-boliger, og nettopp derfor var det også nødvendig å gjøre noe da vi kom inn i rådhuset.

Jeg tror ikke noen lokalpolitikere kutter fordi de har lyst, jeg tror de kutter fordi det er nødvendig. Uavhengig av hvilket parti de kommer fra, er lokale folkevalgte over hele landet vår førstelinje i demokratiet. De ser på nært hold hvordan politikken best kan utformes for å skape gode samfunn. Som partileder er jeg uenig med mye av Arbeiderpartiets politikk også lokalt, men jeg har respekt for at de ønsker det beste for sine innbyggere.

Statsministeren bruker partipolitisk spinn til å snakke ned de Høyre-ordførerne som faktisk gjør en innsats og tar kampen for velferden både i dag og i framtida, og det mener jeg er litt unorsk. Mener statsministeren virkelig at ordførere kutter fordi de ønsker at innbyggerne skal få dårligere velferd?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:55:30]:** Nei, det mener jeg ikke. Jeg besøker mange kommuner, også Høyre-kommuner, og møter ordførere. Jeg har respekt for det arbeidet de gjør. Det er lokalpolitikere, de er valgt. Igjen: Det bildet jeg peker på, er at man gjør en avveining i en stor by som Oslo. Man kutter til sårbare grupper og gir kutt i eiendomsskatten til dem som har dyre boliger. Jeg mener det er et galt valg.

En av grunnene til at vi nå begynner å se bedre resultater i kommunene, er at de får økt skatteinngang, det går bra i norsk økonomi, det kommer tilbake igjen, og at vi i fjor hadde et rekordstort kommuneøkonomivedtak som ga en håndsrekning til kommunene der ute. Det gjaldt Høyre-styrte kommuner og kommuner styrt av andre partier. Jeg er helt trygg på – og det kan vi være helt enige om – at lokalpolitikere gjør de vedtakene de mener er best og riktig for folk. Ingen ønsker at situasjonen og velferden skal bli dårligere, men noen ganger har de valg, og når de tar valg hvor de prioriterer dem som har en god og sterk økonomi, og kutter hos dem som har en utsatt økonomi, mener jeg det er feil valg.

**Presidenten [10:56:28]:** Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

**Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:56:46]:** De siste fem årene har sikkerhetssituasjonen blitt dramatisk forverret, og det krever enorme ressurser fra politiet. I tillegg har kriminelle nettverk etablert seg i hele landet, og samtidig har ungdomskriminaliteten økt kraftig. Dette har ført til betydelig økt arbeidsmengde hos politiet. Dagens besøk av president Zelenskyj, som både er viktig og riktig å gjennomføre, er et godt eksempel på hva som spiser kraftig av politiets ressurser. Oppklaringsprosenten går ned, og henleggelser på grunn av ressursmangel går opp.

I denne perioden har også befolkningen økt, mens antallet politifolk har gått ned. Alt dette har skapt en bemanningskrise i politiet, som det ser ut som regjeringen ikke har noen forslag for å løse. Tvert imot advarer regjeringen mot i det hele tatt å sette seg mål om hvor mange politifolk vi skal ha. Politibudsjettet har blitt økt under denne regjeringen, men det har kun ført til flere sivile

stillinger. Det har helt sikkert vært riktig og nødvendig, men antallet politifolk har gått ned.

Politifolk skriker nå etter flere kollegaer, og i går varslet politimesteren i Oslo at de framover kanskje ikke har kapasitet til lenger å ta på seg på prioritet 2-oppdrag. Det er relativt alvorlig kriminalitet politiet nå varsler at de trolig ikke kan håndtere. Oslo er det distriktet som har fått størst økning i arbeidsmengde, og de har også fått en lavere politidekning per 1 000 innbyggere under denne regjeringen. Mens budsjettene ble økt med rundt en milliard kroner i året fram til 2025, har økningen nå stanset, ved at man i 2026 tildelte 196 mill. kr, noe som er litt under lønns- og prisvekst. Det betyr vel at regjeringen er fornøyd med dagens politidekning.

Innser statsministeren at det er en bemanningskrise i politiet, og hva er regjeringens konkrete plan for raskt å øke politidekningen og sikre et trygt samfunn framover?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:58:51]:** La meg først si: På vei til Stortinget i dag møtte jeg dem som sto rundt bygningen fordi president Zelenskyj var i huset. Jeg takket dem for jobben de gjorde. De sa: Selvfølgelig, vi er på jobb. De var ikke på et vanlig vaktoppdrag; de er med og beskytter nasjonalforsamlingen mot det som kan være terrorfare.

I dag hørte jeg representanter for Politiets Fellesforbund si at de ulike jobbene, som vakthold utenfor ambassader, har ulike oppgaver som kan være mer engasjerende og mindre engasjerende, men det er utrolig viktig at vi kan sikre dem på en ordentlig måte. Det handler om å beskytte Norge mot terror, og det vil jeg ikke gi avkall på.

Jeg er trygg på vårt veldig godt utdannede politi – vi har det best utdannede politiet i verden – vi stoler på dem, de kan situasjonsforståelse, og de kan håndtere komplekse situasjoner. Derfor satser vi på politi. Siden 2021 har vi økt driftsbudsjettet med 31 pst., om lag 6,5 mrd. kr. Det jobber oppunder tusen flere i politiet nå enn da vi tiltrådte. Det jobber nå flere i politiet og PST enn da Fremskrittspartiet hadde ansvaret.

Poenget er at de må gjøre jobbene som svarer til det kriminalitetsbildet vi har. De som er ute og jobber i gaten, gjør viktige jobber for den daglige sikkerheten. Mange av utfordringene vi står overfor, som kriminelle nettverk og nettverk på tvers av landegrensene, må jobbes med fra bak en pc. Det må gjøres gjennom solid etterforskning, å bedre kompetansen på etterforskning og å jobbe med de nordiske landene og i bred krets.

Jeg skjønner at dette er krevende, med den internasjonale situasjonen vi har. Jeg har løpende møter med PST og med politidirektøren, og vi har en justisminister som er opptatt av å gjøre det vi kan for å legge til rette.

Vi har ikke en kvikkfiks – at ved å lage en ettårig utdanning er dette løst med noen typer vaktoppdrag rundt omkring. Vi må satse på at vi får jevn tilføring av dyktige folk i politiet, at de som har tatt utdanningen, får jobb. Nå kommer de alle sammen i jobb. Vi har også økt opptaket ved utdanningen, noe som gir mulighet for at vi får gode, kvalifiserte folk også i framtiden.

Ove Trellevik hadde her teke over presidentplassen.

**Jon Engen-Helgheim (FrP) [11:00:53]:** Det er ingen som prøver å snakke ned det viktige vaktoppdraget og sikringsoppdraget politiet har. Problemet er at det tar voldsomt med ressurser, og politiet melder selv at det går ut over motivasjonen og kapasiteten til å løse andre oppdrag. Det er der man trenger langt flere kollegaer til å løse oppdragene.

Statsministerens svar er som justisministerens, at man er fornøyd med å ha ansatt mange i sivile stillinger, som er vel og bra, mens politiet skriker etter flere kollegaer. I går kunne ikke justisministeren svare på om hun støttet FrPs forslag, og statsministeren sier nå at man egentlig ikke ønsker å gå inn for en annen løsning. Med regjeringens satsing vil man stå på stedet hvil i politidekning framover. Hvis man skal nå et mål på tre stk. per 1 000 innbyggere, vil det ta 220 år.

Kan statsministeren svare på om han er enig i at kanskje ikke alle politifolk trenger akkurat den samme utdanningen når de skal ut i arbeid og gjøre vidt forskjellige oppgaver?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:02:01]:** Det synes jeg er vanskelig å være helt enig i. Jeg er opptatt av at det kan være fleksibilitet i utdanningene ved ulike linjevalg, men jeg sett i andre land at man har et skille mellom hva politifolk har kompetanse til å gjøre. Noen har kort utdanning, som folk med ett års utdanning, og skal f.eks. gå med våpen, med alt det fører til.

Dette er et forslag jeg ikke vil avvise rett over bordet. Det er fremmet her i dag. Jeg sier bare at det er mange spørsmål å stille til det, og jeg hører også at politiet selv stiller spørsmål ved om det er en god vei å gå. Jeg tror at et politi som har den brede kompetansen og tilliten som vi har i Norge i dag, er en utrolig viktig ressurs.

Det er flere ting å gjøre for å utnytte ressursene bedre i politiet, bl.a. det vi gjør nå med digitalisering. De har datasystemer fra tilbake til 1990-tallet i deler av politiet. Gjør vi riktig jobb der, kan vi frigjøre ressurser som kan brukes på mer operative oppgaver. Vi må forstå at operative oppgaver også kommer til å handle om helt nye oppgaver vi ikke har sett før, og som det kreves tilleggsutdanning for. Jeg tror fortsatt at vi skal hegne om res-

sursen med det godt utdannede politiet som vi har, med den treårige utdanningen.

**Presidenten [11:03:03]:** Me går til neste hovudspørsmål.

**Kirsti Bergstø (SV) [11:03:15]:** Det har vært et politisk mål for arbeiderbevegelsen, fra etterkrigstiden og i mange tiår etter det, å sikre alle et hjem. Husbanken ble etablert sammen med de store boligbyggelagene. De bygde de store drabantbyene, og de hadde priskontroll og andre systemer som skulle sørge for gode boliger for alle. Det var sånn boligpolitikken så ut i det vi kan kalle Samholds-Norge. Da var bolig sett på som noe grunnleggende som alle trengte, og som fellesskapet la til rette for at man skulle få, på lik linje med at vi bygde opp fellesskolen, gratis helsevesen og folketrygd.

I dag er det annerledes. Nå er det Markeds-Norge som gjelder. På 1980-tallet deregulerte høyresiden den sosiale boligpolitikken og etablerte boligmarkedet i stedet, og det høster noen fruktene av nå. I Oslo har boligprisene steget med over 50 pst. de siste ti årene, langt mer enn lønningene våre. Det blir vanskeligere og vanskeligere for alle med middels eller lave lønninger, uten solid støtte hjemmefra, å komme inn på boligmarkedet. De tvinges ut på et leiemarked og må betale i dyre dommer til dem som allerede eier ikke bare én, men kanskje veldig mange flere boliger, og det gjør det igjen vanskeligere for dem å spare opp egenkapital til sin egen bolig. Dette er en overføringsmekanisme der de som har lite, gir til dem som har mye.

Derfor lurer jeg på: Hvordan ser Arbeiderpartiet og statsministeren på bolig nå? Er det, og bør det være, et spekulasjonsobjekt i et marked, eller er det en grunnleggende nødvendighet som alle bør ha tilgang til i et anstendig samfunn?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:05:11]:** Jeg slutter meg til den siste setningen som representanten der sier. Det bør være trygt å bo, og det er kanskje det aller viktigste i hverdagen gjennom ulike faser av livet: at det er trygge boliger. Gjennomgående er det også bildet i Norge at folk bor bra. Vi skiller oss fra mange andre land ved at folk i hovedsak eier egen bolig, og vi har ambisjoner.

Samtidig er jeg helt enig med representanten i at en av våre største samfunnsutfordringer nå er knyttet til bolig. Det kan være et paradoks, der Norge er kommet i utvikling, at vi skal ha denne utfordringen. Det gjelder dem som har vanskelig for å ha bolig i det hele tatt, de bostedsløse, og der må vi ha gode tiltak for å kunne avhjelpe situasjonen, særlig for barnefamilier. Det gjelder også unge mennesker som skal inn på boligmarkedet. Det gjelder ikke bare midt i denne byen, det gjelder også for han som kjøper seg hus aller lengst nord på Senja. Kan han være trygg på at det lånet han tar opp, gjenspeiler verdien av den boligen han kjøper, slik at han kan være sikker på framtiden?

Dette er heller ikke bare en norsk utfordring. Hvis man reiser til store byer i Europa og USA, er boligbygging et stort, stort tema. Dette mener jeg altså vi må ha en politisk god diskusjon om og gode ordninger for. Vi har styrket Husbanken. Vi går inn – som jeg sa til et tidligere spørsmål – og reduserer byggetekniske forskrifter for å senke kostnadene for å bygge boliger og legge til rette for at det gjøres, i samspill med det de gjør i kommunene med planarbeid og å gjøre tomter tilgjengelig og gi ulike typer løyver.

Utfordringen her er egentlig ikke mangelen på vilje, det er å finne de rette grepene som kan treffe. Jeg tror ikke vi kommer tilbake igjen til et politisk styrt boligfelt i Norge – at politikerne bestemmer hvordan og hvor folk i Norge kan bo. Det må også være et spørsmål om tilbud og etterspørsel – men det kan vi påvirke, og det må vi gjøre på best mulig måte. Det vi har skrevet i «Bustadmeldinga», det vi har gjort i budsjettene ved å styrke Husbanken, det vi gjør gjennom ambisjonen om å bygge 130 000 nye boliger, og det viktige tiltaket med å bygge studentboliger: Alt er eksempler på tiltak regjeringen gjennomfører.

**Kirsti Bergstø (SV) [11:07:15]:** Jeg er glad vi deler ambisjonen om at alle skal ha et trygt sted å bo. Mange eier i Norge, men det er også stadig flere – faktisk flere enn noen gang – som leier her i landet. Det er over en million mennesker som leier sitt hjem i dag. Dette tallet er forventet å øke, og vi ser at det er alle slags folk. Det er både studenter, eldre, barnefamilier og enslige. Det er en sammensatt gruppe, og veldig mange flere er nå leietakere over tid. Det er i en situasjon der alt blir dyrere, også leieprisene – E24 meldte her om dagen at de har økt med mer enn 30 pst., og det er bare siden pandemien. Det er bokstavelig talt leietakerne som betaler prisen.

Da er mitt spørsmål igjen: Hvordan mener statsministeren at vi skal møte situasjonen som veldig mange leietakere nå befinner seg i med økt pris og dyrere sted å bo?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:08:17]:** Det gjelder her at alle skal ha et trygt sted å bo, uavhengig om man eier eller leier. Vi har vært opptatt av å bidra til et godt leiemarked. Det gjelder selvfølgelig å komme i gang med boligbyggingen og legge til rette for målet om 130 000 nye boliger. Det kan være boliger som også skal gå til leie. Det å få nye boliger inn på de stedene hvor folk søker bolig, er viktig.

Vi jobber nå med en ny boligleielov, som skal styrke leiers rettigheter, men også ivareta balansen mellom leier og utleier. Så har vi et eget tema det er verdt å ta opp, og det møtte jeg også da jeg var på besøk i Tromsø i hel-

gen, nemlig korttidsleie, altså leie som blir vanskelig tilgjengelig fordi det er lagt beslag i en type leiemarked, Airbnb osv. Det må vi også ta tak i. Sånn vi ser det, er det aktuelt å endre plan- og bygningsloven for å gjøre det lettere for kommunene å følge opp ulovlig korttidsleie.

**Kirsti Bergstø (SV) [11:09:19]:** Jeg kan nevne at SV nå har inne til behandling et forslag om nettopp regulering av korttidsutleie, for vi ser at det presser folk ut fra muligheten til å leie et sted over tid der presset er stort. Vi ser også at det går hotellene i næringen. Jeg vil oppfordre veldig sterkt til å kunne stå sammen og få til noe som trengs der.

Vi kjenner veldig godt til arbeidet med husleielov. Et nytt utvalg ble satt ned fordi vi krevde det i forhandlingene, og vi så et viktig lovarbeid komme på plass. Men da forslaget til ny husleielov ble sendt på høring, kom det mange høringssvar som pekte på at leietakere ikke har god nok trygghet i dag. Vi i SV har fått mange historier fra leietakere over hele landet om deres utrygge situasjon. Jeg lurer på når det kommer en oppdatert husleielov som kan sikre tryggheten for leietakerne?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:10:24]:** Her er det flere saker vi kan snakke godt om. Jeg er kjent med SVs forslag, og vi jobber med en boligleielov som vi skal komme med. Vi er opptatt av å få gode innspill til den med forslag, for her vil det være mye erfaring blant dem som leier, som har hatt positive og negative erfaringer. Noen steder er det snakk om markedsdominans, også innenfor leie, som kan påvirke prisene, så her er vi åpne for rett og slett å legge fram lovforslaget med så mange gode innspill som mulig.

**Kirsti Bergstø (SV) [11:10:55]:** Jeg ser fram til et godt samarbeid også der.

Vi vet at veldig mange land har mer regulering enn Norge har, og hvor mye makt markedet har, avgjør jo hvor stor makt den enkelte har over sin økonomi og sine livsvalg. Vi vet at det er mange krefter som bidrar til å drive fram mer markedsmakt, som vil øke forskjellene i landet vårt. Ulikheten er stor. Vi ser at noen arver milliarder; andre arver fattigdom. Mens DNB-sjefen fikk økt lønnen sin med 1,8 mill. kr i fjor, er arbeidsfolk avhengige av en sterk fagbevegelse som sikrer deres inntekt, og et SV som klarer å få på plass økte ytelser. I en situasjon der også boliger er en forskjellsmaskin, er det viktig å få snudd den. Det er det bare venstresiden som kan gjøre, så derfor lurer jeg på om statsministeren tror vi skal klare å få ned forskjellene, eller om han tror at politikken til Arbeiderpartiet vil kunne gjøre det i tiden som kommer.

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:12:02]:** Jeg tror vi kan redusere forskjeller gjennom politikk. Det er derfor jeg tror på en velferdsstat som er i stand til å være til bruk og ikke til pynt, og på å kunne handle også for å støtte opp under dem som trenger tilrettelegging og støtte for å få muligheten til å ta vare på seg selv og egen økonomi. Vi har nå til gagns brukt de mulighetene siden 2021, stort sett i enigheter også med SV.

Kan vi fjerne og utslette kreftene som bidrar til økte forskjeller? Nei, det tror jeg er en utfordring. Jeg tror det er grunnen til at vi må tro på politikk og demokratisk politikk, for det er kraftige maskiner som ligger i teknologisk utvikling, som ligger i en forskjellsutvikling, og som ligger i det at noen har kortere vei til startstreken i livet enn andre. Så det er en vedvarende oppgave der vi også må engasjere oss politisk. Men jeg tror fortsatt på et samfunn hvor vi alle sammen har tilgang til gode skoler, gode helsetilbud, god opplæring og kompetanse og til å komme i jobb. Det aller viktigste er at vi kan velge å være i gode og trygge jobber.

**Presidenten [11:13:03]:** Vi går til neste hovedspørsmål.

**Ida Lindtveit Røse (KrF) [11:13:16]:** Krig og uro har gitt dyrere strøm, drivstoff og matvarer og høyere rente. Dette rammer særlig folk med lave inntekter og høy gjeld. KrF har vært opptatt av å dempe disse usosiale utslagene, bl.a. gjennom skattelette for familiene, økninger i barnetrygden og ikke minst økning av pensjonen for enslige minstepensjonister. Nylig sikret vi også flertall for midlertidig nedsettelse av drivstoffavgiftene – et målrettet grep fordi folk med dårlig råd i mye større grad kjører fossilbil enn elbil, og fordi folk som bruker fossilbil i hverdagen, blir hardere rammet av prisøkningene enn andre. Veibruksavgiften, som utgjør den største lettelsen, er heller ikke en avgift som elbilistene betaler, til tross for at elbiler i minst like stor grad sliter på veiene.

Noen partier ønsker å gå videre med avgiftslettelser i form av halvering av matmomsen. Her er KrF mer på linje med regjeringen. En halvering av matmomsen ville kostet om lag 15 mrd. kr og ville kommet folk med både god og dårlig råd til gode. Om vi i stedet bruker det samme beløpet på økt barnetrygd og økt personfradrag, blir inntektsøkningen for personer med lave inntekter dobbelt så stor som ved et momskutt.

Spørsmålet mitt er om dette poenget som regjeringen også har fremmet med skattelette og barnetrygd, er noe regjeringen bruker retorisk når man blir spurt om matmoms, eller om det faktisk er noe folk kan forvente at regjeringen vil foreslå når man kommer med revidert nasjonalbudsjett om bare noen få uker.

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:15:04]:** Først vil jeg si at jeg synes det er veldig bra at KrF går grundig inn

i matmomsspørsmålet, for det er fristende å si at hvis man halverer matmomsen ytterligere – den er jo satt ned nå – blir det billigere mat.

Det er for det første grunn til å stille spørsmål om hvorvidt det er det som skjer. Kanskje gjør det det de første ukene og månedene, men erfaringen fra Norge og andre land er at det blir spist opp – bokstavelig talt – ikke av oss forbrukere som får billigere mat, men av kjedene og andre som kan hente inn de pengene. Da er det dårlig anvendte penger. Det andre er at det sosialt er veldig skjevt. Folk med god økonomi bruker mer penger på mat og får større lettelser av det. Så når det gjelder Kristelig Folkepartis sosiale tilnærming til disse spørsmålene, er jeg veldig glad for at de har tatt den grundige posisjonen.

Så kommer spørsmålet: Kan vi da se på andre tiltak vi kan gjøre? Det ble nevnt barnetrygd, det ble nevnt skatt. Nå har det jo skjedd en betydelig økning av barnetrygden de siste årene, også på vår vakt. Dette er spørsmål som vi har funnet enigheter om gjennom brede forhandlinger – ikke med Kristelig Folkeparti, men jeg tror vi er enige om det. Man kan ha ønsket mer, men det har vært en utvikling. Og så har vi altså satt ned skatten for dem med midlere og lavere inntekter med 16 mrd. kr. Det er fordi vi tror det er en riktig sosial fordeling at det er der kuttene kommer. Nå er det en skattekommisjon som arbeider. Jeg tror at det å vurdere skatt i forhold til sosial fordeling, men også oppmuntring til arbeid, er et viktig forhold.

I alle disse spørsmålene ligger følgende spørsmål: Hvor blir pengene tatt fra? Hvis det er slik at man tar penger for å gi de skattelettelsene, og så må kutte i andre ting som er viktig for folk – jeg var inne på det i spørsmålet om Oslo kommune, altså at de har penger og kutter i eiendomsskatt, mens de også kutter i sosiale tiltak som er viktig for sårbare mennesker – er det en dårlig veksling. Vekslingen må være god, men jeg vil ikke utelukke at vi kan fortsette utviklingen med lavere skatt på arbeid for dem som har lave inntekter.

**Ida Lindtveit Røse (KrF) [11:17:01]:** Det er all grunn til å gi honnør for både billigere barnehage og økt barnetrygd, som regjeringen ofte peker på, men det er jo budsjettforlikene som har gitt dette, ikke regjeringens forslag i seg selv. En fersk rapport fra Fafo sier at matkøer brer om seg i store deler av landet. Det er minst like mange organisasjoner som deler ut mat i dag som i 2023, og andelen som hentet matposer lenger enn to år, har økt fra 22 pst. til 39 pst. Etterspørselen har ikke gått ned, sier Inger Lise Skog Hansen i Fafo. Det framstår heller ikke som et midlertidig krisetiltak, men mer som et institusjonalisert og varig innslag i det norske velferdssamfunnet, sier hun. Hva tenker statsministeren om at dette har skjedd under hans tid i regjering, og spesielt ettersom regjeringen gikk til valg på at det nå skulle være vanlige folks tur?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:18:07]:** Jeg vil først berømme dem som tar den jobben, og som deler ut mat og støtte til dem som trenger det. Det er mange mennesker som gjør en veldig viktig og engasjert jobb der.

Hvis vi går inn og ser på dem som står i de matkøene – som jeg har lest og sett statistikk på, og jeg har også selv vært og besøkt dem – vil vi se at det er mange flyktninger og asylsøkere. Det er mange ukrainere i Norge som registrerer at det er gratis mat, og de tar imot det tilbudet, for de er jo i en situasjon som også kan være utsatt. Jeg vil ikke umiddelbart si at det at det finnes utdeling av mat, er et uttrykk for at det er sosial nød. Når det er utdeling av mat – som ofte kommer fra overskudd som er i butikkene, mat som ikke destrueres – og noen tar imot det, kan det være mange gode og naturlige grunner til det. Jeg vil ikke trekke den automatiske slutningen at det sånn sett er blitt verre, men det er sårbare grupper i vårt land som tar imot det tilbudet, og det får vi også si at er bra for dem.

**Ida Lindtveit Røse (KrF) [11:19:07]:** Det leder meg egentlig videre til et nytt spørsmål. Nylig lanserte Kirkens Bymisjon en rapport om bostedsløshet. Tidligere har det vært et fenomen som har knyttet seg sterkt til enslige, gjerne med psykiske utfordringer, rusproblemer og dårlig boevne, men nå meldes det om at stadig flere barnefamilier er bostedsløse, og at det er folk i arbeid som ikke har et fast bosted. Det går spesielt hardt ut over barna. Som i forrige spørsmål peker regjeringen på økt boligbygging, men det vil ikke hjelpe de barna og disse familiene, og derfor vil jeg spørre hva regjeringen nå gjør for å sikre alle familier et sted å bo. KrF har fremmet et forslag på Stortinget om en handlingsplan mot bostedsløshet for barnefamilier. Er det noe regjeringen vil se på?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:20:07]:** Det er ikke noe jeg uten videre vil si jeg er imot. Jeg synes bostedsløshet er et av de vanskeligste og vondeste temaene å se, særlig for barnefamilier, så der er jeg helt enig. Jeg viser nå til mine tidligere svar og at dette selvfølgelig henger sammen med at vi får bygget flere boliger, at vi får lagt bedre til rette for leie, eller at vi får bygget flere studentboliger. Vi har, som jeg har sagt, satset på Husbanken og gjort den mer tilgjengelig for folk. Bostøtten er et av de mest tilgjengelige virkemidlene vi har for å hjelpe husholdninger med lav inntekt og høye boutgifter. Den er blitt økt og har vært noe av det vi har gjort i møte med strømpriser og annen dyrtid. Det er selvfølgelig viktig at kommunene nå får det bedre økonomisk. 17 mrd. kr til kommunene i fjor ga kommunene mer

handlefrihet til å løse dette viktige oppdraget de har. Vi har satt i gang et samarbeid med kommunene for å se på bedre bruk av kommunale utleieboliger, og jeg tror det er slik at det i vår periode er kommet opp mot 10 000 flere kommunale boliger. De må ha en standard som er akseptabel, men det er også et utviklingstrekk vi kan forsøke å forsere.

**Presidenten [11:21:17]:** Då går me vidare til neste hovudspørsmål.

**Guri Melby (V) [11:21:32]:** I framtiden må vi jobbe mer og lenger, og vi trenger flere i jobb. Det er ikke mine ord, det er fra regjeringens perspektivmelding. Samtidig er vi i den paradoksale situasjonen at stadig flere nyutdannede, unge mennesker med bachelor- eller mastergrad sliter med i det hele tatt å komme seg inn på arbeidsmarkedet. Det er ikke fordi de er inkompetente, har dårlige karakterer, er late eller ikke vil, men fordi de rett og slett ikke får jobb. Dette er unge mennesker som har gjort det vi politikere har bedt dem om å gjøre. De har trodd på oss når vi har sagt at du må ta høyere utdanning, da får du en trygg og godt betalt jobb.

For under en uke siden kunne vi lese i Dagsavisen om Tobias, Othilia og Tora som alle har flere år med høyere utdanning, men til tross for hundrevis av jobbsøknader har ingen av dem en relevant fulltidsjobb. Et annet eksempel er Jonas fra Bergen. Han tok master i informasjonsvitenskap i 2024, nøyaktig den typen utdanning Norge har bedt ham om å ta. Siden da har han søkt på nærmere 200 stillinger uten hell. Ingen jobb og et stort studielån er absolutt ingen god match i en tid med økende priser på mat og bolig. Problemet er at disse ikke er alene. Nesten 10 pst. går nå fra høyere utdanning til arbeidsledighet. Under denne regjeringen er antallet nesten doblet. Det ekstra paradoksale er at tallene er verre for dem som har studert realfag, noe vi politikere virkelig har oppfordret til. Én av fem er uten jobb et halvt år etter fullført utdanning.

I spørretimen for 14 dager siden utfordret jeg arbeids- og inkluderingsministeren om den nye ungdomsledigheten. Hennes svar var totalt intetsigende. Det var ingen ny politikk, ingen nye tiltak, bare mer av det samme. Hennes budskap til dem som ikke får jobb, var at de må stå på. Så mitt spørsmål er om statsministeren har noe annet svar til Jonas, Tobias, Othilia og Tora enn at de må stå på?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:23:32]:** Jeg tror det er et godt råd til unge mennesker at de skal stå på. Det vil jeg fortsatt gi, for det handler om å ha kraften og motivasjonen til å komme seg inn i arbeid og klare seg.

Vi er jo ikke passive når det gjelder dette. La oss ta utgangspunktet at vi sammenlignet med andre land har mange i arbeid, høy sysselsetting og lav ledighet. Men vi har en utfordring for unge. Det er klart at for de unge i dag som må velge sin utdanningsretning i et arbeidsmarked hvor teknologien er i ferd med å slå inn for fullt, hjelper det ikke nødvendigvis at du har enn teknologiutdanning, hvis de teknologiene som nå blir satset på, er andre. Det er noe vi må jobbe godt med og gi informasjon om til dem som tar utdanning. I dag, 15. april, er det opptak til videregående utdanning. Allerede da begynner jo valgene om hvilken vei du skal ta videre, om du skal ta en yrkesfaglig eller studiefaglig retning.

Det er jo ikke sånn at vi ikke har en kraftfull innsats overfor unge. Vi er opptatt av dem under 30 år, av at de skal komme i jobb og ikke bli gående gjennom livsløpet på utsiden. Vi har ungdomsgarantien, som ble innført i 2023, og som gir unge en fast kontaktperson i Nav, med tidlig og tett tilpasset oppfølging. Her har jeg selv vært med på samarbeid med en del av de store bedriftene og næringsorganisasjonene for at de også er med på det spleiselaget det er å sikre å få flere unge under 30 år i jobb. Vårt mål er 30 000 flere under 30 år i jobb innen 2030. Det er jo mange av dem som ikke har høyere utdanning som kan ha en enda vanskeligere vei inn i arbeidsmarkedet, for det er færre av slike jobber.

Jeg er opptatt av at arbeidsgivere må ha god kunnskap om de behovene de har. At den utdanningen utdanningsinstitusjonene våre tilbyr, svarer på de behovene samfunnet har framover, mener jeg at vi ikke skal gå inn og detaljstyre, men vi kan være tydeligere – dette gjør vi gjennom våre oppdrag – på hvor vi mener at hovedutfordringen kommer.

Vi har altså flere tiltak. Vi har bl.a. lønnstilskudd for unge og rekrutteringsprogram innen helse- og omsorgssektoren. Det er også viktige tiltak vi skal høste erfaringer av og om mulig styrke.

**Guri Melby (V) [11:25:35]:** Jeg må korrigere statsministeren litt, for jeg tror det er fristen for høyere utdanning som går ut i dag, ikke fristen for videregående utdanning. Det er mange som nå sitter og teller på knappene og lurer på hva slags utdanning de skal søke på. Skal de følge det som både næringsliv og veldig mange andre sier at det er et stort behov for, nemlig teknologi og realfagskompetanse, samtidig som de ser at ledigheten blant denne gruppen av unge er eksepsjonelt høy?

Jeg merker meg at statsministeren trekker fram akkurat det samme tilbudet som hans statsråd gjorde, nemlig denne ungdomsgarantien, Ungdomsløftet. Statsministeren var veldig tydelig da det ble lansert, og sa: Vi slipper dere ikke, vær trygge på det. Men åtte måneder senere viser det seg altså at ungdomsledigheten har doblet seg mens Støre har vært statsminister. Spørs-

målet er da: Skal Arbeiderpartiet bare fortsette med samme medisin, eller er man også åpen for å se på andre tiltak, f.eks. det som handler om å skape nye arbeidsplasser, det som skal gjøre det enklere å etablere nye bedrifter? Kan det hende at noen av dem som i dag søker på jobb og ikke får seg jobb, heller burde utfordres til å starte selv? Kan vi gjøre den veien enklere?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:26:42]:** Ja, det er jeg helt åpen for. Nå skapes det jo mange nye bedrifter, virksomheter, i Norge. Norge er et godt land å skape bedrifter i, så der er det høy aktivitet. Når det gjelder veien inn til arbeidsmarkedet, må vi også kommunisere til unge mennesker at den drømmejobben som passer akkurat med utdanningen, lysten og motivasjonen din, ikke alltid er den første jobben du får. Det å komme seg inn i arbeidsmarkedet krever også at du følger med på utviklingen, kommer inn, får en erfaring og så kan gå videre. Så er det flere veier inn. Kompetansen som nyutdannede har, samsvarer ikke alltid med det arbeidsgivere etterspør, så det å få til god dialog mellom utdanningspolitikken og arbeidsmarkedspolitikken, aktive organisasjoner for arbeidstakere og for bedriftene og gode vilkår for oppstart er helt klart blant de tiltakene vi bør jobbe videre med.

**Guri Melby (V) [11:27:35]:** Med respekt å melde: Når Jonas har søkt på 200 jobber, er jeg ganske sikker på at ikke alle de 200 er drømmejobben, men at det søkes ganske bredt. Det er mange som er veldig fleksible og søker innenfor mange bransjer uten at de lykkes likevel.

Så har vi en offentlig sektor der vi vet at det er mange trygge jobber. Vi vet at vi trenger lærere, barnehagelærere, sykepleiere og folk innenfor helse. Utfordringen er hvordan vi skal få brukt de unge som en ressurs i samfunnet vårt, både nå og i framtiden. Så mitt spørsmål til statsministeren er egentlig hva statsministerens råd er til dem som i dag sitter og skal velge utdanning. Skal de velge det vi politikere sier at vi trenger mer av, sånn som realfag, som ikke gir noen jobbgaranti, eller mener statsministeren at de skal velge sikre utdannelser som vi vet gir jobb i morgen?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [11:28:29]:** Både representanten og jeg er tilhengere av et samfunn hvor ikke myndighetene kan gi jobbgaranti til alle som velger. Da er vi inne i en helt annen samfunnsmodell. Men det at vi har en økonomi som går bra, at vi har gjennomgående lav arbeidsledighet, at hovedutfordringen ute i arbeidsmarkedet er at det nå er for få folk, og det er konkurranse om å få tak i folk, er i hvert fall et utgangspunkt for at de med kompetanse har muligheter for å komme i jobb.

Så tenker jeg at kunstig intelligens og nye teknologier som skal inn i arbeidsmarkedet, nå framover kommer til å føre til kanskje enda større endringer enn vi har vært vant med til nå. Det ser jeg som den absolutt tyngste samfunnsendringen vi står overfor. Det kan bety at det ikke kommer til å være behov for en lang rekke jobber som er i dag. Det kan vi se en del andre steder. Men det vil jo alltid være sånn med teknologisk utvikling at det da åpner seg muligheter for å gjøre andre oppgaver som samfunnet trenger. Det kan ikke politiske myndigheter bestemme, men vi kan legge til rette for det. Det er en av grunnene til at jeg er veldig for at vi har en aktiv velferdsstat som tar det ansvaret, også her.

**Presidenten [11:29:34]:** Då er den munnlege spørjetimen omme.

## Sak nr. 2 [11:29:37]

*Ordinær spørretime*

**Presidenten [11:29:39]:** Det vert nokre endringar i den oppsette spørsmålslista, og presidenten viser i den samanhengen til spørsmålslista i salappen.

Endringane var som følgjer:

Spørsmål 3, frå representanten Amalie Gunnufsen til finansministeren, vert svara på av helse- og omsorgsministeren på vegner av finansministeren, som er bortreist.

Spørsmål 5, frå representanten Bård Hoksrud til samferdselsministeren, er trekt tilbake.

Spørsmål 7, frå representanten Bent-Joacim Bentzen til kommunal- og distriktsministeren, er trekt tilbake.

Spørsmål 14, frå representanten Simen Velle til kunnskapsministeren, er trekt tilbake.

Spørsmål 15, frå representanten Lars Haltbrekken til klima- og miljøministeren, vert teke opp av representanten Hilde Marie Gaebpie Danielsen.

Spørsmål 18, frå representanten Marian Hussein til arbeids- og inkluderingsministeren, vert teke opp av representanten Alexander Papas.

Spørsmål 19, frå representanten Erlend Svardal Bøe til arbeids- og inkluderingsministeren, vert teke opp av representanten Nina Dons-Hansen.

Spørsmål 20, frå representanten Liv Gustavsen til barne- og familieministeren, er trekt tilbake.

### Spørsmål 1

**Kristian August Eilertsen (FrP) [11:30:05]:** «Stortinget har gitt føringer for forvaltningspraksisen når det

gjelder ordningen med godkjenningsfritak der pasienten har dødelig sykdom uten behandlingsalternativer. Til tross for føringene fra Stortinget mener Direktoratet for medisinske produkter fortsatt at legemiddelet ILB ikke har nok dokumentasjon på effekt, sikkerhet og kvalitet. Samtidig er ILB godkjent for utprøving i klinisk studie.

Når dokumentasjonen er tilstrekkelig for studien, hvorfor er den ikke det for leger som søker tilgang for ALS-pasienter gjennom godkjenningsfritak i tråd med føringene fra Stortinget?»

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:30:40]:** Takk for spørsmålet. Stortinget har vedtatt at forvaltningspraksis for godkjenningsfritak bør kunne justeres, så lenge dette kan skje innenfor gjeldende regelverk. Det følger samtidig av dagens regelverk at en søknad ikke kan innvilges dersom behandlingen ikke vurderes som faglig forsvarlig. Dette er også uttrykkelig presisert i den innstillingen Stortinget nylig har vedtatt.

Jeg vil understreke at vurderingen av faglig forsvarlighet i en klinisk studie ikke er den samme som vurderingen som foretas ved en individuell søknad om godkjenningsfritak. Godkjenning av en klinisk studie innebærer at risikoen ved behandlingen anses akseptabel innenfor rammene av den aktuelle studien. Slike vurderinger foretas på gruppenivå og innenfor et system med omfattende strukturer og særskilte sikkerhetsmekanismer.

Ved behandling gjennom ordningen med godkjenningsfritak er situasjonen en annen. Her må det foretas en konkret og individuell vurdering av om behandlingen er faglig forsvarlig for den enkelte pasient i vanlig klinisk praksis. Utenfor forskning og kliniske studier skal behandling bygge på anerkjent og etablert kunnskap, herunder tilstrekkelig dokumentasjon av sikkerhet og effekt.

Det er dermed ingen automatikk i at behandling med et legemiddel anses faglig forsvarlig ved en individuell søknad om godkjenningsfritak når det er godkjent for utprøving i en klinisk studie. I studier kan det innenfor kontrollerte rammer aksepteres større usikkerhet knyttet til dokumentasjon dersom den forventede nytten for pasientgruppen samlet sett vurderes å kunne veie opp for denne risikoen.

I en situasjon der kunnskapsgrunnlaget fortsatt er begrenset, vil derfor vurderingen av hva som er faglig forsvarlig under ordningen med godkjenningsfritak, kunne skille seg fra vurderinger som er gjort i forbindelse med kliniske studier. Når det gjelder de søknadene som så langt er behandlet om godkjenningsfritak for ILB, er vurderingen at det foreløpig ikke foreligger tilstrekkelig dokumentasjon på sikkerhet og effekt ved bruk i vanlig klinisk praksis, og det er derfor gitt avslag i tråd med gjeldende regelverk.

**Kristian August Eilertsen (FrP) [11:32:57]:** I de vedtakene som statsråden henviser til, har Direktoratet for medisinske produkter ved disse søknadene vist til at det ikke foreligger endringer i regelverk eller ny dokumentasjon som kan endre forsvarlighetsvurderingen. Men Stortinget har jo gitt veldig klare føringer for nettopp hvilken risiko som kan være forsvarlig for ALS-pasienter når man behandler disse søknadene om godkjenningsfritak. Det er i seg selv veldig uvanlig at Stortinget går så langt inn i hvordan sånne søknader skal saksbehandles. Det virker som helseforvaltningen fullstendig overser Stortingets føringer.

Derfor blir spørsmålet: Hvilke konkrete regelverk er det man viser til, og hvilke endringer eller avklaringer mener regjeringen at må på plass for at alvorlig syke ALS-pasienter skal kunne få innvilget godkjenningsfritak, i tråd med føringene fra Stortinget?

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:33:53]:** Da hele Stortinget etter godt samarbeid vedtok komitéinnstillingen, sikret jeg at DMP – Direktoratet for medisinske produkter – fikk skriftlig informasjon om dette vedtaket, hvor departementet selvfølgelig ba om at DMP skulle ta med seg Stortingets forventninger til arbeidet sitt. Men som jeg sa til det første spørsmålet, kan ikke DMP gå utenom det regelverket som ligger til grunn, og som Stortinget til syvende og sist har ansvaret for. Det er med dette i bakhodet DMP har vurdert dette på nytt i de sakene som har blitt vurdert på nytt, og kommet til den konklusjonen de har.

Så spør representanten hvilke endringer det er behov for. Det er jo nettopp derfor alle partiene på Stortinget har vært enige om at vi så raskt som mulig skal sette ned et ekspertutvalg som skal få kort frist til å vurdere dette regelverket og foreslå konkrete endringer. Jeg imøteser arbeidet fra dette utvalget.

**Kristian August Eilertsen (FrP) [11:34:56]:** DMP har igjen avslått søknader fra ALS-pasienter som på nytt har søkt om individuell legemiddelbehandling. En av begrunnelsene som også benyttes, er at fastleger ikke anses som kompetente nok til å kunne søke om godkjenningsfritak. Det er oppsiktsvekkende, og det mangler også forankring i regelverket. Stortinget har nylig fattet et enstemmig vedtak om å bedre ALS-pasientenes tilgang til behandling, og likevel viderefører direktorat en praksis som i realiteten undergraver vedtaket fra Stortinget. Det etterlater et alvorlig inntrykk av byråkratisk maktarroganse. Det kan ikke være sånn at noen få saksbehandlere setter seg over både lovverk og Stortingets vilje med pasientenes liv som innsats.

Derfor blir spørsmålet mitt: Aksepterer statsråden dette, og hvis ikke, hva slags konkrete tiltak vil statsråden nå sette inn for å stoppe denne praksisen umiddelbart?

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:35:56]:** Jeg må bare minne representanten om at dette systemet ikke fungerer sånn at statsråden griper inn og endrer en praksis der underliggende virksomhet har vurdert disse sakene opp mot det regelverket de må forholde seg til, og kommer til en konklusjon vi ikke liker. Det er ikke sånn det fungerer i Norge, og det tror jeg vi skal være veldig glad for. Vi må følge spillereglene.

DMP har vurdert disse sakene på nytt sett i lys av Stortingets behandling. Stortinget presiserte uttrykkelig i innstillingen at dette bare kunne innvilges dersom det var faglig forsvarlig. Direktoratet har kommet til at det ikke er faglig forsvarlig, og da kan ikke jeg sette meg over den vurderingen. Så vet representanten at vi setter ned et ekspertutvalg. De vil nå komme med forslag til forbedringer, og jeg er glad for at ALS-organisasjonene har fått foreslå medlemmer i dette utvalget. Er det behov for regelverksendringer, la oss gjøre det sammen.

Spørsmål 2

**Kjersti Toppe (Sp) [11:37:14]:** «Fleire norske sjukehus vert styrte av helsetoppar som har styreverv og leiarstillingar i ulike føretak. Det viser ein gjennomgang frå NRK. Sjukehusutvalet, jf. NOU 2023: 8, føreslo at dei som har leiaransvar i regionale helseføretak eller er administrerande direktør i helseføretak, ikkje samtidig skal kunna ha styreverv i andre helseføretak i andre regionar. Dette er fordi det vil bety for sterk samling av makt på nokon få personar.

Vil statsråden følgja opp eit einstemmig utval og stoppa praksisen med dobbeltroller i helseføretaksleiinga?»

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:38:00]:** Takk for spørsmålet. La meg først si at jeg har forståelse for at det kan reises spørsmål når personer i spesialisthelsetjenesten har flere roller i ulike helseforetak. NRKs omtale har synliggjort denne problemstillingen, og jeg mener generelt det er viktig med åpenhet både om styresammensetning og om hvilke vurderinger som ligger til grunn for valg av styremedlemmer.

Styrene i de regionale helseforetakene og underliggende helseforetak må settes sammen slik at de samlet har den kompetansen som er nødvendig for å ivareta sitt ansvar. Ved styrevalg legges statens prinsipper for god eierutøvelse til grunn, slik disse er omtalt i eierskapsmeldingen. Her framgår det at relevant kompetanse er et hovedhensyn ved sammensetning av styrer, og så skal det også legges vekt på kapasitet, mangfold og geografisk tilhørighet.

Sykehusutvalget mente at noe av kritikken om for sterk samling av makt kan knyttes til at noen styremedlemmer også har lederroller i andre helseforetak eller regioner. Utvalget pekte samtidig på at denne praksisen bidrar til viktig erfaringsoverføring på tvers. I høringen til sykehusutvalget påpekte de regionale helseforetakene og flere helseforetak at det er viktig at vi har styremedlemmer som har kompetanse på sykehusdrift og ikke minst god sektorkunnskap, også for styrenes evne til å være et viktig korrektiv til administrerende direktør. De mente at å avgrense denne muligheten vil bety tap av viktig kompetanse.

Sett i lys av de utfordringene spesialisthelsetjenesten står overfor, mente Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering at det var viktig å sikre erfaringsoverføring mellom helseforetakene og styremedlemmer som har ledererfaring fra tilsvarende virksomheter, da vi omtalte denne saken i Nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Regjeringen har ikke nå planer om noen ytterligere begrensninger i adgangen for ledere og ansatte i regionale helseforetak og administrerende direktører i helseforetak til å ha styreverv. Jeg har likevel lyst til å understreke at dette er ett av de temaene jeg håper og tror at helsereformutvalget diskuterer. De jobber med sin offentlige utredning, og den skal legges fram 1. november i år. Den kommer regjeringen til å følge opp, og vi inviterer også til et bredt samarbeid på Stortinget om dette.

Ettersom helsereformutvalget nettopp er blitt bedt om å legge fram ulike alternative modeller til både styring, finansiering og organisering av helsetjenesten, mener jeg at det viktige spørsmålet som representanten tar opp, kan ses på i forbindelse med helsereformutvalget. Da er jeg helt åpen for at vi også kan gjøre endringer i dette. Fordelen da er at vi kan se det i sammenheng med alle de andre endringsprosessene som skjer, og at vi kan finne en løsning for hele helsereformarbeidet som også kommer til å stå seg over tid.

**Kjersti Toppe (Sp) [11:40:58]:** Det har vore ein stor auke i praksisen med dobbeltroller etter at Nasjonal helse- og samhandlingsplan vart fremja og vedtatt. I dag er styreleiaren ved Sørlandet sjukehus òg styreleiar ved Helse Møre og Romsdal. Styreleiaren ved Helse Stavanger er òg styreleiar ved Sjukehuset Østfold. Nestleiaren ved Nordlandssjukehuset er òg nestleiar ved Helse Fonna. Administrerande direktør ved Sjukehuset i Vestfold er òg styremedlem ved Universitetssjukehuset Nord-Norge, UNN, og viseadministrerande direktør ved Oslo universitetssjukehus er styreleiar ved

UNN. Styreleiaren i Vestre Viken helseføretak er òg styreleiar ved Nordlandssjukehuset, administrerande direktør ved Vestre Viken er styreleiar ved Helgelandssykehuset, og styreleiaren ved Finnmarkssjukehuset er klinikkdirektør ved Vestre Viken.

Denne lista er lengre. Det har vore ein stor auke, og vi er no bekymra og meiner at denne praksisen er uakseptabel, og eg vil spørja statsråden på nytt: Vil ikkje statsråden ordna opp i denne praksisen?

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:42:00]:** Som jeg akkurat sa, har ikke vi noen planer om å endre på dette nå, før helsereformutvalget legger fram sin rapport. Da er vi åpne for å se på justeringer av både det ene og det andre. Samtidig tror jeg det er litt viktig at utvalget nå får jobbe, og at vi får sett alt dette i sammenheng.

Det kan høres litt dramatisk ut sånn som representanten framstiller denne listen, og jeg er litt fristet til å stille et spørsmål tilbake igjen: Hva er egentlig hovedproblemet vi skal løse her? Det at vi har kompetente ledere i Helse-Norge som også kan ha et engasjement i andre helseforetak og bruke sine erfaringer og sin kompetanse der, er det vel ikke bare nedsider med – det kan jo ha noen fordeler og noen oppsider også. Den nye styrelederen ved Finnmarkssykehuset ble nevnt, og jeg opplever at hun er blitt tatt veldig godt imot i Finnmark – hun kommer opprinnelig fra Alta. Samtidig jobber hun også i Vestre Viken, og det å ha erfaring på tvers av helsetjenestens sektorer er vel ikke bare et problem.

**Kjersti Toppe (Sp) [11:43:03]:** Problemet er at vi har ein helseføretaksmodell som har vorte kritisert for ulike forhold, og det at vi får ein maktkonsentrasjon blant styreleiarar og administrerande direktørar, vil – slik sjukehusutvalet sa – føra til at det òg kan koma meir mistillit og kritikk, for det vert samling av helsemakt på veldig få hender. I tillegg ser vi den regionale skeivdelinga. Tre av fire styreleiarar i nord kjem frå andre kantar av landet. Helse nord seier at det er behovet for tung kompetanse som er årsaka til det, og da må eg stilla spørsmålet: Det kan jo ikkje vera sånn at det ikkje finst tung kompetanse i nord til å driva deira eigne sjukehus? Til dei regionale føretaka er det sett krav om regional tilhøyrsle, men ikkje til dei lokale helseføretaka, og eg meiner at statsråden bør gripa inn no og ikkje venta på utvalet, og sikra krav om lokal tilhøyrsle òg til styra i dei lokale helseføretaka.

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:44:10]:** Det siste representanten tar opp, er jo et nytt moment, og det synes jeg er veldig interessant. Det mener jeg absolutt er noe vi kan diskutere, og det kan hende at det er veldig gode grunner til å gjøre det.

Jeg har også gjort meg noen andre tanker om hvordan styremedlemmene i helseforetakene oppnevnes. Som representanten vet, er ikke det noe vi i departementet har befatning med; vi oppnevner styremedlemmene til de regionale helseforetakene, og så tar de det derfra. Det er også en praksis en kan diskutere. Representanten trenger altså ikke å være bekymret for hvorvidt jeg er endringsvillig – det tror jeg representanten vet – men nå er det ikke så lenge til vi får forslagene fra helsereformutvalget.

Jeg er veldig glad for at representanten er aktiv på alle fronter og ønsker mye endring, det er positivt, men litt av faren hvis vi nå gjør dette stykkevis og delt før vi kan ta stilling til noen helhetlige forslag, er at vi får en dårligere prosess. Jeg kan bare garantere representanten om at disse problemstillingene vi diskuterer i dag – og jeg er sikker på at det er en lang liste med andre gode og viktige spørsmål – skal vi få rikelig tid til å diskutere på en ordentlig og skikkelig måte, sånn at vi kan gjøre endringer i Sykehus-Norge som står seg over lang tid framover. Det gleder jeg meg til å samarbeide om.

## Spørsmål 3

**Presidenten [11:45:14]:** Dette spørsmålet, frå representanten Amalie Gunnufsen til finansministeren, vert svara på av helse- og omsorgsministeren på vegner av finansministeren, som er bortreist.

**Amalie Gunnufsen (H) [11:45:27]:** Jeg vet jeg skal stille spørsmålet, men jeg vil bare takke helseministeren for raskt å svare ut spørsmålet mitt.

«Tolldirektøren foreslår å legge ned tillatelsesseksjonen i Kristiansand, noe som innebærer at 13 arbeidsplasser forsvinner i tillegg til over 50 tollstillinger som er flyttet ut av byen siden 2020. Dette skjer til tross for at Kristiansand er en strategisk viktig havneby med stor trafikk til kontinentet.

Hvordan kan regjeringen forsvare en slik ytterligere sentralisering av Tolletaten, og hva vil statsråden gjøre for å sikre at Kristiansand fortsatt får beholde en sterk tollfaglig tilstedeværelse og statlige arbeidsplasser?»

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:46:11]:** Takk for spørsmålet. La meg først si at tolletaten står foran betydelige endringer i årene som kommer, og dette berører spesielt vareførselsdivisjonen, som utfører stedsuavhengige, landsdekkende oppgaver. Pågående og framtidig digitalisering og automatisering, som er en samfunnsutvikling vi ønsker oss mer av fordi det bidrar til effektiv ressursutnyttelse og smart bruk av skattebetalernes penger, innebærer altså at for både tolletaten og mange andre virksomheter vil en del av dagens manu-

elle arbeidsoppgaver falle bort, og de vil også kunne bli endret vesentlig. Dette er en del av omstillingen som er ønsket – la oss ikke glemme det.

Det treffer også deklarasjonsbehandlingen. Den omstillingen som nå skjer, får konsekvenser for hvordan vareførselsdivisjonen arbeider, hvordan de må prioritere, og hvordan ressursene deres disponeres.

For regjeringen er det et viktig prinsipp at etatene til enhver tid kan løse oppgavene sine effektivt. Da mener jeg også at etatene må få mulighet til å tilpasse seg når oppgavene krever det. La meg legge til: Det tror jeg at representanten og partiet Høyre også er enig i.

I denne saken har Finansdepartementet veid tolletatens behov for å bygge større og mer robuste fagmiljøer opp mot formålene i den statlige lokaliseringspolitikken. Tolletaten har gjennomført en grundig utredning i tråd med retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon, og på bakgrunn av etatens egen tilråding besluttet altså Finansdepartementet i februar 2026 at tolletaten kan samle de ansatte i vareførselsdivisjonen i Bergen, Oslo, Kongsvinger og Tromsø. Beslutningen innebærer at divisjonens enheter i Trondheim, Drammen og Kristiansand avvikles. For Kristiansand betyr dette at 13 stillinger vil bli flyttet. Etter avtale med de tillitsvalgte har tolletaten lagt opp til en romslig omstillingsperiode, som det heter, for å ivareta berørte ansatte på en god måte.

Det er viktig å legge til at tolletaten ikke skal trekke seg ut av Kristiansand. Grensedivisjonen skal fortsatt ha om lag 50 stillinger i Kristiansand for å kontrollere grensekryssende fly-, fartøy- og ferjetrafikk, så tollen forblir i Kristiansand.

Jeg vil også legge til at fra 2020 til 2025 er antallet stillinger hos tolletaten i Kristiansand endret fra 69 til 64. Det har altså blitt fem stillinger færre i denne perioden, ikke 50, som det framgår av spørsmålet fra representanten. I 2025 hadde staten i alt 3 177 stillinger i Kristiansand, så 13 færre stillinger innebærer altså en reduksjon på 0,4 pst. av den statlige sysselsettingen, og det tror jeg er håndterbart.

**Amalie Gunnufsen (H) [11:49:02]:** Tusen takk for svaret. Det er forståelig at vareførselsdivisjonen må gjennom store strukturelle endringer, men det er også litt i strid med de overordnede politiske målene vi har for desentraliserte statlige arbeidsplasser. Vi ønsker oss desentraliserte statlige arbeidsplasser, ikke bare fordi de genererer en arbeidsplass, men også fordi det genererer gode fagmiljøer. Det er vi helt avhengig av på Sørlandet. Særlig etter Sveriges og Finlands inntreden i NATO har veien inn til Østersjøen gjennom Sørlandet blitt viktigere, men Sørlandet har også tradisjonelt vært mer utsatt for smugling. Vi ligger nær kontinentet.

Det argumenteres med økonomi, men det argumenteres også med at små lokasjoner er mer sårbare. Slik jeg forstår det, er noe av denne divisjonens arbeid også kontroll av næringslivet, og da tror jeg at nærhet er et viktig moment.

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:50:09]:** Ja, det viktige er jo at vi har gode funksjoner, og at både tolletaten og andre offentlige virksomheter får gjort jobben sin på en effektiv måte. Vi må bare igjen minne hverandre om at det er et stort omstillingsbehov i alle deler av offentlig forvaltning og alle deler av offentlig sektor. Vi står overfor en digital utvikling med stadig mer bruk av ny teknologi og kunstig intelligens. Vi kan utføre oppgavene på nye måter, og det blir færre manuelle arbeidsoppgaver. Dette skjer også i en tid der hele norsk økonomi er i omstilling. Det er behov for langt mer arbeidskraft i årene framover, bl.a. innenfor helse og omsorg. Vi vet at det private næringslivet mange steder fortsatt har mangel på arbeidskraft. De får ikke besatt stillinger. Det er en ubalanse i tilbud og etterspørsel, og kapasitetsutnyttelsen i norsk økonomi er høy. Det at noen arbeidsplasser forsvinner og andre kommer til, er et uttrykk for en sunn økonomi som er i omstilling. Da mener jeg vi skal være veldig forsiktig med å stoppe den utviklingen. Snarere tvert imot bør vi ønske den utviklingen velkommen.

**Amalie Gunnufsen (H) [11:51:13]:** Jeg er enig i at det er godt med fleksibilitet i arbeidsmarkedet, men jeg er skeptisk til denne flyttingen, nettopp fordi den geografiske plasseringen har en verdi i seg selv. Norge har dessverre blitt et transittland for smugling av mange varer, også narkotika. De organiserte kriminelle skyr ingen midler. De vet når tollbåten er ute, og når den klapper til kai. Det er viktig å ha et tollfaglig miljø i en av byene i Norge som rett og slett er nærmest kontinentet, og der vi har masse lystbåttrafikk. Politiet, Kystverket og Sjøforsvaret må hele tiden jobbe for å sikre landegrensene våre, og jeg tror det har en verdi i seg selv å ha et større fagmiljø for nettopp å beskytte grensene våre mot smugling av forskjellige varer.

**Statsråd Jan Christian Vestre [11:52:16]:** Jeg har stor forståelse for det standpunktet, og jeg skjønner godt at representanten tar det opp. Det er samtidig grunn til å minne om at det er tolletaten selv som har bedt om å få redusere antallet lokasjoner i vareførselsdivisjonen, og vi må anta at tolletaten har gjort grundige faglige vurderinger og tenkt over de problemstillingene som representanten helt riktig reiser. Når de kommer til denne entydige konklusjonen, at de ønsker å gjøre dette som en del av sin omstilling, mener jeg det

ville vært litt rart hvis regjeringen ikke skulle ha lyttet til det.

Tolletaten vil fortsatt være til stede. Det vil fortsatt være et betydelig antall arbeidsplasser i Kristiansand. Grensedivisjonen vil, som sagt, fortsatt ha 50 stillinger på denne lokasjonen, men det vil bli noen endringer. De endringene påvirker ikke bare Kristiansand, de påvirker også noen andre lokasjoner. Noen får mindre, noen får mer. Representanten tok opp også andre hensyn, som f.eks. spredt bosetting. Kongsvinger er f.eks. et av de områdene der man nå bygger opp, så dette er både «by og land, hand i hand».

Spørsmål 4

**Tom Staahle (FrP) [11:53:35]:** «I svar på skriftlig spørsmål nr. 373 for 2025–2026 viser samferdselsministeren til beregninger fra Jernbanedirektoratet som anslår at arbeidsmarkedsregionen Oslo vil tape om lag 680 årsverk i 2026 som følge av togforsinkelser – gitt at dagens situasjon vedvarer. Videre anslår Jernbanedirektoratet at forsinkelser og innstillinger som skyldes feil på infrastrukturen, alene koster de reisende om lag 600 mill. kr per år.

Mener statsråden at regjeringens samferdselspolitikk gjør hverdagen bedre for innbyggerne i Akershus?»

**Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:54:12]:** En stor del av jernbaneinfrastrukturen i Norge er gammel, og det har bygd seg opp et stort vedlikeholdsetterslep over tid. Samtidig har aldri flere reist med jernbanen. Det kjøres mange tog i tett trafikk på det som er en gammel infrastruktur.

Jernbanesystemet i Norge er sårbart for feil, og forsinkelser forplanter seg raskt når det er tett trafikk og få omkjøringsmuligheter. En stor andel av togene må som kjent kjøres via Oslo. Forsinkede tog koster for samfunnet – det er ikke tvil om det. Derfor har opptrapping av vedlikehold og fornying av infrastrukturen vært denne regjeringens viktigste prioritering for jernbanen i gjeldende Nasjonal transportplan. Det vil gi færre innstillinger, økt punktlighet og et bedre togtilbud til dem som bruker toget.

Innsatsen til vedlikehold og fornying prioriteres nå også mot de områdene hvor det gir mest effekt, dvs. der det er flest reisende, og der feil og forsinkelser har størst konsekvenser for jernbanenettet for øvrig. Denne prioriteringen innebærer en særlig opprustning av infrastrukturen i Oslo-området, og det vil selvfølgelig også komme pendlerne i Akershus og jernbanen i hele landet til gode.

Når regiontogtilbudet og flytogtilbudet slås sammen til et felles togtilbud fra desember 2027, vil dette gi den største forbedringen for togpassasjerer på tolv år. Det skal sikre flere avganger og bedre plass om bord i togene. Målet for Arbeiderparti-regjeringen er selvfølgelig å forenkle hverdagen og sikre nok sitteplasser og forutsigbarhet.

Feil på togmateriell skaper forsinkelser og fulle tog. Derfor er nye togsett bestilt og i produksjon – til sammen 85 stk. – og når de etter hvert settes i trafikk, vil det føre til store forbedringer for de reisende.

Hele jernbanesektoren har fokusert sterkt på bedre punktlighet de siste årene. Jernbanedirektoratet leder arbeidet med en tiltaksplan for å bedre driftsstabiliteten, hvor alle aktørene i sektoren bidrar med små og store tiltak. Et eksempel på det er at Bane NOR i arbeidet med å fordele den knappe kapasiteten i sporet har laget mer realistiske ruteplaner for å spare samfunnet for forsinkelser og kostnader.

Oppsummert vil jeg svare ja på spørsmålet: Regjeringens samferdselspolitikk vil gjøre hverdagen enklere og bedre for innbyggerne i Akershus.

**Tom Staahle (FrP) [11:56:44]:** Jeg vil takke for svaret. Jeg tror nok det er en virkelighet som de som bruker tilbudet, ikke kjenner seg igjen i. Man kan gjerne investere i nye togsett, men en av de store utfordringene er jo det tunnelløpet som går under det bygget vi står i i dag. Det er en av de største utfordringene for togtrafikken i Oslo og Akershus – ja, på Østlandet.

Statsråden sier at punktlighet er viktig. Det er vi helt enige om, for det er det som sørger for at folk kommer seg til og fra, og folk er avhengig av å ta tog. Det er et faktum at punktligheten til togene i rushtiden i Oslo har gått ned de siste årene. Den lå på rundt 77 pst. i 2024 og det samme i 2025. Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å redusere forsinkelser og innstillinger på jernbanen fra 2024 bekrefter at omfanget på forsinkelser og innstillinger på tog har økt på landsbasis de senere årene.

Statsråden kom med en liste i sitt forrige svar, men jeg står igjen med følgende spørsmål: Hvordan skal de som er avhengig av tog for å komme seg på jobb i Akershus, ha tiltro til det regjeringen gjør, og til at de som er satt til å gjennomføre regjeringens togpolitikk, er kvalifisert til å gjøre den jobben?

**Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:58:01]:** Vi har styrket drift, vedlikehold og fornying helt konkret med 3,2 mrd. kr i 2025-budsjettet og økt det med 1 mrd. kr til i 2026-budsjettet. Innsatsen på dette området er altså økt med 4,2 mrd. kr over to år. Vi målretter innsatsen mot det som gir størst effekt. Det vil si at det vil være en særlig innsats på drift, vedlikehold og fornying rundt Oslo-området. Det vil bidra til økt punktlighet, og vi har allerede nå sett en bedring målt mot 2024-tall. Det

gikk litt bedre i 2025. Vi er fortsatt ikke der vi skal være, og vi fortsetter arbeidet med å få ned antallet forsinkelser og innstillinger. Det kommer nye lokaltogsett, og det vil gi bedre driftsstabilitet og bedre plass om bord i togene.

Vi har tatt et ganske dristig grep gjennom å si at vi nå må bruke den plassen vi har på skinnegangen og de setene vi har, til beste for alle passasjerer, og dermed at vi vil inkludere Flytoget i det ordinære tilbudet. Det har for øvrig Fremskrittspartiet vært imot. Vi mener at det må tas en rekke tøffe grep for å få dette til å bli bedre, og dette er ett av de grepene vi har tatt.

**Tom Staahle (FrP) [11:59:03]:** Vi er helt uenig i at det er godt at Vy skal ta over Flytoget. Det har statsråden helt rett i. Det er også et tankekors at det i dag står en god del togsett til reparasjon, og at de har stått der ganske lenge. Spørsmålet er når de kommer i drift.

Tog er ett element av trafikken inn og ut av Oslo – et annet er biltrafikken. Når det ikke går tog, velger folk å kjøre bil. Vista Analyse har beregnet at forsinkelser på hovedveinettet i Oslo-området gir årlige kostnader for de reisende på opp mot 5,1 mrd. kr. Det omfatter alle kjernestrekningene inn og ut av Oslo i alle himmelretninger. Forsinkelseskostnadene er størst på E18 vest og E6 nord. Det tar altså 40–50 pst. lengre tid å kjøre på veiene i Oslo-området i rushtrafikken. Vi vet også at andelen sysselsatte som kjører inn og ut av Oslo og Akershus, er formidabel.

Når togene ikke går og det er forsinkelser på veinettet, er spørsmålet til statsråden: Er han enig i at det må tas et ordentlig samferdselsløft for å sikre enda bedre framkommelighet inn og ut av Oslo, og at man da må legge ytterligere investeringer på bordet, sammenliknet med det regjeringen har lagt opp til?

**Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:00:17]:** Nå karikerer representanten litt hvordan verden ser ut, for stadig flere tar jo toget. Vi satte passasjerrekord for 2024 og har satt ny passasjerrekord for 2025. I tillegg til det har punktligheten gått noe i riktig retning. Det er jo noe å glede seg over. Det betyr ikke at jobben er gjort – det er mer å gjøre.

Representanten og jeg er nok kanskje litt uenige om noen av de andre virkelighetsbeskrivelsene også. Det bygges vei på E18 så det holder. Det er et kjempestort prosjekt som er pågående. Det bygges vei også mange andre steder i landet vårt.

Fra regjeringens side er vi opptatt av at nullvekstmålet skal være levende for byområdene våre. Vi ønsker å sørge for at veksten i persontransport skal tas med gange, sykkel og kollektiv. Også det er Fremskrittspartiet imot. De vil helst ha alle over på veien. Da blir det sannsynligvis mer kø og kaos, og det tror jeg ikke er til gunst for verken bilistene eller innbyggerne eller for utviklingen av gode og menneskevennlig byer.

## Spørsmål 5

Frå representanten Bård Hoksrud til samferdselsministeren:

«Vedlikeholdsetterslepet i veisektoren er fortsatt økende, og veikvaliteten er dårlig på store deler av veinettet. Veienes tilstand er en utfordring for både trygghet og effektivitet i transportsystemet.

Hvilket ansvar mener statsråden at statens veiforvalter har for denne utviklingen, og disponerer Statens vegvesen sine ressurser riktig?»

**Presidenten [12:01:21]:** Dette spørsmålet er trekt tilbake.

## Spørsmål 6

**Erling Sande (Sp) [12:01:36]:** «Kart frå mellom anna Noregs vassdrags- og energidirektorat gjev kommunane nyttig kunnskap om naturfare ved planlegging av busetnad og næringsaktivitet, sjølv om detaljnivået i kartgrunnlaget ikkje alltid er nok til å fastslå konkret risiko. No melder fleire at krav om ekstra naturfarekartlegging blir for omfattande, og at sjølv små tiltak på eige hus og eigedom utløyser dyre naturfarekartleggingar.

Kva vil statsråden gjere for å unngå at folk får krav om kartlegging for slike mindre tiltak?»

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:02:26]:** Vi kan ikke ta lett på naturfarer som f.eks. kvikkleire. At et tiltak blir gjennomført på egen eiendom, er ingen garanti for at det ikke kan påvirke egen eller naboens sikkerhet.

Hvor omfattende kartlegging som er nødvendig i den enkelte sak, vil avhenge av flere forhold og må nødvendigvis vurderes konkret i det enkelte tilfellet. Det som i noen tilfeller kan framstå som urimelig høye krav til kartlegging, kan gi avgjørende informasjon for å sikre at byggeprosjekter ikke utløser farlige situasjoner for omgivelsene.

Som absolutt hovedregel sier plan- og bygningsloven at reell fare skal være avklart på siste plannivå når det er snakk om å legge til rette for bygge nye boenheter eller andre større tiltak. Mindre tiltak, som garasjer og tilbygg, er derimot enklere og kan som regel avklares i byggesak. Dette prinsippet har også vært lagt til grunn i to innsigelsessaker jeg avgjorde i høst, og som jeg antar er litt av bakgrunnen for spørsmålet.

Det felles kartgrunnlaget blir stadig bedre, og aktsomhetskartene fra NVE og andre myndigheter blir mer og mer presise. Det er derfor mulig for kommunene å

friskmelde betydelige arealer i arbeidet med revisjon av kommuneplanen, og mange kommuner gjør en god jobb med dette. For områder som er friskmeldte, slipper beboere og utbyggere å gå gjennom ytterligere prosesser for å dokumentere at det f.eks. ikke er kvikkleire på eiendommen.

Jeg er enig med representanten Sande i mange ting, også i at vi må unngå at det stilles krav om unødvendig omfattende kartlegginger som ikke bidrar til økt sikkerhet. Mitt departement jobber nå med en helhetlig gjennomgang av arealpolitikken og plansystemet, og vi ser på tiltak som kan bidra til å forenkle og effektivisere planprosessene. Et klart mål er å gjøre det enklere for folk å bygge boliger, men det må åpenbart skje uten at det går på bekostning av sikkerheten.

**Erling Sande (Sp) [12:04:40]:** Eg kunne nok ønskt meg ein statsråd som var noko meir offensiv i svaret. Arbeidarpartiet går her i forsvar for eigentleg unødvendig byråkrati, i staden for å kjempe for sunn fornuft i desse kartleggingssakene. Dette er folk som skal utvide entreen sin, dei skal kanskje byggje ein liten terrasse framfor huset, og så får ein då krav om svært dyre kartleggingar som ikkje gjev meining. Vi er alle einige om at skal ein byggje nye hus i eit område eller tiltaket kan utgjere fare for naboeigedomane, er det hensiktsmessig å kartleggje, men dette er store kostnader folk blir pålagde for å gjere små tiltak på dei husa dei allereie bur i.

Spørsmålet er: Forstår ikkje statsråden at dette ikkje berre skapar frustrasjon, men også gjer at folk misser respekt for systemet?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:05:35]:** Jeg er egentlig litt overrasket over retorikken til representanten Sande her i dag. Det var en litt ny side.

Vi styrer nå på et regelverk som sist ble revidert under både min og Sandes forgjenger, daværende kommunalminister Sigbjørn Gjelsvik. Det ble gjort noen kloke grep i 2022 og 2023 for å imøtekomme noen av de problemstillingene som er, basert på hva som var mulig ut fra at sikkerheten alltid må ivaretas. Det styrer vi på.

Jeg har nå signalisert at vi går gjennom arealpolitikken. Vi kommer til å komme til Stortinget på egnet måte i den forbindelse. I den sammenhengen ser vi på både forenklinger og hvordan arealpolitikken og det vi nå er innom, kan ha størst mulig legitimitet. Så vidt jeg husker, ligger det ikke igjen noen store grep etter daværende kommunal- og distriktsminister Erling Sande. Derfor var jeg litt overrasket over temperaturen her i utfordringen, men det er nå helt greit for meg.

**Erling Sande (Sp) [12:06:40]:** Dette var også noko eg jobba med den gongen eg hadde Skjæran sitt ansvar. Poenget er at viss ein ønskjer å gjere eit grep, kan ein gjere det same grepet som den raud-grøne regjeringa gjorde – eg meiner det var i 2013 eller rundt der, med litt atterhald. Ein berre sende eit brev til kommunane der ein sa at for mindre tiltak der dette ikkje utgjer fare for andre, eller der det ikkje betyr noko stort knytt til naturfare, slepp ein å gjere desse kartleggingane. Det kan vere eit innspel.

Grunnen til at eg har eit visst engasjement i saka, er nokon av dei grepa Senterpartiet gjorde i Kommunaldepartementet då ein sat der. Blant anna sende ein brev til statsforvaltarane og sa at eksempelvis unødvendige motsegn – altså motsegn som kunne ha vore fremja tidlegare – som hovudsak ikkje skal fremjast. No ser eg at Arbeidarpartiet har teke ut igjen den setninga i oppdraget til statsforvaltarane.

Eg har lyst til berre å spørje: Kvifor tek ein vekk det som er heilt nødvendige signal å sende for at statsforvaltarane ikkje skal gå så detaljert inn i enkeltsaker?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:07:53]:** Jeg kan forsikre Sande om at når jeg har satt i gang et innsigelsesprosjekt, er det fordi jeg mener at det trengs. Vi trenger å ha ordninger rundt det som handler om innsigelser. Både Statens vegvesen, Kystverket, Sjøfartsdirektoratet, statsforvalterne og Sametinget har rettigheter til å levere innsigelse i plansaker når det er interesser som tilsier det.

Jeg er opptatt av at disse prosessene skal være så strømlinjeformet som mulig, skal ha så stor forutsigbarhet som mulig for kommunene som er arealmyndighet, og at tidsbruken ikke er større enn strengt nødvendig. Dette er en jobb jeg har satt i gang fordi jeg synes den er viktig, og jeg har forventninger om at det også skal svare på noe av det Sande i sin siste utfordring her ga uttrykk for.

## Spørsmål 7

Frå Bent-Joacim Bentzen til kommunal- og distriktsministeren:

«Statsråden har nylig levert en sak til Stortinget om endring av fylkestilhørighet for Gran kommune, noe som også medfører flytting fra Oppland til Akershus valgdistrikt. Denne flyttingen fører til at statsrådens eget valgdistrikt mister et mandat i mandatberegningen ut fra folketall.

Hva er statsrådens personlige mening om at Nordland mister representasjon og makt i nasjonalforsamlingen som følge av regjeringens politikk?»

**Presidenten [12:08:48]:** Dette spørsmålet er trekt tilbake.

Spørsmål 8

**Finn Krokeide (FrP) [12:09:03]:** «Gjennom flere skriftlige spørsmål har jeg forsøkt å bringe klarhet i regjeringens svært kritikkverdige bruk av tall og fremstilling av faktum i Prop. 34 LS (2025–2026). Regjeringens omgang med faktum i et beslutningsgrunnlag som vil få svært negative konsekvenser både for Innlandet og for Nordland, er helt utrolig. Statsråden har dels argumentert med at tallbruken samsvarer med statsforvalterens tallbruk ved utredningen av saken.

Er statsråden enig i at det er regjeringens ansvar å sikre at opplysninger de fremlegger for Stortinget, er korrekte?»

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:09:36]:** Som representanten Krokeide peker på, har han stilt meg en rekke spørsmål til skriftlig besvarelse angående departementets proposisjon om endring av fylkestilhørighet for Gran kommune fra Innlandet fylke til Akershus fylke. Jeg har sågar besvart 15 skriftlige spørsmål fra representanten som direkte eller indirekte gjelder fylkesbytte for Gran kommune. Spørsmål nr. 16 ligger til behandling i departementet og vil bli besvart. I tillegg har jeg tidligere fått to spørsmål fra representanten i ordinær spørretime før vi i dag møtes for tredje gang. Flere av spørsmålene har vært knyttet til en innbyggerundersøkelse Sentio Research gjennomførte for Gran kommune i 2022.

Departementets vurdering av spørsmålet om et fylkesbytte for Gran kommune er basert på alle relevante forhold i saken, slik de framkommer av kommunens utredning av innkomne høringssvar fra statsforvalterens høring i saken og statsforvalterens tilråding. Innbyggerundersøkelsen var en del av kommunens utredning og ble gjennomført av et anerkjent analyseinstitutt. Innbyggernes mening er ett av flere momenter som er vurdert. Som det framkommer av Prop. 34 LS, er det argumenter både for og imot å vedta et fylkesbytte for Gran kommune. Departementet har i vårt forslag til Stortinget tilrådd å innvilge søknaden fra Gran kommune.

Det kan være at representanten legger vekt på andre momenter i saken og dermed er uenig i en del av vurderingene departementet har gjort. Det er selvsagt helt greit. Nå er det opp til Stortinget å vedta om Gran kommune skal bli en del av Akershus fylke og valgkrets.

**Finn Krokeide (FrP) [12:11:19]:** Jeg registrerte ikke noe svar på det direkte spørsmålet, men jeg oppfatter det slik at man i hovedsak har bygget på vurderingene og konklusjonene i utredningen til Statsforvalteren i Innlandet. Som nevnt har tidligere skriftlige spørsmål til statsråden om denne tematikken også i stor grad blitt besvart med henvisning til statsrådens utredning. Hvis Statsforvalteren i Innlandet har gitt feil informasjon i sin utredning, har regjeringen da feilinformert Stortinget?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:11:50]:** Jeg har ingen grunn til å tro at er det gitt feil informasjon, og ønsker kanskje at representanten Krokeide kunne være konkret når det gjelder hva det i så fall måtte handle om. Jeg oppfatter at det her foreligger en reell uenighet om vektlegging av ulike ting i denne saken. Det er greit, men det påvirker ikke meg til å tro at det er gjort noen feil, og jeg klarer ikke å se at vi har gitt noen som helst feil opplysninger til Stortinget. Det har vi en veldig sterk ambisjon om aldri å gjøre, og jeg ser heller ikke at det er gjort.

Som jeg sa i mitt første innlegg, er disse spørsmålene svart ut relativt mange ganger. Vi har nesten hatt bibelske dimensjoner. Jeg tenker på Paulus' brev, som utgjorde 13 i tallet – her har vi passert det for lenge siden. Nyere bibelforskning viser vel at Paulus bare var avsender av sju av brevene, her har representanten klart å levere langt mer. Jeg har forsøkt å svare etter beste evne.

**Finn Krokeide (FrP) [12:12:58]:** Jeg synes det at statsråden omtaler dette som en reell uenighet i sak, viser at man, til tross for 16 skriftlige spørsmål, ikke har evnet å forstå den reelle problemstillingen bak spørsmålene. Statsråden besvarte også i går et spørsmål om måten regjeringen presenterer tallene fra Sentios innbyggerundersøkelse på i proposisjonen, spørsmål nr. 2360. Statsrådens besvarelse på det spørsmålet gir enda større grunn til å anta at statsråden ikke fullt ut har forstått innholdet i rapporten fra innbyggerundersøkelsen.

Da er mitt spørsmål: Har statsråden og departementet gjort en selvstendig vurdering av innholdet i Sentios rapport fra innbyggerundersøkelsen, eller har man bare lagt til grunn Statsforvalteren i Innlandets forståelse av den?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:13:41]:** Jeg finner det rett å sitere det Sentio selv skriver:

> «Utvalget består av totalt 4061 personer i alderen 16 år og eldre, som er bosatt i Gran kommune. Hovedutvalg: Det ble sendt ut invitasjon til undersøkelsen på SMS til alle innbyggere i Gran kommune med tilgjengelig mobilnummer. Vi sendte ut invitasjon til 6087 innbyggere. Av disse svarte 3518. Dette gir en svarprosent på 52 prosent.»

Og videre:

> «Ekstrautvalg: For at de som ikke har tilgjengelig mobilnummer skulle få muligheten til å delta i undersøkelsen, åpnet Gran kommune for at de kunne kontakte kommunen og legge igjen sitt mobil-

nummer. I alt var det 723 mobilnummer som ble innhentet. Etter at vi fjernet dubletter og nummer som var med i hovedutvalget, ble det sendt ut invitasjon til 635 mobilnummer. Av disse svarte 543. Dette gir en svarprosent på 85 prosent.»

Og til slutt:

«Hovedutvalget og ekstrautvalget inngår begge i det samlede resultatet, men vi har i tillegg sett på forskjeller i resultatene i de to utvalgene.»

Dette er det vi har lagt til grunn fra departementet i kommunikasjonen jeg har hatt, og jeg klarer ikke å se at det skulle være mulig å tolke dette feil.

Spørsmål 9

**Tor André Johnsen (FrP) [12:15:03]:** Jeg skal gi ministeren litt flere spørsmål om Gran her: «Hadelandsregionen har i lang tid hatt interkommunale samarbeid på tvers av fylkesgrenser, tilbake til før endring av fylkesgrensene, da alle Hadelandskommunene tilhørte Oppland fylke. En helt naturlig konsekvens av den geografiske plasseringen som tyngdepunktet sør i gamle Oppland fylke, med grense mot både Akershus fylke og Buskerud fylke.

Hvorfor mener statsråden at det nå plutselig har blitt så krevende med regionale og interkommunale samarbeid på tvers av fylkesgrensene på Hadeland?»

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:15:40]:** Etter at Hadelandsregionen ble delt i ulike fylker, mener kommunene at det interkommunale samarbeidet har blitt vanskeligere. Gran kommune peker bl.a. på at nåværende situasjon med Hadelandskommunene fordelt over to fylker krever god samordning mellom de to fylkeskommunenes administrative og politiske nivå og mellom fylkeskommunene og kommunene innenfor samtlige av fylkeskommunenes ansvarsområder.

Gran kommune deltar i 35 interkommunale samarbeid, og alle er med kommuner som tilhører andre fylker enn Innlandet – Akershus, Buskerud og Oslo. Dersom Gran bytter fylke til Akershus, vil totalt 19 av de 35 interkommunale samarbeidene være innenfor samme fylke, sammenlignet med null i dag. Gran kommune peker særlig på at det vil være en fordel om samarbeidet rettet mot sårbare grupper, som NAV Hadeland, flyktningtjenesten og voksenopplæringen, kan samles i ett fylke.

Statsforvalteren i Innlandet støtter kommunene i deres vurdering og mener at et fylkesbytte for Gran vil bidra til å legge bedre til rette for å opprettholde og utvikle samarbeidet mellom de tre Hadelandskommunene, og at dette på sikt vil kunne gi en mer effektiv tjenesteproduksjon og bedre kommunale tjenester til innbyggerne i Gran kommune. Departementet har lagt vekt på dette i sin vurdering.

Gran kommune har nå over lang tid diskutert spørsmålet om fylkestilhørighet, og det er viktig at det settes et punktum i saken. Det er positive og negative konsekvenser ved å gjennomføre et fylkesbytte for Gran kommune. Til slutt er det Stortinget som skal fatte endelig vedtak i saken.

**Tor André Johnsen (FrP) [12:17:18]:** Den geografiske plasseringen vil forbli den samme, så det er jo grunn til å tro at interkommunalt samarbeid vil fortsette å skje på tvers av fylkesgrenser i Hadelandsregionen også framover, uavhengig av om Gran kommune overføres til Akershus eller ikke. Men ut fra hvordan statsråden har konkludert, må det vel være slik at statsråden mener at Gran kommunes interkommunale samarbeid med kommuner som ligger i Innlandet, blir vanskeligere om Gran bytter fylkestilhørighet til Akershus?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:17:53]:** Jeg viser til mitt tidligere innlegg. Jeg mener at det er forskjell på null av 35 og 19 av 35. Men jeg vil igjen understreke at det er etter en samlet vurdering at vi har lagt fram proposisjonen sånn som vi har gjort, og nå er det opp til Stortinget å ta en beslutning.

**Tor André Johnsen (FrP) [12:18:15]:** Statsråden har vist at regjeringens beslutning om å overføre Gran til Akershus bygger på flere faktorer, bl.a. en utredning fra Gran kommune. I kommunens utredning heter det, og det konkluderes faktisk også slik, at det blir et politisk valg knyttet til hva man vektlegger, og uansett vil det være mulig å få til gode tjenestetilbud, uavhengig av hvilken fylkeskommune de knytter seg til.

Da skal statsråden få et enkelt spørsmål: Er statsråden enig med kommunens utredning i at dette er et politisk valg, og at Gran kommune uavhengig av fylkestilhørighet vil kunne gi et godt tjenestetilbud til kommunens innbyggere?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:18:57]:** Både i norske kommuner og i storting og regjering er det politikk vi jobber med, og de fleste spørsmål er i så måte politiske spørsmål. Vi har lagt vekt på lokaldemokratiets ønske, vedtak i kommunestyret i Gran, og vi har lagt vekt på de andre utredningene, herunder også innbyggerundersøkelsen. Så er det etter en samlet vurdering at vi foreslår for Stortinget at Gran bytter fylke. Nå ligger saken i Stortinget, og så får det bli opp til Stortinget å konkludere. Sånn er lovverket vårt innrettet, og jeg har også tillit til at Stortinget fatter en beslutning, for jeg tror det betyr ganske mye for Gran kommune, og for så vidt også for Hadelandskommunene, at dette spørsmålet blir avklart.

Spørsmål 10

**Alf Erik Andersen (FrP) [12:19:56]:** «Statsforvalteren i Agder melder om stor saksmengde, knappe ressurser og alarmerende lange saksbehandlingstider. Likevel prioriterer Statsforvalteren i Agder å gjennomgå hvordan flere kommuner i Agder har behandlet saker etter blant annet plan- og bygningsloven § 19-2. Dispensasjonsvedtaket, der vedtak er gjort og iverksatt. Kommunale vedtak stanses selv om statsforvalteren ikke har hatt innsigelser i høringer.

Mener virkelig statsråden at denne formen for saksbehandling er riktig bruk av ressurser når saksbehandlingstiden for andre viktige saker er urovekkende lang?»

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:20:40]:** Lovlighetskontroll er et viktig virkemiddel for å sikre at vedtak er i tråd med regelverket, for å ivareta hensynet til grunnleggende nasjonale målsettinger, forvaltningens omdømme og hensynet til rettssikkerhet. Lovlighetskontroll er hjemlet i kapittel 27 i kommuneloven, som ble vedtatt av Stortinget i 2018 – et årstall å ta med seg. Ordningen ble i hovedsak videreført fra kommuneloven av 1992. Det ligger i instituttets natur at det skal brukes på vedtak som allerede er fattet.

Statsforvalteren kan gjennomføre lovlighetskontroll på eget initiativ når det foreligger særlige grunner. Det skal være høy terskel for å gjennomføre en sånn kontroll, og utgangspunktet er at det foreligger mistanke om at vedtaket er ugyldig.

Statsforvalteren i Agder har som en av flere oppgaver å bidra til at strandsonehensynene blir ivaretatt i den kommunale saksbehandlingen. Statsforvalteren har prioritert å gå gjennom en del dispensasjonssaker i strandsonen mot sjøen for å undersøke nærmere om strandsonehensynene er godt nok ivaretatt. Dette er vurderinger som statsforvalteren har full anledning til å foreta, og jeg har gitt uttrykk for at jeg har forventninger om at gjennomgangen landes klokt.

Strandsonen mot sjøen er av nasjonal og vesentlig regional interesse, og statsforvalterne har et særskilt ansvar for å påse at strandsonen ivaretas i tråd med regelverket og føringer i de statlige planretningslinjene. Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen ble fastsatt ved kongelig resolusjon 28. mai 2021, altså før dagens regjering tiltrådte.

Jeg har stor forståelse for de ulempene som følger av at behandling av ulike saker tar tid. Statsforvalterne må foreta løpende og helhetlige prioriteringer for å sikre at de ulike oppgavene de forvalter, håndteres på en god måte.

Statsforvalteren i Agder har anslått at de trenger 4 mill. kr i ekstra ressurser fordelt over to år. Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet gir statsforvalteren disse ressursene.

**Alf Erik Andersen (FrP) [12:22:57]:** En kan vel diskutere om lovlighetskontrollen er kommet på eget initiativ, eller om den kom på bakgrunn av den såkalte Farsund-saken.

I midten av mars hadde statsråden besøk av 18 ordførere fra Agder, fylkesordføreren og representanter fra KS i departementet. Jeg er sikker på at disse var tydelig på budskapet om hva de mener om denne formen for saksbehandling. Ordførerne er tydelig på at lokalt selvstyre skal stå sterkt. Statsråden bekrefter i svaret på mitt skriftlige spørsmål at regjeringen er opptatt av lokaldemokrati og lokalt handlingsrom. Dette er egentlig et godt eksempel på det stikk motsatte. Statsråden kan nå faktisk vise handling og lederskap.

Vil statsråden sende melding til sitt embete i Agder med et tydelig budskap om å stanse dette arbeidet umiddelbart og begynne å prioritere å få ned saksbehandlingstid på saker som bl.a. omfatter sårbare mennesker i sårbare situasjoner?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:23:56]:** Både jeg og regjeringen er opptatt av å hegne om det lokale selvstyret. Det må det ikke være noen tvil om.

Vurderinger av om dispensasjoner fra planer skal gis, baseres på rettslige vurderinger. Det er en rettstilstand, en rammebetingelse, som det var bred enighet om da siste endringer ble gjort i lovverket som styrer dette. Det betyr at det først er da de rettslige vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, at kommunen kan velge om de vil gi dispensasjon. Det er altså ikke tale om at statsforvalteren overprøver kommunens frie skjønn når man diskuterer og har ulike meninger om hvorvidt det rettslige grunnlaget for å gi dispensasjon, er på plass. Statsforvalteren vurderer om regelverket er fulgt i behandlingen av sakene, og om vedtakene er lovlige.

Jeg vil legge til at jeg hadde et godt møte med ordførerne som besøkte departementet, og jeg oppfattet at også de synes det var et bra møte. Jeg har tillit til at sakskomplekset som vi nå diskuterer, landes klokt.

**Alf Erik Andersen (FrP) [12:25:05]:** Jeg vil minne statsråden om at statsforvalteren ikke hadde innsigelser i høringene til sakene som ble tatt opp. Jeg oppfatter nå at statsråden ikke bare overfor ordførerne som var på besøk, men også her på Stortinget egentlig ikke har lyst til å vise hvem som er sjef, og vise lederskap, men heller lar statsforvalteren i Agder drive sin egen butikk uten en leder i departementet. Det er urovekkende.

Dette er helt vanlige mennesker som i god tro har søkt kommunen om bl.a. å rive ned slitte bygninger og bygge nye. Tillatelser er gitt, arbeid er i gang, hundretu-

sener av kroner er brukt – kanskje millioner i noen av byggesakene. Disse menneskene har sannsynligvis tatt opp lån og pantsatt hus og hjem for å få realisert en ny hytte framfor den gamle nedslitte.

Hva vil statsråden si til disse menneskene som nå står i dyp fortvilelse, med gjeld, innkjøpte materialer og en ryddet og byggeklar tomt? Finnes det noen som helst sympati hos statsråden, og vil de det gjelder, bli kompensert?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:26:07]:** Det skal være høy terskel for å gjennomføre kontroll på eget initiativ. Et viktig utgangspunkt er at det er usikkerhet ved om vedtaket er gyldig. I vurderinger av om et ugyldig vedtak bør oppheves, skal statsforvalteren ta hensyn til forhold som skyld, innrettelse og tiden som har gått. Jeg velger å ha tillit til at det er føringer som blir brukt i det videre arbeidet.

Jeg kjenner på at jeg både trives med og tar på alvor ansvaret det er å lede Kommunal- og distriktsdepartementet. Jeg har ingen personlige behov for verken å framstå sjefete eller på annen måte opptre i det offentlige rom. Vi har handlekraften og besluttsomheten som trengs, og jeg tror ikke det vil kle noen som helst statsråd om man skulle tatt oppfordringen med å være ute og vise hvem som er sjef. Vi tar beslutningene som er rette å ta, og som er nødvendige å ta. Som sagt er det veldig klare føringer for hvordan man skal behandle dem som har innrettet seg, og tiden som har gått, når det skal tas endelige beslutninger.

Spørsmål 11

**Marius Arion Nilsen (FrP) [12:27:35]:** «Statsforvalteren i Agder har nærmere ett års saksbehandlingstid på nye saker. Allikevel har statsforvalteren valgt å gå inn i samtlige dispensasjonsvedtak fra 2025 på ny. En stund vurderte statsforvalteren å gå enda lenger tilbake i tid, og kanskje vurderes det atter en ny runde i fremtiden hvor eldre saker skal gjennomgås på nytt.

Kan statsråden avklare hvordan denne type praksis gir forutsigbarhet for næringslivet og for igangsatte prosjekter, og avklare om næringslivet nå selv bør innføre karenstid før de tør å igangsette?»

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:28:12]:** Oppheving av et endelig vedtak er i praksis kun aktuelt dersom det er ugyldig, og det er heller ikke slik at alle ugyldige vedtak oppheves. Dette må vurderes konkret i hver enkelt sak, som jeg har sagt tidligere i denne salen. Skyld, innrettelse og tiden som er gått, er blant momentene som har betydning. Statsforvalteren har f.eks. selv uttalt at det skal mye til for at de foretar lovlighetskontroll av et vedtak hvor det er gitt tillatelse til å oppføre en fritidsbolig og vedtaket er gjennomført. Statsforvalteren har ved å gjennomgå en del endelige vedtak fra 2025 konkludert med at det er behov for å endre praksis. Statsforvalteren har også orientert departementet om at de ser behov for å utarbeide en veileder for kommunene om behandling av dispensasjonssaker. Ved praksisendring og økt veiledning ønsker statsforvalteren å forebygge nye feil og sikre forutsigbarhet for både næringslivet og andre tiltakshavere. Statsforvalteren har selv uttalt at de vil sikre en praksis i samsvar med lov, og med dette ivareta grunnleggende verdier knyttet til rettssikkerhet og likebehandling. Fokuseringen på å unngå lovstridige vedtak framover vil gi bedre trygghet for næringslivet og andre.

Til spørsmålet fra representanten: Jeg ser ikke behov for at næringslivet innfører en karenstid etter at de har fått en endelig tillatelse. Statsforvalteren i Agder har gjennomgått 178 saker, og funnet mangler i 80 pst. av dem. Av disse har statsforvalteren valgt å gjennomføre lovlighetskontroll i sju saker.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [12:30:00]:** Jeg takker statsråden for svaret. Det har seg sånn at i kommunen jeg bor i, Grimstad, opererer Statsforvalteren i Agder i disse dager med minst ni måneders saksbehandlingstid på klagesaker. Det kom nylig en avgjort klagesak hvor statsforvalteren hadde brukt et og et halvt år på å behandle saken. Man ser nå en statsforvalter som på eget initiativ går inn i saker som har vært igjennom statsforvalterembetet uten at det har blitt reist innsigelser. Om statsråden ikke ser at man bør innføre karenstid, bør man da legge på et ekstra statsforvalterusikkerhetsgebyr på saker? Er det slik å forstå? For dette medfører store kostnader. Det virker som om både statsråden og statsforvalteren tar svært lett på ulempene det medfører at lovlige, godkjente saker plutselig kan stoppes – prosjekter stoppes, utbetalinger stoppes. Igjen: Ser ikke statsråden utfordringene og problemene her?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:31:03]:** Jeg har fra denne talerstolen gitt uttrykk for at jeg selvsagt ser utfordringer med både saksbehandlingstid og andre forhold, men jeg tror det er viktig å repetere tallene her. For det første har statsforvalteren anledning til å gjøre det statsforvalteren har gjort. Etter en gjennomgang av 178 saker der statsforvalteren har konkludert med at det er mangler ved 80 pst. av dem, er det altså lovlighetskontroll av sju som er resultatet der vi står i dag. Jeg har også redegjort for de reglene og føringene som foreligger for når man skal ta den endelige vurderingen om hvordan det skal konkluderes. Innrettelse, skyld og tiden som har gått, er vesentlige momenter, og jeg har tillit til at det landes på en klok måte.

Når det gjelder saksbehandlingstid, har vi fått en klar melding fra Statsforvalteren i Agder om at for å kunne få tatt ned disse restansene og få en saksbehandlingstid som man ønsker, trenger man 4 mill. kr, og mitt departement og Klima- og miljødepartementet har sagt at vi skal spleise på det.

**Marius Arion Nilsen (FrP) [12:32:13]:** Jeg takker igjen for svaret, og så skal jeg referere til statsråden selv, i svar på et skriftlig spørsmål til meg. Der ble han utfordret på saksbehandlingstid og skrev at

> «klagesaker skal avgjøres av klageinstansen innen 12 uker. Fristen gjelder for klage i alle byggesaker, herunder klage i byggesaker der tiltaket krever dispensasjon fra bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven».
>
> Videre skriver han:
>
> «Formålet med fristen er å sikre fremdrift og forutsigbarhet for aktørene som er involvert i klagesaken. Det får ikke konsekvenser for statsforvalteren dersom fristen ikke overholdes.»

Men det får konsekvenser for alle andre. Det får konsekvenser for næringslivet, for de aktørene som man bygger og utfører prosjekter for, og, igjen, det er derfor det er så uforståelig at Statsforvalteren i Agder – som er blant embetene med de lengste saksbehandlingstidene, og som ikke blir bedre – er den som velger å bruke så mye tid og ressurser. Kan statsråden avklare hvor mye av disse ekstra 4 mill. kr som går til denne ekstrarunden? Og når kan man forvente at man er nede på 12 ukers saksbehandlingstid?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:33:21]:** Den bevilgningen på 4 mill. kr som jeg redegjorde for, går til Statsforvalteren i Agder for å ta ned tidsbruken på saksbehandling i sin helhet.

Jeg er opptatt av å ta de grepene som kan være fornuftige, for at alle de som ønsker å utvikle landet vårt videre, kan møte saksbehandlingstider, forutsigbarhet i saksbehandling, osv. Derfor jobber vi nå med å korte ned tiden på plan- og byggesaksbehandling. Derfor har vi startet et innsigelsesprosjekt, der vi skal få en best mulig struktur på innsigelser, og der vi ser på at terskelen for hva som er nasjonale og viktige regionale interesser, ligger på samme nivå i de ulike statsforvalterembetene. Det er et systematisk arbeid som vi er i gang med, og som jeg har forventning om at vi skal få gode resultater ut av.

## Spørsmål 12

**Stian Storbukås (FrP) [12:34:28]:** «Mener statsråden det er god rettssikkerhet og lovanvendelse når en statsforvalter gjennomgår innvilgede dispensasjonssøknader måneder og år etter de er innvilget, når bygging kan være påbegynt eller sågar gjennomført?»

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:34:51]:** Statsforvalterne har et særlig ansvar for rettssikkerheten til borgerne. Embetene skal sikre likebehandling og forutsigbarhet for tiltakshavere, naboer og andre berørte.

I dispensasjonssaker i strandsonen er det ofte motstridende interesser, og et vedtak kan være fordelaktig for en part og til ulempe for en annen. Strandsonen er en felles ressurs som må forvaltes helhetlig og i et langsiktig perspektiv. Statsforvalterne har et særskilt ansvar for å påse at strandsonen langs sjøen ivaretas i tråd med regelverket og føringene som ligger i de statlige planretningslinjene. Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen ble fastsatt ved kongelig resolusjon 28. mai 2021, under forrige regjering.

Rettssikkerhet oppnås gjennom riktig praktisering av regelverket. Lovlighetskontroll er et viktig virkemiddel for å sikre at vedtak er i tråd med regelverket, for å ivareta hensynet til nasjonale målsettinger og hensynet til rettssikkerhet.

Jeg har full forståelse for at det er betydelige ulemper med å oppheve vedtak der man har fått tillatelse i god tro, det har gått lang tid, eller der byggearbeidene er igangsatt eller fullført. I vurderingen av om et ugyldig vedtak bør oppheves, skal statsforvalteren bl.a. se på momenter som skyld, i hvilken grad søker har innrettet seg etter vedtaket som er fattet, og den tiden som er gått siden vedtaket ble fattet.

Å oppheve et lovstridig vedtak kan åpenbart være svært uheldig for bl.a. tiltakshaver, og det er derfor viktig at Statsforvalteren i Agder nå får på plass nye rutiner og bedre veiledning som kan motvirke flere lovstridige vedtak.

Statsforvalteren i Agder har gjennomgått 178 saker og funnet mangler i 80 pst. av dem. Av disse har statsforvalteren valgt å gjennomføre lovlighetskontroll i syv saker.

**Stian Storbukås (FrP) [12:36:53]:** Det refereres en del tall, men jeg er faktisk opptatt av det prinsipielle i denne saken. Jeg har tolv år bak meg som medlem av arealutvalget i Kristiansand, de siste fire årene som leder. En observasjon fra de årene er at en FrP-velger veldig ofte er en sosialdemokrat som har støtt på plan- og bygningstjenesten – eller eventuelt statsforvalteren – for her bruker man tid. Man må fylle ut skjemaer, årene går – med venting for å få gjort noe på sin egen tomt – og i aller høyeste grad blir det venting og papirer hvis det skal gjøres noe i strandsonen. Det prinsipielle spørsmålet blir da: Kan folk, når de får et godkjentskjema fra kommunen eller offentlige etater, stole på at det faktisk er gyldig?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:37:48]:** Det må være et mål for alt vi gjør i forvaltningen i Norge at man kan stole på forvaltningen. Så har vi noen institutt som inngår i plan- og bygningsloven. Vi har byggeregler, vi har statlige planretningslinjer, og alt dette må også forvaltes. Jeg er opptatt av forutsigbarhet, og jeg er glad for at Statsforvalteren i Agder nå tar initiativ til veiledning for god kommunikasjon med kommunene i Agder, slik at man kan ha en felles forståelse av det som kanskje er stridens kjerne her, nemlig hva som ligger i den dispensasjonsadgangen som ligger i plan- og bygningsloven, og kanskje spesielt når vi snakker om dispensasjonsadgang i strandsonen. Den dispensasjonsadgangen ble strammet inn våren 2021, altså under den regjeringen som Fremskrittspartiet var en del av i sju år, og var støtteparti for det siste året. De reglene må følges.

**Stian Storbukås (FrP) [12:38:53]:** Den situasjonen som har vært i Agder – og det er ikke uten grunn at statsråden blir spurt av tre representanter om det – har prinsipielle sider. De var selv ute og sa at de ikke var «aktpågivende nok» i første runde. Oversatt til normal norsk: De gjorde ikke jobben sin ordentlig. Hvordan det da skal ha tilbakevirkende kraft så langt tilbake som to og et halvt år, er jo fullstendig uforståelig for folk flest, og det minner ikke mye om en rettsstat. Statsforvalteren satte i gang regelrette raid for å ta folk som har fått godkjente søknader, i ettertid. Da må jeg bare stille spørsmålet: Hvordan kan statsråden være så inderlig fornøyd med et system hvor noen får et godkjentskjema og så skal få det reversert to og et halvt år senere?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:39:51]:** Slik jeg oppfatter det, er det vedtakene fra 2025 man har gått igjennom, og de er vel ikke to og et halvt år gamle. Men jeg forstår veldig godt den uroen som er skapt. Det formidlet jeg til ordførerne som jeg møtte, jeg har formidlet det her i salen, og jeg har også formidlet det gjennom intervjuer i medier. Jeg forstår godt at det er skapt en uro. Prinsippet om lovlighetskontroll har det i seg at man kan ikke ha lovlighetskontroll av vedtak før de er fattet, så det er en kontroll som kommer i ettertid. Det jeg har sagt, er at statsforvalteren har anledning til å gjøre det som statsforvalteren har gjort, og det er akkurat det jeg har sagt, uansett hvordan representanten måtte velge å karikere den uttalelsen både ute i media og i diskusjonen her i Stortinget.

## Spørsmål 13

**Hanne Beate Stenvaag (R) [12:41:01]:** «Det har nylig kommet både en rapport fra Husbanken og en veileder fra departementet om korttidsutleie. I arbeidet med veilederen har departementet tilsynelatende funnet så få norske eksempler at det i stedet må vises til rettspraksis i våre naboland. Veilederen gir få råd til kommunene om hvordan man konkret skal håndtere grenseoppgang mot næringsvirksomhet.

Hva er egentlig nytt i veilederen, og hvordan mener statsråden at den vil kunne hjelpe kommunene som har størst utfordring med korttidsutleie?»

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:41:35]:** Det har vært en betydelig vekst av korttidsutleie av boliger, særlig i enkelte kommuner. For de fleste kommuner går dette greit, da korttidsutleie i de fleste kommuner er et positivt supplement til andre overnattingstilbud og en mulighet for boligeiere til å skaffe seg utleieinntekter, f.eks. når de selv reiser på en litt lengre ferie. For andre, og da særlig Tromsø, Lofoten og andre reiselivskommuner, har korttidsutleie ført til store utfordringer.

Før påske lanserte jeg som lovet en veileder om korttidsutleie. Denne var et svar på ønske fra kommuner om mer veiledning om når bruken av en bolig går over til næringsvirksomhet.

Jeg ønsker å være tydelig på hva en veileder er, og hva det ikke er. En veileder gir oversikt over hvilke regler som gjelder nå, og forklarer hvordan disse skal forstås og praktiseres. En veileder synliggjør altså kun hva som er dagens rettstilstand, den skaper derimot ikke ny rett.

Veilederen om korttidsutleie inneholder ikke ny informasjon, men systematisert informasjon. Det som står der, er basert på bl.a. lovforarbeider og praksis. Det nye er at veilederen sammenstiller og strukturerer informasjonen på en måte som gjør sakskomplekset mer tilgjengelig. Dette kan gjøre det lettere å orientere seg og bruke regelverket rett.

Jeg er klar over at for Tromsø og Lofoten vil ikke veilederen isolert sett være nok for å løse alle utfordringene de står overfor. Det kan ikke en veileder gjøre, og det har heller ikke vært meningen med den.

Det finnes ikke en enkel kvikkfiks-løsning på utfordringene særlig attraktive turistkommuner opplever med korttidsutleie. Her er det nødvendig med en bred tilnærming. Å bygge flere boliger er en viktig del av løsningen, og mange kommuner har skaffet mange kommunale utleieboliger de siste årene.

Jeg er samtidig opptatt av å ta på alvor kommunene som har størst utfordringer med korttidsutleie. Mitt departement ser derfor på muligheten for flere verktøy for kommunene til å kunne regulere og håndheve korttidsutleie på en mer effektiv måte. Dette arbeidet er noe jeg vil komme tilbake til. Det må nødvendigvis ta noe tid. Det var en del av bakgrunnen for at jeg sa at vi fikk starte med en veileder. Jeg lovet den før påske, jeg leverte den før påske. Jeg hadde nær sagt: Sier vi det, så gjør vi det!

**Hanne Beate Stenvaag (R) [12:44:03]:** Takk for svar. Det er veldig positivt at statsråden peker på at det må komme mer her.

I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett i 2025 ba Stortinget regjeringen utrede hjemler for at kommuner kan forby korttidsutleie i hele eller deler av kommunen, og at det skal skje i løpet av 2026. Hvor langt har dette arbeidet kommet, og når kan vi forvente at en sånn utredning og eventuelle lovforslag kommer?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:44:35]:** Jeg kan ikke i dag foregripe hva regjeringen vil foreslå. Jeg har heller ikke lyst til å gi en tidsplan før jeg er veldig trygg på den.

Med tanke på at de utfordringene vi ser med korttidsutleie, er veldig ulike i ulike deler av landet, er det å gi virkemidler på lokalt nivå noe vi vurderer. Jeg er åpen for å vurdere flere virkemidler til kommunene for å håndtere korttidsutleie, men det er også mange hensyn som må avveies i vurderingen av hvilke virkemidler kommunene skal ha. De løsningene som trengs, må ta hensyn til både leietakere, utleiere, lokalbefolkningen og kommunen.

**Hanne Beate Stenvaag (R) [12:45:18]:** Takk for svar, og nok en gang takk for at statsråden sier at vi ikke er kommet i havn med det som skal gjøres.

Som vi har vært inne på, er Tromsø i en særstilling, med en økning på 1 000 pst. i antall boliger som brukes i korttidsutleie fra 2016 til 2023. Det må sies å være et voldsomt tall, i tillegg til at det antageligvis også har økt siden 2023. Selv om vi får håpe at veilederen kan hjelpe litt på vei, er det ikke tvil om at sånn det er i dag, vil oppfølging av korttidsutleie være svært ressurskrevende for kommunene og særlig dem som har et stort omfang.

Vil statsråden vurdere å sette inn ekstra ressurser for å hjelpe kommuner med spesielt store utfordringer eller bidra til å få på plass f.eks. en type pilotprosjekt, nettopp for å se om veilederen – dvs. dagens lovverk – fungerer godt nok?

**Statsråd Bjørnar Skjæran [12:46:14]:** Det er det for tidlig å svare på. Jeg har gått ganske langt, selv om vi ikke har konkludert, i at jeg tenker at når vi snakker om nye verktøy, hvis vi får til verktøy som kan fungere, vil det være mest aktuelt at det er verktøy man lokalt kan velge å ta i bruk.

De aller, aller fleste kommunene i Norge melder tilbake i en undersøkelse Husbanken har gjort, at de ikke har spesielle problemer knyttet til korttidsutleie. Tvert imot, som jeg sa i mitt første innlegg, kan korttidsutleie i passe omfang ha positive effekter både for reiseliv, for den som leier ut, og for dem som trenger en plass å overnatte for en kortere periode.

Jeg tror nok jeg må trøste representanten Stenvaag med at jeg får komme tilbake når jeg har mer å fortelle. Det gjør jeg gjerne, og departementet er allerede i gang med arbeidet.

## Spørsmål 14

Fra representanten Simen Velle til kunnskapsministeren:

«Utdanningsdirektoratet har avslått søknaden fra Solør private videregående skole. Det grunngir de med at 'det skal legges vesentlig vekt på vertsfylkets uttalelse', og instruks fra Kunnskapsdepartementet den 16. desember 2024 om livssynsskoler. I behandlingen av Innst. 104 S (2025–2026) vedtok stortingsflertallet å be regjeringen om presisering av privatskoleloven og revidering av instruksen fra Kunnskapsdepartementet. Dette berører direkte Utdanningsdirektoratets argumentasjon.

Vil statsråden vurdere søknaden på nytt, sett i lys av flertallsvedtaket i Stortinget?»

**Presidenten [12:47:08]:** Dette spørsmålet er trukket tilbake.

## Spørsmål 15

**Presidenten [12:47:09]:** Dette spørsmålet, fra representanten Lars Haltbrekken til klima- og miljøministeren, vil bli tatt opp av representanten Hilde Marie Gaebpie Danielsen.

**Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [12:47:33]:** «I mars fikk regjeringen en utredning om Norges forpliktelser etter Bernkonvensjonen og urfolksretten. Det slås fast at tapene til rovdyr i enkelte reinbeiteområder er så store at det kan være brudd på folkeretten. Dersom en i større grad verner områder med store tap av rein mot rovdyr og flytter mer av bestandsmålene for gaupe og jerv til andre regioner, kan Norge oppfylle både Bernkonvensjonen og urfolksforpliktelsene sine.

Vil statsråden foreslå en sånn endring, slik at det som er et mulig brudd på folkeretten, opphører?»

**Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:48:21]:** Jeg takker for spørsmålet.

Samisk reindrift står overfor flere krevende utfordringer. Rovvilt er en av disse, sammen med bl.a. klimaendringer, arealkonflikter og tilpasning av reindriften til beitegrunnlaget. Utfordringene kan være ulike mellom ulike områder, og samtidig står rovviltbestandene også overfor utfordringer. Ulv er kritisk truet i Norge, og brunbjørn, jerv og gaupe er sterkt truet. Det betyr at det

er en risiko for at disse artene, som er naturlig hjemmehørende i norsk natur, kan gå tapt på sikt.

Jeg kommer til å gå grundig gjennom ekspertutvalgets utredning, vurdere anbefalingene og avklare hvordan utredningen skal følges opp. Utvalget peker på at det i enkelte reinbeiteområder kan være en så stor tapsbelastning at det kan være brudd på folkeretten, og jeg tar selvfølgelig den vurderingen på alvor. Utvalget er samtidig tydelige på at de ikke har et tilstrekkelig faktagrunnlag til å kunne si noe mer presist om dette, så det er fortsatt spørsmål her som vi er nødt til å følge opp videre.

En del av anbefalingene i utredningen går inn i pågående diskusjoner og vurderinger på rovviltfeltet og må derfor også ses i en større sammenheng.

Ett av tiltakene i regjeringens tiltakspakke for reindrift og energi fra 2023 innebærer at det er satt av 10 mill. kr årlig til å utrede og sammenstille kunnskap om tap av tamrein til rovvilt og konflikt i de mest sårbare reinbeiteområdene. Dette arbeidet, og utvelgelsen av områder, skal skje i nært samarbeid med reindriften. Målsettingen er å få mer presis og omforent kunnskap om utfordringene reindriften står overfor, og iverksette presise tiltak for å bedre situasjonen. Å gjøre utredningen områdevis er nødvendig fordi situasjonen ikke er lik i alle landets reinbeiteområder.

Et annet tiltak i tiltakspakken er å utrede reduksjon av bestandsmålene for gaupe og jerv, med mål om å redusere belastningen for reindriften i de tre nordligste forvaltningsregionene. Klima- og miljødepartementet ga Miljødirektoratet det oppdraget, og mottok svar på dette i februar. Jeg vil ta med meg utvalgets anbefaling i oppfølgingen av dette arbeidet.

I det videre arbeidet kommer jeg, som jeg har vært inne på, til å legge stor vekt på å få fram et enda bedre faktagrunnlag i samarbeid med samisk reindrift, slik at vi kan redusere tapene i reindriften mest mulig og samtidig være helt trygge på at vi følger opp våre folkerettslige forpliktelser, både de som gjelder ivaretakelse av naturmangfold og – selvfølgelig også – de som gjelder beskyttelse av samisk kulturutøvelse.

**Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [12:51:14]:** Her vil man kanskje være bedre føre var enn etter snar. Det er mitt gode råd til statsråden.

I rapporten fra det utnevnte utvalget vises det til at menneskerettsloven § 3 slår fast at forpliktelsene i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter går foran øvrig lovgivning ved konflikt. Problemet er at de pliktene som følger av FN-konvensjonen artikkel 27, gis en litt liten rolle i rovviltforvaltningen. Hvordan vil statsråden følge opp utvalgets anbefaling om å ta inn en formulering i naturmangfoldloven om at loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter?

**Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:52:14]:** Akkurat hvordan man skal følge opp denne typen spørsmål, og om det er behov for å gjøre lovendringer, er noe jeg må komme tilbake til, men jeg har lyst til å si at jeg er veldig glad for at vi har fått denne rapporten og denne grundige gjennomgangen. For meg er det ikke sånn at vi enten skal ivareta forpliktelsene våre etter Barnkonvensjonen eller ivareta forpliktelsene våre overfor urfolk etter FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Vi skal klare begge deler på én gang.

At det kan være behov for justeringer, og om det skal være i lov, eller om det skal være i forvaltningen i seg selv, er litt for tidlig å si. Det er fortsatt ikke veldig lenge siden vi mottok denne anbefalingen, så det er noe av det vi må se grundigere på, men her har vi gode oppfølgingsprosesser allerede. Jeg er veldig glad for det arbeidet vi har for å få et enda bedre kunnskapsgrunnlag om den faktiske situasjonen der ute, og vi kommer til å jobbe tett med reindriftsnæringen for å følge opp det framover.

**Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [12:53:14]:** Det gleder meg å høre at statsråden vil ha en tett oppfølging med reindriften og dem som jobber med det aktivt hver eneste dag. Men vil statsråden fremme et lovforslag om at det gjennomføres analyser av konsekvensene for urfolksrettigheter av å overholde Bernkonvensjonen? Dette er også noe utvalget anbefaler.

Vil statsråden ta initiativ til en utredning i de særlig rovviltutsatte områdene, som man ser i Lierne, for å finne og sette i verk tiltak for å redusere tap av rein til bjørn?

**Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:53:58]:** Det siste spørsmålet er i og for seg enkelt å svare ja på at vi skal følge opp. Vi har, som jeg nevnte i mitt svar, satt av 10 mill. kr årlig til arbeidet med å sikre og få et bedre kunnskapsgrunnlag og gjennomføre utredninger i særlig utsatte områder. Målet med det er at vi skal finne og sette i verk tiltak som kan redusere rovvilttap, i samarbeid med reindriftsnæringen.

Hvilke eventuelle lovendringer det kan bli aktuelt å gjøre som en oppfølging av dette arbeidet, og om det er behov for lovendringer, får vi i så fall komme tilbake til. Mitt mål er egentlig at vi skal finne raske og effektive måter å følge opp anbefalinger vi har fått, også det vi vet er viktig for næringen der ute. Lovendringer tar ofte ganske lang tid, og det kan være at det er andre, mer effektive grep, men det skal vi selvfølgelig komme tilbake med til Stortinget.

Spørsmål 16

**Mari Holm Lønseth (H) [12:55:10]:** «Jeg har merket meg at politiet ikke lenger vil publisere bemanningstall per enhet.

Hvorfor har politiet sluttet med å publisere bemanningstall per enhet, og innebærer endringen at offentligheten ikke lenger vil ha tilgang til opplysninger om bemanning i det enkelte distrikt og særorganer?»

**Statsråd Astri Aas-Hansen [12:55:32]:** Politiet vil fortsatt publisere bemanningstall – for både hvert politidistrikt, særorgan og øvrige enheter i etaten.

Hyppigheten for når tallene legges fram, skal imidlertid endres. I stedet for månedlige rapporteringer vil de framover publiseres tertialvis. Denne endringen bygger bl.a. på funn og anbefalinger fra områdegjennomgangen av politiets økonomistyring og budsjettsituasjon, som ble lagt fram i mai 2024. Gjennomgangen peker på at styringen av politiet i stor grad har vært preget av kortsiktige prioriteringer og et sterkt fokus på innsatsfaktorer – særlig bemanning. Områdegjennomgangen anbefaler at styringen i større grad retter oppmerksomheten mot bruker- og samfunnseffekter. Det anbefales også å erstatte den månedlige bemanningsstatistikken på politiets nettsider med nøkkeltall som viser resultater, altså det politiet faktisk oppnår.

I tillegg er det lite hensiktsmessig bruk av ressurser å gjennomføre månedlige innhentinger og kvalitetssikring av bemanningssituasjonen i politiet, ettersom dette i liten grad gir styringsrelevant informasjon. De variasjonene vi ser fra måned til måned, skyldes ofte naturlige forhold som endringer i foreldrepermisjoner eller sesongmessige utslag, f.eks. sommervikariater.

I første omgang vil Politidirektoratet justere hvordan politiet publiserer bemanningsstatistikken på politiet.no. I tillegg til å endre hvor ofte tallene rapporteres, planlegger direktoratet å dele bemanningstallene inn i faste og midlertidige stillinger og å synliggjøre bemanningsutviklingen i diagrammer for å vise utvikling over tid.

Få andre sektorer i staten har vært styrt så omfattende med tanke på bemanning som det politiet har vært. Det er derfor viktig for meg at vi legger til rette for en mer helhetlig og langsiktig styring av politiet. Som nevnt: Dette er en av de anbefalingene fra områdegjennomgangen som politiet selv også ønsket at en fulgte opp.

**Mari Holm Lønseth (H) [12:57:56]:** Da forstår jeg svaret sånn at det skal publiseres bemanningstall på distriktsnivå også framover. Samtidig kommer statsråden videre i svaret fram til at det skal være en del endringer i hvordan tallene skal rapporteres. Jeg forstår også statsråden sånn at hun sier at framfor bemanningstall skal man i større grad rapportere nøkkeltall med tanke på resultater. Det første spørsmålet er selvfølgelig om det er korrekt forstått, og om statsråden eventuelt kunne utdype det.

Jeg har forståelse for at man i større grad skal offentliggjøre resultater. Jeg mener at det faktisk også er viktig at vi har styring på bemanningen i politiet. Vi ser nå at det er en ganske alvorlig situasjon. For eksempel var det vel i forrige uke en sak i NRK om at politiet i Bergen vurderer at de ikke lenger kan drive vanlig patruljering. Så det er klart at offentliggjøring av utviklingen når det gjelder antall politifolk på gaten over tid, også er viktig.

**Statsråd Astri Aas-Hansen [12:58:59]:** Det er riktig oppfattet at det fortsatt vil bli publisert. Det vil bli publisert for både hvert distrikt, særorgan og andre enheter i politiet. Hyppigheten vil bli trukket ned fra månedlig til tertialvis, men i tillegg til at en fortsetter å rapportere på bemanningsstatistikk, vil en som sagt kunne lese ut av statistikken framover – det er altså det vi nå vil få på plass – om det er faste eller midlertidige stillinger, og en kan se utviklingen over tid direkte fra statistikken. Vi mener at dette gir bedre, riktigere og mer tilgjengelig informasjon om bemanningen i politiet. Dette med resultater er da noe i tillegg til å rapportere på bemanning.

**Mari Holm Lønseth (H) [13:00:04]:** Bakgrunnen for at jeg stilte dette spørsmålet, er at hvis man går inn på politiets nettsider og henter ut bemanningstallene, kan man få ut et excel-skjema hvor det står at man ikke lenger skal rapportere per enhet. Er det sånn å forstå at det at man ikke lenger skal rapportere per enhet, alltid har ligget i den forutsetningen, som justisministeren nå sier, eller har justisministeren vært inne i saken etter at jeg stilte spørsmålet, f.eks., for å sikre at man også skal rapportere på distriktsnivå framover?

**Statsråd Astri Aas-Hansen [13:00:36]:** Det har hele tiden vært sånn, og så vidt jeg har skjønt, ligger det også i anbefalingen fra områdegjennomgangen at det skal være både på distrikter, på særorgan og på enheter. Dette er ikke et forsøk på å skjule noen tall – snarere tvert imot. Det at representanten også vil kunne se utviklingen over tid ved å gå inn i statistikken, vil jo gjøre representantens arbeid lettere – når jeg ser på en del av de skriftlige spørsmålene som er stilt – f.eks. at en skiller mellom faste og midlertidige stillinger. En vil få bedre informasjon ut av denne statistikken. Samtidig vil dette som sagt være en klokere måte å rapportere på – og også mer ressurseffektivt for politiets del. Så jeg tror dette er en vinn-vinn-situasjon for oss alle.

Spørsmål 17

**Mahmoud Farahmand (H) [13:01:49]:** «PST skriver i vurdering for 2026 at for å gjennomføre operasjoner i Vesten benytter Iran seg av proxyaktører. I Norge kan de for eksempel bruke svenske kriminelle nettverk med tilstedeværelse i kongeriket.

Hva har statsråden gjort for å forsikre seg om at politiet og våre sikkerhetstjenester er best mulig i stand til å forhindre og håndtere kriminalitet utført på oppdrag fra en statlig aktør som for eksempel Iran?»

**Statsråd Astri Aas-Hansen [13:02:18]:** Takk for spørsmålet. Vi må være forberedt på et alvorlig og komplekst terrortrusselbilde i Norge. Det omfatter også koblinger mellom kriminelle nettverk, terrorister og statlige aktører. Kompleksiteten i situasjonen understrekes bl.a. av den pågående situasjonen i Midtøsten, herunder Iran. Eksplosjonen ved den amerikanske ambassaden i Oslo, som fortsatt er under etterforskning, illustrerer ifølge politiet alvoret i utfordringsbildet.

Åpenhet om trusselbildet er sentralt. PST publiserte 9. april en vurdering av konsekvenser for trusselbildet i Norge som følge av konflikten mellom USA, Israel og Iran. Her framgår det at terrortrusselnivået i Norge fortsatt er «moderat», som betyr at det er en sannsynlighet på 40–60 pst. PST vurderer det imidlertid som «sannsynlig» – representanten kjenner til det begrepet – at iranske tjenester vil utnytte muligheter for å gjennomføre angrep ved hjelp av proxyaktører, dvs. ved hjelp av stedfortredere i Norge. Med begrepet «sannsynlig» mener PST at det er god grunn til å forvente dette. Dette er en endring fra tidligere vurderinger, hvor dette ble vurdert som «mulig». Endringen i trusselbildet rettes spesielt mot amerikanske, israelske og jødiske interesser. Dette er alvorlig. Dette er en situasjon som treffer både politiets og PSTs ansvarsområder.

Regjeringen har tatt en rekke grep for å gjøre oss rustet til å håndtere en mer krevende sikkerhetssituasjon. PST er nominelt styrket med 55 pst. siden 2021. Politiets budsjetter er økt med 6,5 mrd. kr, som er en økning på omkring 31 pst. I dette ligger det bl.a. en varig styrket innsats mot kriminelle nettverk på 600 mill. kr.

Vi har også prioritert et effektivt regelverk. PST kan fra sommeren 2025 lagre åpent tilgjengelig informasjon for å utarbeide analyser og etterretningsvurderinger. Utvidelser i adgangen PST har til å benytte tvangsmidler i forebyggende saker, har nylig vært på høring. Vi vurderer også behovet for å utvide straffeansvaret til å omfatte flere former for skadelig etterretningsvirksomhet.

I statsbudsjettet for 2025 bevilget vi 10 mill. kr til Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med regelverksutvikling for å motvirke gjengkriminalitet.

Vi ser at koblingen mellom statlige aktører og kriminelle gjenger har åpenbart seg i andre nordiske land, og vi er forberedt på det også her i Norge.

**Mahmoud Farahmand (H) [13:05:19]:** Jeg takker for svaret. Statsråden er inne på noe viktig: I denne salen snakker vi ofte om penger og bevilgninger, men hjemler er like viktig. Statsråden sier noe overordnet om det, men her er vi også i et skjæringspunkt mellom sikkerhetstjenesten og Etterretningstjenesten. Etterretningstjenesten skal håndtere trusler utenfra, mens PST skal håndtere truslene fra innsiden av landets grenser. Her ender vi opp i en litt mer sammensatt diskusjon, som kanskje ikke ett minutt er tilstrekkelig tid til å svare på. Jeg vet at E-tjenesten ikke ligger til statsrådens ansvarsområde, men når det gjelder hjemlene i skjæringspunktet mellom disse to tjenestene, hva har man gjort for å effektivisere samarbeidet og sørge for at vi får mest mulig ut av ressursene og kan gjøre Norge så trygt som mulig?

**Statsråd Astri Aas-Hansen [13:06:05]:** Det er et godt og viktig spørsmål. Det er avgjørende at vi virkelig utnytter kapasiteten til EOS-tjenestene våre, både E-tjenesten, PST og NSM, som ligger under både forsvarsministerens og justisministerens ansvarsområde. Det er avgjørende å kraftsamle. Dette handler veldig mye om å ha en situasjonsforståelse og å ha det totale bildet. Vi har en samarbeidsinstruks mellom PST og E-tjenesten, som representanten sikkert er godt kjent med, og dette er også regulert i etterretningstjenesteloven. Det samarbeidet blir stadig bedre. Stortingets eget kontrollorgan, Riksrevisjonen, et revisjonsorgan, hadde en egen gjennomgang av dette. Jeg var i kontrollhøring om det for ikke lenge siden, og der ble det trukket fram hvordan nettopp dette samarbeidet har blitt enda bedre. EOS-utvalget undersøkte det i forbindelse med 25. juni-terrorangrepet. Også da kunne EOS-utvalget se at dette blir stadig bedre.

**Mahmoud Farahmand (H) [13:07:09]:** Det blir stadig bedre, men spørsmålet er om det er godt nok til å løse de utfordringene vi står oppe i nå, for den situasjonen vi er i nå, er svært krevende, og jeg tror ikke at denne kompleksiteten kommer til å bli mindre med tiden.

Over til noe annet: Statsråden nevnte våre naboland. Norge har fulgt Sverige tett i disse spørsmålene over lang tid, og vi har hatt åpne debatter om dette i denne sal flere ganger – uten at jeg skal trekke inn svenske tilstander altfor mye, for det er et annet parti som driver med sånt. Jeg vet at dette spørsmålet er vanskelig, men kan statsråden konkret redegjøre for hvilke operative tiltak regjeringen har iverksatt – ikke planlagt eller utredet, men faktisk iverksatt – for å hindre at iranske myndigheter bruker

kriminelle nettverk på norsk jord, altså i den sammenhengen vi har sett nå, basert på erfaringene fra Sverige?

**Statsråd Astri Aas-Hansen [13:07:54]:** Det aller viktigste der er den virkelig store satsingen vi har mot kriminelle nettverk– 600 mill. kr årlig – som har gjort at både politi og påtalemyndighet her i Norge for det første har en forutsigbarhet i bevilgningene, som gjør at de har kunnet rigge seg annerledes. De trekker på ressurser fra både politidistrikter og særorgan. Kapasiteten innen etterretning har økt mye. Når det gjelder internasjonalt samarbeid, har vi en liaison-ordning mellom Norge og Sverige. Tilbakemeldingen jeg får fra både politidirektøren og fra Kripos, som jo er det operative organet her, er at de ser – om ikke daglig, så i hvert fall ukentlig – klare effekter av det samarbeidet. Det er bra.

## Spørsmål 18

**Presidenten [13:08:52]:** Dette spørsmålet, fra representanten Marian Hussein til arbeids- og inkluderingsministeren, vil bli tatt opp av representanten Alexander Papas.

**Alexander Papas (SV) [13:09:10]:** «Statsråden har brukt tall og enkelteksempler som gir et lite representativt bilde av flyktningers situasjon. Over 60 pst. mottar under 200 000 kr i årlige ytelser, og kun 3 pst. av dem som har vært her i inntil fire år, mottar rundt 600 000 kr, ofte på grunn av høye boutgifter.

Mener statsråden at regjeringen har ansvar for å bruke tall som gir et dekkende og sannferdig bilde, hvordan forklarer hun bruken av et ekstremt og ikke representativt eksempel i den offentlige debatten, og hvordan mener statsråden at dette bidrar til et opplyst ordskifte?»

**Statsråd Kjersti Stenseng [13:09:48]:** En viktig årsak til fattigdom og utenforskap er manglende tilknytning til arbeidslivet. Sysselsettingen blant flyktninger er på rundt 50 pst. Det er viktig å understreke at økt botid øker sysselsettingsandelen, men den er vesentlig lavere enn blant andre innvandrergrupper og befolkningen for øvrig.

Det er flere grunner til det. Flyktninger har som oftest liten kjennskap til det norske arbeidsmarkedet, begrenset med relevant utdanning og arbeidserfaring og ofte begrensede eller ingen norskferdigheter. Det er også derfor vi har introduksjonsprogrammet.

I arbeidet med å styrke og videreutvikle integreringspolitikken har mitt departement gjennomført en marginalskattanalyse, og analysen viser at innretningen på dagens ytelser kan medføre at flyktninger får svært lite igjen for å gå over i arbeid. Grunnen til det er at stønadene reduseres tilsvarende når arbeidsinntekten øker. Det vil si at en sitter igjen med lite eller ingen ting ved å gå fra ytelser til lønnsinntekt.

I analysene i høringsnotatet har vi tatt utgangspunkt i median lønn i heltidsstilling for nyankomne flyktninger, som er på om lag 3,5 G, altså nesten 450 000 kr. Eksempelet som stortingsrepresentant Hussein reagerer på – og i dette tilfellet denne representanten – viser hvor høy inntekt en enslig forsørger må ha i deler av landet for å få mer i inntekt enn i ytelser. Det tar utgangspunkt i en enslig forsørger med to barn og gjennomsnittlige boutgifter i Oslo og Bærum. Det er ikke et ekstremt eksempel. For å dekke gjennomsnittlig husleie i Norge for en treroms bolig må en tjene opp mot en halv million kroner.

Som representanten selv er inne på, skyldes høye ytelser i dagens system ofte høye boutgifter. Med forslaget til integreringsstønaden og bortfall av bostøtte og sosialhjelp vil det i praksis settes et tak på hvor høye boutgifter flyktninger kan ha. Det kan innebære at flyktninger framover i mindre grad blir bosatt i byer og områder med høye boligpriser.

Formålet med forslaget er å styrke arbeidslinja, slik at en skal sitte igjen med mer enn i dag når en går over i arbeid. Det gjør vi ved at de foreslåtte stønadsnivåene er lavere enn forventet lønnsinntekt på 3,5 G, samtidig som det altså skal bli mer lønnsomt å gå delvis over i arbeid.

Stønaden skal sikre et rimelig livsopphold i perioden flyktningene ikke er selvforsørget, og bidra til et enklere og mer oversiktlig system, med kun ett regelverk og én stønad.

**Alexander Papas (SV) [13:12:31]:** Eg vil takka for svaret frå statsråden og engasjementet for at flest mogleg av dei som kan arbeida, skal arbeida. Realiteten er jo at fleirtalet av flyktningar har lite å rutta med. Likevel vel statsråden å løfta fram dei få prosentane med dei høgaste offentlege ytingsnivåa. Meiner statsråden det gjev eit ærleg bilde av flyktningane sin situasjon i Noreg, eller er dette ein medviten bruk av eit unntak for å rettferdiggjera ein kuttpolitikk?

**Statsråd Kjersti Stenseng [13:13:03]:** Jeg er opptatt av så ærlig kommunikasjon som mulig og at vi prater høyt om både det som går bra, og det som ikke går bra nok i norsk integreringspolitikk. Jeg tror absolutt at de aller fleste som kommer hit, både har lyst til å jobbe og kan jobbe, men det er noen hinder på veien nå. Det å balansere ytelsesnivået opp mot det å ha en forsvarlig inntekt til nødvendig livsopphold og sterke nok insentiver til å komme seg ut i jobb og forsørge seg selv, mener jeg at integreringsstønaden balanserer på en god måte. Men det å gå på ytelser er slett ikke lukrativt for

noen. Derfor er det så viktig at vi gjør det vi kan for å sørge for at folk blir kvalifisert, lærer språket og får en jobb. Det er veien til trygghet og frihet for oss alle sammen.

**Alexander Papas (SV) [13:13:56]:** Ordskiftet om flyktningar er hardt for tida. I kommentarfeltet på sosiale medium er det ikkje mangel på dei som ønskjer å gjera flyktningar til syndebukkar. Meiner statsråden at ho har eit ansvar for å bruka tal og statistikk på ein måte som ikkje bidreg til å nøra opp under det hatet som me ser i bl.a. sosiale medium?

**Statsråd Kjersti Stenseng [13:14:14]:** Det har jeg absolutt, og det prøver jeg å bidra til. Derfor har jeg også vært opptatt av å si at de eksemplene jeg bruker, viser hvor mye en kan få i ytelser som enslig forsørger med to barn. Jeg har brukt noen eksempler som ikke er ekstreme, fordi det er et ytelsesnivå som enkelte får, og så har jeg på ingen måte sagt at det er de fleste.

Jeg er opptatt av å understreke at det er veldig viktig at vi gjør mer for at folk kommer seg ut i jobb, fordi det er det som er veien til økonomisk trygghet. Jeg tror det går an å ha to tanker i hodet samtidig, både å prate om hvilket ansvar vi har for at folk skal komme til Norge og leve et godt og trygt liv, som handler om kvalifisering, språkopplæring og å gjøre mer for å inkludere folk på en god måte, og samtidig være veldig tydelige på at vi må gjøre mer for at folk skal komme ut i arbeid.

## Spørsmål 19

**Presidenten [13:15:13]:** Dette spørsmålet, fra representanten Erlend Svardal Bøe til arbeids- og inkluderingsministeren, vil bli tatt opp av representanten Nina Dons-Hansen.

**Nina Dons-Hansen (H) [13:15:27]:** «For ett år siden mottok regjeringen utredningen om kvinners arbeidshelse med et tydelig signal: Det høye sykefraværet blant kvinner er ikke et biologisk fenomen – men et arbeidslivsproblem. Det handler om systematiske forskjeller i arbeidsmiljøet og manglende tilrettelegging, spesielt i kvinnedominerte yrker. Høyt sykefravær rammer den enkelte kvinne og samfunnsøkonomien. Høringsfristen gikk ut for over et halvt år siden, og regjeringen somler.

Når kan vi forvente konkrete tiltak som faktisk vil bedre arbeidsdagen for kvinner?»

**Statsråd Kjersti Stenseng [13:16:06]:** For to dager siden hadde jeg et oppstartsmøte med partene i arbeidslivet for å starte arbeidet med en nasjonal arbeidsmiljøstrategi. Jeg er opptatt av å få innspillene fra partene, som representerer både arbeidstakere og arbeidsgivere.

En nasjonal arbeidsmiljøstrategi var en av hovedanbefalingene fra kvinnearbeidshelseutvalget, og jeg mener også at en slik strategi vil gi en god ramme for det videre arbeidet med å følge opp flere av anbefalingene til utvalget. Med en nasjonal arbeidsmiljøstrategi ønsker regjeringen å sette tydelige mål og prioriteringer og en retning for vårt arbeid.

Kvinnearbeidshelseutvalget skriver i sin rapport at det største potensialet for å bedre kvinners arbeidshelse ligger i mer og bedre systematisk arbeidsmiljøarbeid på den enkelte arbeidsplass. Det vil vi også forsterke og fokusere på i strategien.

Dette vil også være en anledning til å velge ut noen prioriterte innsatsområder som jeg mener vi særlig bør jobbe med framover, og som også tar inn over seg de innspillene som kom fra utvalget. Å løfte fram det psykososiale arbeidsmiljøet som et innsatsområde mener jeg er riktig sett opp mot kunnskapsgrunnlaget som ble lagt fram.

Utvalget peker på at en stor andel kvinner utsettes for negative psykososiale arbeidsmiljøfaktorer, slik som emosjonelle krav, rollekonflikter eller vold, også i kombinasjon med ergonomiske belastninger som tunge løft. Disse kombinasjonsbelastningene kjennetegner mange kvinnedominerte bransjer og yrker med et høyt antall sysselsatte og også et høyt sykefravær.

Her vil jeg vise til at regjeringen allerede har gjort tiltak. Nylige endringer i arbeidsmiljøloven har tydeliggjort hva som ligger i et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø. Høyres arbeidspolitiske talsperson harselerte en del med det da det ble foreslått, men jeg mener det veldig tydelig svarer på de anbefalingene som kom fra kvinnearbeidshelseutvalget.

Lovteksten ble endret for å gi bedre veiledning til virksomhetene, men også for å understreke at det psykososiale arbeidsmiljøet er like viktig som det fysiske. Dette er tiltak som blir viktige å følge opp, både parallelt med og som en del av arbeidet med strategien.

**Nina Dons-Hansen (H) [13:18:26]:** Jeg takker statsråden for svaret. Det er veldig bra at regjeringen følger opp et av innspillene som kom i høringen til denne NOU-en, nemlig å utarbeide en nasjonal arbeidsmiljøstrategi.

Statsråden sier det vil komme mål og prioriteringer. Da er mitt oppfølgingsspørsmål: Vil det også komme midler? Jeg vil dra en sammenligning til NOU 2023: 5, Den store forskjellen, som handler om kvinners helse, og som denne utredningen bygger ganske mye på. Da utarbeidet også regjeringen en strategi for kvinnehelse, og det ble bevilget 13 mill. kr. Det tenker jeg ikke mon-

ner i denne sammenhengen, for å få kvinner tilbake på jobb. Så vil det også følge midler med denne strategien?

**Statsråd Kjersti Stenseng [13:19:29]:** Representanten vet at jeg ikke står her og lover midler, men jeg er opptatt av at dette er et arbeid som regjeringen skal prioritere. Jeg synes det er litt viktig å si at vi har et lovverk i dag som er bra, og det er et trygt og godt arbeidsmiljø på de aller fleste arbeidsplasser. Men det vi ser, og det som også er en tilbakemelding fra partene i arbeidslivet, er at det er et potensial i å jobbe mer systematisk med både det HMS-regelverket vi har, og det som handler om å gi verneombud god nok opplæring, osv.

Jeg tror den systematikken for å følge opp det vi allerede har, er viktig, for her er det også et mål å ikke komplisere, men rett og slett bidra til at vi gjør et godt arbeid med utgangspunkt i det vi har. Vi må selvfølgelig vurdere behovet for ressurser på de enkelte områdene i budsjettprosessene, men både å prioritere mer systematisk arbeid – som også er en anbefaling fra kvinnearbeidshelseutvalget – og å se på hvor vi trenger mer kunnskap, og hvor vi eventuelt trenger ressurser, skal jeg komme tilbake til.

**Nina Dons-Hansen (H) [13:20:34]:** Jeg forstår veldig godt at statsråden ikke kan si helt konkret om det bevilges midler, men da oppfatter jeg det sånn at det kanskje ikke er diskutert ennå. Jeg vil sterkt oppfordre: Hvis man utarbeider en nasjonal arbeidsmiljøstrategi med ønske om å få ned sykefraværet blant kvinner, tenker jeg at det kommer til å ha veldig lite å si hvis det ikke også følger med midler.

Jeg er helt enig i det statsråden sier om at det er et trygt arbeidsmiljø de aller fleste plassene, men som jeg sa, handler dette også om den forrige NOU-en om kvinnehelse, og om hvordan kvinnehelse er underprioritert i helsevesenet i dag. Vi har ikke likeverdige helsetjenester, og det gir seg utslag i arbeidsmiljøet og arbeidshverdagen. Kvinner står ikke like lenge i jobb og har et mye høyere sykefravær.

Spørsmålet er: Ser statsråden den sammenligningen og den parallellen til den forrige NOU-en?

**Statsråd Kjersti Stenseng [13:21:39]:** Ja, absolutt. Det vi også ser, er at helse og arbeid henger veldig tett sammen. Derfor er helseministeren og jeg opptatt av å jobbe mye mer på tvers enn vi har gjort tidligere når det gjelder å følge opp og ikke minst forebygge og gjøre noe med sykefraværet, som vi også ser er høyt i kvinnedominerte yrker.

Jeg vet at det trengs ressurser for å få til ting på mange områder, men jeg tror at det også her er viktig å etterleve det regelverket vi har, på en enda bedre måte og gjøre mer både HMS-arbeid og oppfølging av arbeidsmiljø nede på den enkelte arbeidsplass. Det handler om kultur, det handler om ledelse, det handler om å være bevisst på hva slags regelverk man har, og om man er gode nok til både å prate om det og å etterleve det. Det tror jeg vi kommer ganske langt med.

Nå skal vi starte på dette arbeidet, og vi er opptatt av at vi følger det opp med både riktige prioriteringer og ressurser.

## Spørsmål 20

Fra representanten Liv Gustavsen til barne- og familieministeren:

«Det er ikke en statlig oppgave å legge til rette for rusbruk eller dele ut brukerutstyr. Likevel gir Bufdir 450 000 kr til Chemfriendly. Chemfriendly er en aktør som retter seg mot skeive miljøer og arbeider med rusrelaterte seksuelle praksiser. I inkluderingspolitikkens navn prioriteres miljøer knyttet til rus og risikoadferd, samtidig som andre tilbud og aktiviteter for barn nedprioritert.

Mener statsråden dette er en ansvarlig prioritering av midler satt av til barn og unge?»

**Presidenten [13:22:36]:** Dette spørsmålet er trukket tilbake.

## Spørsmål 21

**Frank Edvard Sve (FrP) [13:22:47]:** «Stortinget har vedteke ei ny viltlov, viltressursloven, som vart behandla i Stortinget våren 2025. I denne lova og i forarbeidet til lova var termiske kikkertsikte til bruk i jakt eit omfattande tema, der departementet ville forby dette og opne opp i gitte tilfelle for bruk etter eiga byråkratisk forskrift styrt av departementet. Stortinget derimot gjorde følgjande vedtak: 'Stortinget ber regjeringen raskt utforme forskrift som fortsatt tillater bruk av termisk sikte i hjortejakt'.

Har statsråden tenkt å gjennomføre Stortingets vedtak?»

**Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:23:33]:** Jeg takker for spørsmålet.

Viltressursloven trer i kraft 1. juli i år, og loven vil erstatte gjeldende viltlov. Med den nye loven vil bl.a. reglene knyttet til bruk av synlig lys, restlysforsterkende og termiske siktemidler tydeliggjøres – temaet som representanten er opptatt av. Disse reglene er utformet innenfor rammene av våre folkerettslige forpliktelser, altså det vi har sagt at Norge internasjonalt skal være en del av, herunder Bernkonvensjonen.

Som representanten peker på, gjorde Stortinget et anmodningsvedtak i forbindelse med behandlingen av regjeringens lovforslag. Det er dette anmodningsvedtaket vi har fulgt opp gjennom et forskriftsforslag som nå er på høring, med frist 6. mai.

Representanten har også stilt to spørsmål til skriftlig besvarelse om dette temaet tidligere, og jeg har nylig mottatt et tredje, som jeg også kommer til å svare på.

Regjeringen har fulgt opp Stortingets anmodningsvedtak. Regjeringens forslag vil åpne for bruk av termiske siktemidler ved jakt på hjort innenfor nettopp rammene av Bernkonvensjonen, som jeg refererte til. Da er det viktig å ta litt historikk: Norge er et partsland av Bernkonvensjonen, og konvensjonen ble ratifisert av Norge 27. mai 1986. Det skjedde i forbindelse med behandling av St.prp. nr. 12 for 1985–1986 og ved behandling av Innst. S. nr. 92 for 1985–1986, som da ga samtykke til ratifikasjon. Konvensjonen trådte i kraft 1. september 1986.

Til behandlingen forelå det både en engelsk versjon og en norsk oversettelse av konvensjonen som vedlegg, og her tror jeg vi er inne på kjernen av det representanten lurer på. I konvensjonen er hjort omfattet som dyr, og dette følger av vedlegg III. Der står det under kategorien klovdyr at hjortefamilien er omfattet. Videre, i vedlegg IV, kommer de viktige begrepene «kunstige lyskilder», «innretninger for å belyse byttet», «sikter for nattjakt, bestående av innretninger for elektronisk forstørrelse eller overføring». Dette er da, som listet opp, forbudt ved jakt og fangst.

Å ha en generell åpning vil stride mot Bernkonvensjonens regler, og jeg vil påpeke at viltressursloven § 5 stadfester dette forholdet til folkeretten.

**Frank Edvard Sve (FrP) [13:26:35]:** Eg har jakta hjort i meir enn førti år, så eg har ein viss bakgrunn frå det og eit grunnlag for mitt engasjement. Når eg ser høyringssvara frå store delar av hjortekommunane, flesteparten i Møre og Romsdal og i Vestland, som eg har fått kopi av no, er det ei unison tilbakemelding at det som kjem frå departementet, er bortimot greinlaust og at ein ikkje kan ha mykje kompetanse om korleis dette fungerer. At ein skal opne opp for bruk av termiske sikte i hjortejakt i ei forskrift som kommunane skal utarbeide, er på ein måte greitt nok. Stortinget har også i vedtaket bedt om ei forskrift, men det kan ikkje vere så greinlaust at det i ein MDG-kommune vert nei og i ein Arbeidarparti-, Senterparti- eller FrP-kommune vert ja. Det er store jaktområde som går over fleire kommunar, og ein kan risikere at ein jeger på den eine delen av valdet kan bruke termisk sikte, og andre plassar kan han det ikkje. Det er altså hjorteforvaltning etter kvotar, og det er ei forvaltning som har ført til betydeleg mindre ettersøk. Ser ikkje statsråden at ein her må lage ei forskrift som er forsvarleg?

**Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:27:45]:** Det er nettopp det vi nå gjør med høringsforslaget – at vi gjennom viltressursloven § 26 gjennomfører det vi kan innenfor Bernkonvensjonen. Bestemmelsen slår som nevnt fast at synlig lys og termiske siktemidler er forbudt. Så er det jo noen unntaksregler som man også kan finne hjemmel for i Bernkonvensjonen. Da er vi på unntak etter artikkel 9-1, andre strekpunkt, for å være helt presis. Der er det etter denne bestemmelsen sånn at man kan gi unntak fra forbudet «for å avverge alvorlig skade på avling, husdyr, skog, fiske, vann eller andre former for eiendom». Det er nettopp dette vi må sørge for er i tråd med både internasjonale regler og norsk lov.

**Frank Edvard Sve (FrP) [13:28:46]:** Det er mitt håp at landbruksministeren, som eg kjenner godt som ein fornuftig kar, har så pass mykje gangsyn at han ser at ein må lage forskriftene på ein slik måte at det tener landbruksnæringa og landbruket. Ein kan ikkje ha ordningar som er umoglege å handheve og umoglege å handtere.

Dette har ført til betydeleg betre avskyting, det er betydeleg tryggare, og det er mykje mindre ettersøk. Ein tek ut dei dyra ein skal, og all jakt på hjort er kvotestyrt av kommunane, så det blir ikkje skote meir eller mindre ut frå kva sikte ein brukar. Det er dyrevelferd som er lagt til grunn, og landbruket klarar å ta ned skadane. Men då må ein lage forskrifter som ikkje er så byråkratiske at det vert mot si hensikt. Eg håpar landbruksministeren er med på å gjere det lettvint for landbruksnæringa innanfor det regelverket som statsråden har vist til. Det er det eg prøver å ta opp, det er det som er poenget, at her må ein bruke litt sunn fornuft – og det håpar eg inderleg at ein ser av høyringssvara, for dei er ganske tydelege.

**Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [13:29:49]:** Ja, sunn fornuft er veldig viktig. For å ta en parallell: I arbeidet som pågår for at vi ikke skal få for mye villsvin i Norge, er termiske siktemidler en mulighet. Men vi må også følge de reglene som er satt for hjort, som er et annet dyr, med sitt regelsett, innenfor det som Norge har vedtatt, og som Stortinget har sluttet seg til.

Dette er nå på høring. Vi skal lese høringssvarene. Men det er også i vår interesse – for å dra en parallell, siden representanten er fra et fylke som Møre og Romsdal, som bl.a. har stor eksportindustri – at andre land nå følger opp felles regelsett f.eks. innenfor EØS-avtalen. Så det legger jeg til grunn at både representanten Sve og Stortinget har som utgangspunkt: at vi skal forholde oss

til de folkerettslige forpliktelsene som Norge har. Det er i hvert fall regjeringens plan.

**Presidenten [13:30:51]:** Dermed er dagens kart ferdig behandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.31.

Svanemerket trykksak, 2041 0654